

CONGRESVERSLAGBOEK:
GOEDGEKEURDE ORIËNTATIES

10^e Statutair Congres Vlaams ABVV
4&5 mei 2018

ROOD IS TROEF

Slimme antwoorden voor de vakbond van morgen



VLAAMS
ABVV een sterke vakbond is
broodnodig



Dit is een uitgave van
Vlaams ABVV
Hoogstraat 42
1000 Brussel
tel. 02 506 82 21
info@vlaamsabvv.be
www.vlaamsabvv.be

Vormgeving: www.commsa.be
Illustraties: Simon Otten
Foto's: Yassine Aberkane, Ludo Nelen, Bart Van der Moeren
Drukker: Epo

© Vlaams ABVV
mei 2018

v.u. Caroline Copers, Hoogstraat 42, 1000 Brussel

**CONGRESVERSLAGBOEK:
GOEDGEKEURDE ORIËNTATIES**

**10^e Statutair Congres Vlaams ABVV
4&5 mei 2018**

ROOD IS TROEF

Slimme antwoorden voor de vakbond van morgen



ROOD IS TROEF

Slimme antwoorden voor de vakbond van morgen

Voorwoord

Waarde kameraad,

Vandaag heb je de goedgekeurde oriëntaties in handen die je gestemd hebt op het tiende Statutair Congres van het Vlaams ABVV op 4 en 5 mei 2018.

Deze oriëntaties zijn het resultaat van een gezamenlijke inspanning van alle diensten en instanties van het Vlaams ABVV, maar ook en vooral van de inbreng van alle militanten in de discussies die we vooraf en tijdens het congres voerden.

Deze 'slimme antwoorden voor de vakbond van morgen' zijn vanaf nu onze leidraad voor de komende vier jaar. De grote uitdaging zal er in bestaan deze oriëntaties verder uit te diepen en te verfijnen, samen met onze centrales en gewesten. Dat zullen we doen via ons Comité, ons Bureau en onze Commissie Gewesten.

Het was een bijzonder congres omdat we ook onze veertigste verjaardag vierden als Vlaams ABVV. Ons mooie boek 'Voor de kost: 40 mensen over hun job en echt werk' is daar de blijvende getuige van.

Achtereaan dit congresverslagboek vinden jullie ook nog het speciale congresmagazine dat een enthousiaste ploeg ABVV-medewerkers tijdens dit congres maakten en waarin we de congresdeelnemers zelf aan het woord laten.

Een warme dank aan jullie allen die van het congres een inhoudelijk succes maakten. Rood is troef, want samen kan het anders.

Caroline Copers
Algemeen secretaris
Vlaams ABVV



Rudy De Leeuw
Voorzitter
Vlaams ABVV



Inhoud

Interview met Caroline Copers.....	8
Opening congres door Rudy De Leeuw	13
1 Een klimaatneutrale en circulaire economie	17
1. Onze uitgangspunten.....	18
1.1. Principes voor een rechtvaardige transitie	18
1.2. Onze basisstrategie.....	21
2. Stappen naar een klimaatneutrale economie.....	24
2.1. Schone energie in een beter systeem	24
2.2. De energiefactuur en de prijs van koolstof	27
2.3. Een gezamenlijke inspanning voor duurzame mobiliteit	29
2.4. Bewust omgaan met landbouw en voeding	31
2.5. Een sprong voorwaarts op het vlak van bouwen en wonen.....	31
3. Opstap naar een circulaire economie.....	33
2 Werknemer in transitie	37
1. Arbeidsduurvermindering: we kunnen de robots voor ons laten werken.....	38
2. Opleiding en vorming zijn cruciaal.....	39
3. Een digitale beleidsagenda.....	40
4. Robotisering en automatisering in functie van betere jobs	41
5. Wel deeleconomie, geen platformkapitalisme	43
6. Een syndicale strategie voor freelancers	45
3 Transitie naar meer gelijkheid.....	47
1. Herverdeling als essentieel onderdeel van de samenleving van morgen.....	48
1.1. Europa als kracht voor meer gelijkheid	48
1.2. Sociale dumping bestrijden als prioriteit.....	48
1.3. Eerlijke fiscaliteit	49
1.4. Een sterke federale sociale zekerheid en sociale bescherming.....	50
2. Vlaamse hefboomen voor meer gelijkheid	51
2.1. Wonen	51
2.2. Arbeidsmarktbeleid	51
2.3. Onderwijs	53
2.4. Gezin, welzijn en gezondheid.....	55
3. Iedereen mee in de transitie	57
3.1. Integratie en identiteit	57
3.2. Digitale inclusie.....	57
3.3. De moderne vakbond	58

4 Een vakbond in transitie.....	61
1. Meer dan ooit “ABVV-dienstverlening: De rode draad in je loopbaan”	61
1.1. Digitale én face-to-face dienstverlening	61
1.2. Onze dienstverlening naar de leden brengen en beter promoten	63
1.3. Het ABVV-netwerk nog beter benutten	63
1.4. Aandacht voor specifieke noden	64
2. Vorming en Ondersteuning	65
2.1. De syndicale vorming	65
2.2. Ondersteuning.....	67
3. De kracht van Beweging.....	69
3.1. Beweging maken als toonaangevende middenveldspeler	69
3.2. Het eigen bewegingswerk van het Vlaams ABVV.....	69
3.3. Beweging maken met syndicale actie.....	71
4. Syndicale impact op het beleid versterken.....	71
4.1. Onze relevantie uitbouwen en uitdragen.....	71
4.2. Het maximum halen uit het sociaal overleg	72
4.3. Een brede partnerorganisatie	73
 Slottoespraak door Caroline Copers	 74
 Bijlage: Correctie resultaten sociale verkiezingen 2016.....	 76
 Bijlage: congresmagazine	 77

Interview met Caroline Copers

"We moeten de robots voor ons laten werken"

Transitie was het centrale thema op dit tiende statutaire congres van het Vlaams ABVV. Een interview met algemeen secretaris Caroline Congres over het verloop van het congres, de goedgekeurde standpunten en hoe het nu verder gaat. Een gesprek over robotten en digitalisering, klimaatneutrale economie, armoede, actie voeren en syndicale dienstverlening.

In jouw slotspeech (zie achteraan dit boek, nvdr) noemde je dit een plezant én een moeilijk congres.

CAROLINE: "Het was een plezant congres omwille van de sfeer, de werkgroepen die vlot verliepen, zelfs de lastige discussies gebeurden constructief. Ik had echt het gevoel dat iedereen die erbij was er iets van wou maken. Ook 's avonds was er veel ambiance met een optreden van coverband STS van Ronny Loubris (secretaris van ABVV Metaal Oost-Vlaanderen). Het was echter ook een moeilijk congres omwille van de thema's. Ons congres vier jaar geleden over de zesde staatshervorming was al moeilijk. Een congres over transitie zoals dit congres is evenmin evident. Ook al staat heel het transitieverhaal veel dichterbij ons dan we denken, veel mensen hebben toch het gevoel dat ze er geen greep op hebben, dat ze dat niet concreet krijgen."

Na het congres verscheen er een persbericht dat de eenoudertoets als belangrijkste voorstel naar voren schuift: geen enkele

"De eenoudertoets mag geen lege doos worden"

nieuwe beleidsmaatregel mag de armoede bij eenoudergezinnen vergroten. Waarom vindt het Vlaams ABVV dat zo belangrijk?

CAROLINE: "Eén van de congres thema's was transitie naar meer gelijkheid. Gezinsverbanden veranderen. Er is een groeiend aantal alleenstaande ouders - zowel mannen als vrouwen. Al zijn niet

al die alleenstaanden arm, toch is er veel armoede in die groep, en die armoede neemt nog toe. Dat komt doordat alleenstaanden - en alleenstaande ouders in het bijzonder - het veel lastiger hebben dan gezinnen waar je samen de kosten kan delen. En dat is op vele vlakken zo: de huur van een woning, je elektriciteitsfactuur, je kinderopvang en noem maar op, dat alles moet door één portemonnee betaald worden. Ook je werk en gezin combineren of als werkloze een passende job vinden is lastiger als je op een kleiner persoonlijk netwerk moet terugvallen. Als vakbond zijn we bezorgd over



de precariteit van jobs en de sociale onzekerheid waarmee meer en meer mensen te kampen krijgen. Een steeds groter wordende groep riskeert het steeds moeilijker te krijgen."

Welke hefboomen heeft de vakbond om zo'n eenoudertoets af te dwingen?

CAROLINE: "We hebben lang geijverd voor de invoering van een armoedetoets. Vandaag is die er en weten we: het idee is goed, maar het wordt een lege doos als zo'n armoedetoets alleen maar voor de schone schijn wordt toegepast. Wat de armoedetoets moet doen, is vermijden dat nieuw regeringsbeleid de situatie van mensen in armoede nog verslechtert. Het risico bestaat dat, als we het overlaten aan deze rechtse regering, ook zo'n eenoudertoets een lege doos wordt. Daarom moeten de armoedeverenigingen en een aantal academici betrokken worden over hoe zo'n eenoudertoets vorm moet krijgen."

Gaat het ABVV zo'n eenoudertoets ook op de eigen voorstellen toepassen?

CAROLINE: "Zeker, en met de armoedetoets doen we dat ook al in onze standpuntbepaling over nieuwe beleidsmaatregelen. Een belangrijk voorbeeld was de overheveling van de kinderbijslag naar Vlaanderen. Samen met de armoedeverenigingen hebben we toen zeer duidelijk aan de Vlaamse regering gezegd dat de nieuwe Vlaamse kinderbijslag de armoede niet helpt wegwerken, integendeel."

"Als we een duurzame toekomst willen, moet die er voor iedereen zijn"

Een ander opvallend voorstel komt uit de werkgroep voor een klimaatneutrale economie: gaan er zonnepanelen komen op alle ABVV-gebouwen?

CAROLINE: "Het zullen uiteraard de eigenaars van de gebouwen zijn die beslissen of ze er zonnepanelen op leggen daar waar het kan - want het kan niet overal: je dak moet geschikt zijn en je moet de kostprijs kunnen financieren... Maar we hebben het principe wel goedgekeurd vanuit de filosofie 'Practice what you preach' of 'Doe wat je zegt'. Als we vinden dat bedrijven daar meer moeten in investeren, dan moeten we dat zelf ook doen."



Aan ondernemers wordt gevraagd een deel van de winst te investeren in het energiezuinig maken van bedrijfsgebouwen. Onze syndicale afgevaardigden moeten hierover mee onderhandelen?

CAROLINE: "Wat we via onze dienst milieu-ondersteuning zullen doen, is onze afgevaardigden versterken in de argumentatie waarom dit voorwerp moet zijn van sociaal overleg. Het is een win-win voor bedrijven én werknemers als via het sociaal overleg kan beslist worden om de bedrijfswinsten niet enkel naar de aandeelhouders te laten afvloeien, maar ook te investeren in duurzame bedrijfsgebouwen. Onze afgevaardigden in de ondernemingsraden de tools aanreiken om dit

syndicaal goed te verdedigen, is onze rol als Vlaams ABVV.”

Ook alle woningen moeten energiezuinig worden, maar niet iedereen heeft daar het geld voor. Het Vlaams ABVV wil dat de overheid hier een handje helpt.

CAROLINE: “Dat kadert in de just transition: de transitie naar een duurzame wereld is voor mij niet de elektrische auto van 100.000 euro of de klimaatneutrale stad in de woestijn van Phoenix op kosten van Bill Gates. De rijken zullen zichzelf wel duurzaam helpen. Maar mensen die het niet breed hebben, die noodgedwongen met oude en dus vervuulende auto's blijven rijden of in slecht geïsoleerde huizen moeten wonen met hoge energiefacturen, die hebben die middelen niet. Als samenleving mogen we de ogen daar niet voor sluiten. Als we een duurzame toekomst willen, moet die er voor iedereen zijn. Dus moet de overheid hier helpen, door bijvoorbeeld mensen die er zelf de middelen niet voor hebben toch een energiezuinige woning te bieden. Dat gaat geen evidente discussie zijn, zeker niet in de huidige politieke context, maar als er één thema is waarop we terug nood hebben aan meer overheid, dan is het wel hier.”

“Het is onze rol ervoor te zorgen dat mensen mee aan boord blijven”

Er komt meer digitale dienstverlening bij het ABVV. Wat dan met de leden die digitaal niet mee zijn?

CAROLINE: “Het is een dilemma voor een moderne vakbond: enerzijds heb je een grote groep leden die digitaal mee zijn en van de vakbond verwachten dat ze - net zoals bij vele overheidsdiensten - zoveel mogelijk zelf online kunnen regelen, zonder dat ze nog aan een loket moeten komen aanschuiven. Anderzijds blijft er een groep leden voor wie dat *face-to-face* contact cruciaal is. Dus wil je vermijden dat je leden verliest omdat je zelf niet voldoende mee bent én wil je tegelijkertijd vermijden dat je leden verliest die digitaal niet mee zijn, dan moet je een evenwicht vinden in hoe je dat organiseert. Ik vind dat een hele grote uitdaging. Daarnaast hebben we ook een rol om werkzoekenden die hun weg niet vinden in hun digitale VDAB-dossier 'Mijn loopbaan' onder de

arm te nemen. Daarin moeten ze hun zoekgedrag en sollicitaties bijhouden, maar ook hun eigen competenties, hun zelfinschatting en dergelijke meer. Heel veel werklozen riskeren aan het einde van de rit gesanctioneerd te raken door dingen niet of fout in te vullen, of omdat ze niet weten hoe ze het moeten doen. Want achter 'Mijn loopbaan' zit meer en meer een Big Data-systeem, dat de VDAB wel toepast op werklozen maar niet op werkgevers als het aankomt op sollicitatie-opvolging: Krijgen sollicitanten wel een antwoord? Waarom zijn ze niet weerhouden?”

Het ABVV wil dus een digitale coach zijn voor de leden?

CAROLINE: “Zeker in heel die VDAB-aanpak van werklozen. Want het wordt wel eens vergeten door onze heren en dames beleidsvoerders, maar ook vandaag heeft nog niet iedereen internet thuis, of weet niet iedereen hoe een pc werkt. Ook daar is het onze rol om ervoor te zorgen dat mensen mee aan boord blijven.”

Het congres vraagt ook dat werkzoekenden niet om het even welke job meer moeten aanvaarden, maar wel de best mogelijke job. Wat is het verschil?

CAROLINE: “Vandaag leidt de VDAB werkzoekenden bij voorkeur op naar knelpuntberoepen zodat ze na hun opleiding zo goed als zeker een job hebben. In theorie klinkt dat logisch. Maar er zijn natuurlijk redenen waarom een beroep een knelpuntberoep is. Is dat omdat er te weinig mensen in afstuderen, of





is dat omdat de loon- en arbeidsvoorwaarden slecht zijn, of de werkuren heel flexibel zijn? De kortste weg naar werk is dus niet altijd de beste weg. Wij vragen daarom opleidingen meer in functie van kwalitatieve jobs."

"Vluchtelingen zijn de werknemers van morgen"

Ook op de bedrijfsvloeren is digitalisering en robotisering een hot topic. Hoe kijkt het Vlaams ABVV daar tegenaan: als een bedreiging of als een kans?

CAROLINE: "We leggen hier de link met collectieve arbeidsduurvermindering. We moeten ervoor zorgen dat de robots voor ons gaan werken. Dat kan op twee manieren. Enerzijds moeten die robots de hoge werkdruk helpen temperen die zoveel werknemers ziek maakt - er zitten nu meer mensen in de ziekteverzekering dan in de werkloosheid... Minder werken via collectieve arbeidsduurvermindering, om zo werk en privé makkelijker te kunnen combineren, kan ook de jobs werkbaarder maken. Anderzijds beseffen we ook dat robotisering tot jobverlies kan leiden. Ook hier kan collectieve arbeidsduurvermindering een instrument zijn om arbeid te herverdelen zodat meer werknemers aan boord blijven. We zien dus wel degelijk bedreigingen, maar er zitten ook kansen in."

Een nieuwe doelgroep zijn de freelancers, zoals de groeiende groep fietskoeriers of mensen die

allerlei losse opdrachten aan elkaar knopen. Die zijn moeilijk te vatten door een vakbond. Hoe wil het ABVV hen organiseren?

CAROLINE: "Er is beslist om een 'coördinatie freelancers' op te richten binnen het federale ABVV - want freelancers zijn er in heel België. Niet alle freelancers zitten in een precair systeem, maar de grote meerderheid wel. Welke dienstverlening kunnen we hen bieden? Hoe kunnen we ervoor zorgen dat ze een beter statuut krijgen? Dat gaan we eerst onderzoeken. In feite zijn het schijnzelfstandigen. De meeste freelancers hebben grotendeels dezelfde problemen: één opdrachtgever, 7 dagen op 7 ter beschikking moeten zijn, korte opdrachten, heel veel zelf moeten investeren in werkmateriaal..."

Ook vluchtelingen worden als nieuwe doelgroep genoemd voor de ABVV-dienstverlening. Wat houdt dat in?

CAROLINE: "Zeker mensen zonder papieren, die illegaal moeten werken - wat dus betekent dat er werkgevers zijn die hen illegaal tewerkstellen - zijn dikwijls het slachtoffer van sociale dumping en zeer verregaande uitbuiting. Die mensen verdwijnen compleet onder de radar. Hier vragen we om een structurele aanpak aan het federale ABVV. Vluchtelingen die legaal werken betalen ook mee aan onze sociale zekerheid. Daarom zeggen we dat zij de werknemers van morgen zijn. En daarom verdienen zij het vanzelfsprekend om door ons verdedigd te worden, in samenwerking met Vluchtelingenwerk Vlaanderen en gelijkaardige organisaties."

“Zonder actie gaan we er niet geraken”

Het congres keurde meer dan 60 pagina's aan oriëntaties goed voor de komende vier jaar. Hoe hoopt het Vlaams ABVV dat eigenlijk allemaal te realiseren met een rechtse regering die niet meteen bereid is te luisteren naar de vakbonden?

CAROLINE: “Door veel meer in te zetten op collectieve actie. Dat is naast dienstverlening één van de twee historische assen waarop ons vakbondswerk gebouwd is. In onze congresstukken komt dat minder prominent aan bod, maar op ons congres vier jaar geleden over de overheveling van extra bevoegdheden naar Vlaanderen, hebben we al gezegd dat we veel meer actie moeten voeren op Vlaams niveau als het nodig is. Dat is ook gebeurd, maar we moeten ons er nog beter op organiseren door meer te investeren in mensen en middelen om die collectieve acties te kunnen voeren. Want ik vrees dat we er zonder actie niet gaan geraken. Dat kan ook door digitaal actie te voeren op een brede, creatieve manier met een voldoende bereik waardoor je draagvlak creëert om stappen vooruit te zetten. Dat doen we nu veel te weinig...”

Is digitale actie anderzijds geen zwaktebod omdat je niet meer in staat bent veel mensen op de been te brengen, zoals kwatongen beweren?

CAROLINE: “Neen integendeel: digitale actie is een verstandig antwoord op een heel praktisch probleem. De flexibilisering van werk maakt het moeilijker om grote groepen werknemers tijdens een personeelsvergadering op één plaats te verzamelen - bijvoorbeeld de bedrijfsrefter - om hen gezamenlijk te informeren. In de schoonmaaksector of de bewakingssector bijvoorbeeld werken mensen allemaal op aparte werkplaatsen. Ze kennen hun collega's niet meer. En hen na de werkuren fysiek samenbrengen is ook niet vanzelfsprekend. Via een Facebook-groep is dat echter wel mogelijk, zoals de huishoudhulpen bij Partena

hebben gedaan. In 2017 hebben ze op die manier zelfs beslist om met zijn allen een dag te staken. Ook als je mensen digitaal organiseert is het dus mogelijk om over te gaan tot een actie die voelbaar is op het bedrijf. Is dat een zwaktebod? Ik zou eerder zeggen: mensen organiseren, al is het dan via een sociaal mediaplatform, is net een teken van sterkte.”

Slotvraag: je bent opnieuw verkozen om het Vlaams ABVV de komende vier jaar te leiden. Als we even vooruit kijken: waar wil je dat het Vlaams ABVV over vier jaar staat?

CAROLINE: “Op het congres kreeg ik een heel fijne opmerking van iemand die al heel lang meedraait in de ABVV-familie. Hij zei me: doorheen de jaren wordt het Vlaams ABVV meer en meer concreet voor de mensen in de bedrijven. Pakweg twintig jaar geleden ging een Vlaams ABVV-congres over “dé arbeidsmarkt” of “hét onderwijs” - allemaal heel belangrijk, maar niet gemakkelijk terug te koppelen naar de bedrijfsvloer. Vandaag zit ons congres boordevol concrete ideeën waarmee militanten iets kunnen doen op de bedrijfsvloer. Mijn persoonlijke ambitie is dus dat we binnen vier jaar nog een stap verder vooruit zetten, dat onze militanten het Vlaams ABVV niet meer beschouwen als iets dat ver van hun bed is, want dat is het helemaal niet.”



Volg Caroline Copers op Twitter: @ABVV_CCopers

Interview: Marc Spruyt, 7 mei 2018



Opening congres door Rudy De Leeuw



Waarde Kameraden,

Welkom op de start van het tiende statutaire congres van het Vlaams ABVV.

Het tiende congres, dat betekent dat we precies 40 jaar geleden het Vlaams ABVV boven de doopvont hebben gehouden. Niet iedereen hier aanwezig was er toen ook al, maar ik denk toch dat we trots mogen zijn over waar we vandaag met het Vlaams ABVV staan. Een sterke vakbond die op vele plaatsen en voor veel mensen het verschil maakt. Voor de aandachtige luisteraar: de muziek waarmee we het congres begonnen en dat u nog enkele keren zal horen is ook exact veertig jaar oud.

"We mogen trots zijn op het Vlaams ABVV"

Dit tiende congres is nog om een andere reden bijzonder: het is het meest duurzame congres dat we ooit hebben gehouden. Net als vorige keer geven we aan alle congresgangers een drinkbus mee om tijdens en na het congres water te tappen aan de drinkfontein die je in alle zalen kan vinden. Het eten dat jullie geserveerd krijgen door de Floreal is afkomstig van lokale producenten en heeft dus een zeer kleine ecologische voetafdruk.

Maar het meest verrassende is dat dit congres voor een pak nieuwe bomen zal zorgen. We berekenen namelijk de voetafdruk van het congres: het aantal mensen dat naar hier komt, het verbruik, de maaltijden, het drukwerk en het materiaal dat we produceren. En in ruil voor de CO2 die we daarbij uitstoten gaan we een klimaatproject in Ecuador steunen.

Waarom Ecuador? Omdat ze het daar het hardst nodig hebben: het Zuiden wordt zoals jullie weten het zwaarst getroffen door de klimaatverandering. En daar kan dit congres een beetje bij helpen. Dankzij onze steun zullen er 400 nieuwe bomen in Ecuador bijkomen. 400 bomen, dat is bijna een boom per congresganger, want vandaag en morgen zullen we hier met een kleine 600 mensen aanwezig zijn.

Daar stopt het niet. Klimaat is immers ook een belangrijk syndicaal thema. We kunnen veel doen voor het klimaat, maar we mogen nooit vergeten dat het altijd mensen zijn die het werk verzetten. Onze mensen. Dat is een boodschap die we niet alleen hier maar ook op het internationale podium moeten uitdragen. Ik roep daarom iedereen hier aanwezig op om zeker te passeren aan de fotostand in de foyer. Daar kunnen jullie met een foto van jezelf steun betuigen aan deze zaak. Die foto's gaan we op het einde van het jaar meenemen naar de klimaatop



in Polen. Een belangrijke top voor de internationale arbeidsbeweging, omdat we daar aan de kar willen trekken van de *just transition*: hoe gaan we er voor zorgen dat een duurzame economie ook een sociale economie is. Zeker een foto nemen dus!

“Onze 4 werkgroepen gaan stuk voor stuk over onze toekomst”

En tenslotte is het klimaat ook een thema in een van de vier werkgroepen waar u vandaag voor ingeschreven bent. Werkgroepen die stuk voor stuk gaan over de toekomst. De toekomst van ons allen. De toekomst van werk. De toekomst van het Vlaams ABVV. En hoe we zelf aan het stuur willen zitten om die toekomst vorm te geven.

Met voorstellen die we uitschreven en aftoetsten bij de centrales en de gewesten. Voorstellen waar jullie intern al over debatteerden - van Hasselt tot Roeselare - voorstellen waar we vandaag verder over zullen discussiëren.

Laat mij tenslotte nog de keuze van de vier thema's

even toelichten. Stuk voor stuk zijn het thema's die gaan over de toekomst. Onze toekomst. We gaan vandaag spreken en discussiëren over het klimaat en onze economie, over robots en arbeidsduurvermindering, over een gelijkere samenleving, over een slimme vakbond.

In vier grote werkgroepen zullen jullie per hoofdstuk de amendementen bespreken en al dan niet al goedkeuren. De resolutiecommissie, zijnde het Vlaams Bureau, zal vanavond verder werken op die tekstonderdelen waar discussie over blijft bestaan, discussie die uiteindelijk morgen zal worden afgerond tijdens het plenaire en statutaire deel van ons congres.

We zouden kunnen zeggen dat dat thema's zijn die te groot zijn, maar dat doen we niet. Juist de vakbond moet er voor zorgen dat die grote verhalen ook goed zijn en blijven voor de werknemers van vandaag en morgen. Daarvoor houden we dit congres en daarvoor wens ik jullie allen een inspirerende dag. Of om het met de titel van dit congres te zeggen: Rood is troef!

Rudy De Leeuw
4 mei 2018

ENDEMENTEN
10^o Statutair Congres Vlaams ABVV
4 & 5 mei 2018

ROOD IS TROEF

Vrijdag 4 mei 2018

08u00 - Ontvangst met koffie
08u30 - Opening congres door
Rudy De Leeuw
09u00 - Welkom door Vlaams ABVV
09u30 - Samenstelling
10u00 - Levenslijn Vlaams ABVV
10u30 - Welkom door Vlaams ABVV
11u00 - Ontvangst met koffie
11u30 - Ontvangst met koffie
12u00 - Ontvangst met koffie
12u30 - Ontvangst met koffie
13u00 - Ontvangst met koffie
13u30 - Ontvangst met koffie
14u00 - Ontvangst met koffie
14u30 - Ontvangst met koffie
15u00 - Ontvangst met koffie
15u30 - Ontvangst met koffie
16u00 - Ontvangst met koffie
16u30 - Ontvangst met koffie
17u00 - Ontvangst met koffie
17u30 - Ontvangst met koffie
18u00 - Ontvangst met koffie
18u30 - Ontvangst met koffie
19u00 - Ontvangst met koffie
19u30 - Ontvangst met koffie
20u00 - Ontvangst met koffie
20u30 - Ontvangst met koffie
21u00 - Ontvangst met koffie
21u30 - Ontvangst met koffie
22u00 - Ontvangst met koffie
22u30 - Ontvangst met koffie
23u00 - Ontvangst met koffie
23u30 - Ontvangst met koffie

Zaterdag 5 mei 2018

08u00 - Ontvangst met koffie
08u30 - Ontvangst met koffie
09u00 - Ontvangst met koffie
09u30 - Ontvangst met koffie
10u00 - Ontvangst met koffie
10u30 - Ontvangst met koffie
11u00 - Ontvangst met koffie
11u30 - Ontvangst met koffie
12u00 - Ontvangst met koffie
12u30 - Ontvangst met koffie
13u00 - Ontvangst met koffie
13u30 - Ontvangst met koffie
14u00 - Ontvangst met koffie
14u30 - Ontvangst met koffie
15u00 - Ontvangst met koffie
15u30 - Ontvangst met koffie
16u00 - Ontvangst met koffie
16u30 - Ontvangst met koffie
17u00 - Ontvangst met koffie
17u30 - Ontvangst met koffie
18u00 - Ontvangst met koffie
18u30 - Ontvangst met koffie
19u00 - Ontvangst met koffie
19u30 - Ontvangst met koffie
20u00 - Ontvangst met koffie
20u30 - Ontvangst met koffie
21u00 - Ontvangst met koffie
21u30 - Ontvangst met koffie
22u00 - Ontvangst met koffie
22u30 - Ontvangst met koffie
23u00 - Ontvangst met koffie
23u30 - Ontvangst met koffie





Een klimaatneutrale en circulaire economie

1

1. Onze uitgangspunten

1.1. Principes voor een rechtvaardige transitie

Nu handelen

De klimaatverandering is volop aan de gang en grondstoffen geraken op. Landen en bedrijven die de moed hebben om op een doordachte manier voorop te lopen in de transitie, hebben er vaak het meeste voordeel bij. Europa, België en Vlaanderen kunnen en mogen niet wachten tot alle landen waterdichte akkoorden afsluiten die de nodige maatregelen bevatten om het akkoord van Parijs waar te maken.

Een sturende overheid

Een toekomstgerichte overheid stuurt; ze laat de transitie niet over aan de markt en houdt cruciale activiteiten zoals energie, water, spoorwegen en publieke banken in eigen beheer. Op die manier maakt ze controleerbaar kapitaal vrij voor gerichte duurzame investeringen. Het doorgeschoten neoliberale beleid om door besparingen en privatisering een kleinere rol aan de overheid toe te kennen, moet omgekeerd worden, ten gunste van de openbare diensten.

Er is behoefte aan een sterke en sociale overheid om het nodige beleid uit te werken en dat op internationaal, Europees, Belgisch, Vlaams en lokaal niveau. De verschillende overheden moeten daarbij goed samenwerken. Vlaanderen moet de internationale afspraken en engagementen strikt nakomen. De inspanningen voor het klimaat moeten zoveel als mogelijk in Vlaanderen gebeuren en bv. niet via het aankopen van uitstootrechten bij andere landen. De lokale besturen staan het dichtst bij de bevolking en kunnen in hun projecten tegelijk economische, sociale en ecologische overwegingen meenemen.

Een economie ten dienste van de samenleving

De economie van de toekomst staat ten dienste van de samenleving, ze voorziet in de behoeften van iedereen. Dit betekent dat de cruciale activiteiten onder controle zijn van de overheid en dat daarnaast de burgers zelf meer de economie in handen nemen (bv. via de productie en het beheer van gemeenschapsgoederen) en de overheid hen daarbij ondersteunt. Het houdt in dat - ook van onderuit - gewerkt wordt aan collectieve oplossingen om er zo voor te zorgen dat iedereen mee is.

Private monopolies moeten vermeden worden. De initiatieven van overheden en burgers moeten elkaar versterken en aanvullen. (Lokale) overheden worden aangemoedigd om publieke energiebedrijven op te richten. Burgercoöperaties moeten de mogelijkheid krijgen om daarin te participeren.

Een duurzame ontwikkeling is meer dan ooit een must

Een maatschappelijke ontwikkeling, waarbij het gebruik van hulpbronnen, de bestemming van investeringen, de gerichtheid van technologische ontwikkeling en institutionele veranderingen worden afgestemd op zowel toekomstige als huidige behoeften. Solidariteit in tijd en ruimte en sociaal-ecologische rechtvaardigheid zijn hierbij de centrale uitgangspunten. Daarom komt het er op aan beslissingen over belangrijke maatschappelijke uitdagingen uit de economische privésfeer te halen, en ze democratisch te laten beslechten, los van de marktlogica. Pas dan kan het potentieel van een technologische ontwikkeling op maat van mens en planeet echt tot zijn recht komen.

Lokale verankering

De klimaatneutrale en circulaire economie kan bedrijven in Vlaanderen verankeren en lokale



economische activiteit aanmoedigen. Dat kan door iedereen te steunen bij het besparen van energie en het bouwen van installaties voor hernieuwbare energie. Het kan door (materiaal)kringlopen te sluiten en zo het transport van grondstoffen, afval, recyclagematerialen en producten te beperken. Voor zover materialen - zoals biomassa - niet meer gerecycleerd kunnen worden, moeten ze ingezet worden voor de lokale productie van hernieuwbare energie.

De lokale verankering van de klimaatneutrale en circulaire economie wordt beslissend beïnvloed door een industrieel beleid dat op een gecoördineerde wijze op regionaal, nationaal en internationaal niveau inzet op de uitbouw van ecologische en circulaire economische clusters en samenwerkingsverbanden. Deze clusters omvatten niet alleen bedrijven, maar ook bredere troeven in de samenleving, zoals scholen en universiteiten, schoon water, sociale bescherming, mededingingswetten, kwaliteitsstandaarden en markttransparantie.

Besparen op energie, grondstoffen en materialen en niet op jobs.

De economie die wij willen is sterker omdat ze zo zuinig mogelijk omgaat met energie en materialen. Dat levert dikwijls extra banen op. Zuinig omgaan met grondstoffen en materialen draagt vaak automatisch bij aan energie-efficiëntie. De overheid kan dit alles aanmoedigen via het innovatiebeleid, het industrieel beleid, de fiscaliteit, enz. De overheid ontwikkelt een beleid gericht op het verlengen van de levensduur van producten. Drinkwater dient expliciet ook als een grondstof beschouwd en behandeld te worden.

De vervuiler betaalt

Bij vervuiling is er een gedeelde verantwoordelijkheid tussen producent en consument, het principe moet beiden

responsabiliseren. Arbeid kan goedkoper gemaakt worden met het geld dat de overheid ontvangt als ze vervuiling (bv. de uitstoot van broeikasgassen) en verspilling van grondstoffen duurder maakt. Zo komen er extra jobs, is er minder milieuschade en versnelt de omslag naar een klimaatneutrale en circulaire economie. Het is niet de bedoeling om hier gemaakte producten te vervangen door ingevoerde producten als het maken en vervoeren ervan meer vervuiling veroorzaakte. Er zijn ook oplossingen nodig voor minder begoeden.

Bredere behoeftendecking

De klimaatneutrale en circulaire economie zorgt ervoor dat verspillende consumptie, met de daarbij horende energieconsumptie en (milieu)vervuiling, wordt afgeremd. De besparing die dit oplevert, wordt gebruikt om de basisbehoeften van de meest hulpbehoevenden te dekken. Dit verkleint de ongelijkheid in de maatschappij en krijkt de algemene welzijnsstandaard op.

Dat kan o.a. door te mikken op energiezuinige gebouwen, transport en goederen; op producten die langer meegaan, gedeeld worden, eenvoudig te hergebruiken en te herstellen zijn; en via invoering van een BTW tarief voor particulieren om investeringen in milieutechnologie aan woningen en in het verkeer te bevoordelen (bv 6% op fietsherstellingen en zonnepanelen).

Aandacht voor winnaars en verliezers

De overgang naar een klimaatneutrale en circulaire economie zal winnende en verliezende bedrijven opleveren, met de hieraan verbonden gevolgen voor de werkgelegenheid. Een toekomstgerichte overheid ontwikkelt een beleid dat ruimte schept voor winnaars én ze brengt in kaart wie de potentiële verliezers zijn. De overheid moet bedrijven zo ver krijgen dat ze hun economische activiteiten bijsturen



1

zodat ook zij mee geraken. De overheid moet werk maken van een evenwichtige aanpak op maat van de verschillende sectoren die oog heeft voor de tewerkstellingseffecten van maatregelen.

Het kan niet de bedoeling zijn dat vervuilers zich enkel verplaatsen naar een ander land. Er zijn oplossingen nodig voor de werknemers, bv. door ze te herscholen en ze te leiden naar toekomstgerichte jobs en sectoren. Het is onze syndicale opdracht om in deze jobs en sectoren te werken aan correcte loon- en arbeidsvoorwaarden.

Leefbare en werkbare jobs voor iedereen

De overheid en de bedrijven spelen beide een cruciale rol bij de uitbouw van klimaatneutrale en circulaire economische activiteiten. Ze moeten daarbij maximaal oog hebben voor het behouden van (meestal veranderde) bestaande jobs en voor het scheppen van nieuwe jobs. Het moet gaan om werkbare jobs die een leefbaar loon opleveren. Het organiseren van de nodige opleiding en vorming is daarbij zeer belangrijk.

Sociale rechtvaardigheid

Een sociaal rechtvaardige transitie voldoet aan volgende criteria:

- Alle sectoren en partijen leveren een bijdrage: de overheid, de energiesector, de mobiliteitssector, de bouw, de industrie, de landbouw en de voedingssector, de financiële sector, de gezinnen / individuele burgers, enz.
- De sterkste schouders dragen de zwaarste lasten. Iedereen betaalt een redelijk aandeel van de kosten van investeringen. Iedereen deelt in de baten.
- Beleid komt tot stand én wordt uitgevoerd met ruime inspraak van burgers en werknemers.

- Sociale en ecologische dumping wordt aangepakt. In beide gevallen zijn de mensen die minder sterk staan in de samenleving vaak het grootste slachtoffer. Dit geldt in de eerste plaats voor de armen in het Zuiden.

Kennis, vaardigheden en mogelijkheden om in actie te schieten

Besef van de problemen én zicht op de eigen bijdrage aan oplossingen zijn cruciaal. En dat niet alleen bij bedrijven of belangenvertegenwoordigers maar ook bij burgers. Overheid, bedrijven en burgerinitiatieven tonen mensen wat ze zelf allemaal kunnen doen én staan maximaal open voor hun ideeën.

Ruimte voor creativiteit

De maatschappij zet in op duurzame technologische, economische en sociale innovatie die gericht is op het oplossen van maatschappelijke problemen. De overheid zet experimenten op, brengt goede voorbeelden in kaart en versterkt wat in de praktijk echt werkt. De overheid geeft ook zelf het goede voorbeeld door publieke investeringen in duurzame energieproductie en openbaar vervoer.

Een nieuw financieel systeem

Er zijn veel financiële middelen nodig om de omslag te kunnen maken. Er is geld genoeg in de wereld, maar het wordt niet ingezet voor de juiste dingen. Er is een hervorming nodig die een halt toeroept aan de dominantie van de financiële instellingen over de economie. De maatschappij heeft behoefte aan banken en beurzen die slapend en speculatief kapitaal vrijmaken en aan het werk zetten in bedrijven die bouwen aan een klimaatneutrale en circulaire toekomst. Een openbare investeringsbank is een cruciale hefboom voor een rechtvaardige transitie en een democratische organisatie van de



economie. Duurzame beleggingen en investeringen via burgercoöperaties kunnen hier ook toe bijdragen. Omdat dit een cruciaal maar ingewikkeld thema is, moet het debat hierover verder gevoerd worden binnen het ABVV in al zijn geledingen.

Bedrijven die de ommezwaai naar een klimaatneutrale en circulaire toekomst wel willen maar niet kunnen maken, dienen maximale begeleiding en ondersteuning te krijgen om een reconversieplan op te stellen en om te voorkomen dat financiële instellingen over de toekomst van het betreffende bedrijf zou beslissen door bijvoorbeeld het niet of minder soepel toekennen van leningen. Er moet ook gezocht worden naar alternatieve manieren van financiering, bv. Europese subsidiëring.

1.2. Onze basisstrategie

Om zo snel mogelijk naar een zeer lage uitstoot van broeikasgassen te gaan, zal de economie - en in het bijzonder de industrie - grote wijzigingen ondergaan. Ook de circulaire economie houdt een grondige wijziging in van de structuur van de economie.

Een overheid die deze omslag grondig onderzoekt, voorbereidt en stuurt, is onmisbaar. Er is dus behoefte aan een transitie-kenniscentrum dat studiewerk verricht over de vraag wat de omslag naar een klimaatneutrale en circulaire economie betekent voor de diverse economische sectoren en hun werknemers.

Het gaat om kennisverzameling over:

- de situatie op het vlak van energiebevoorrading in de verschillende economische sectoren;
- de verschillende materiaalstromen (metalen, hout en andere biomassa, nutriënten, kunststoffen,

voedsel, drinkwater, cement, ...) en de economische clusters die met elk van die stromen verbonden zijn;

- de van belang zijnde trends en op til zijnde veranderingen ter zake en de mogelijkheden om stappen vooruit te zetten (bv. de manieren waarop kringlopen gesloten kunnen worden in economische clusters);
- de transitieprioriteiten, de te bereiken transitiedoelen, de mogelijke hinderpalen daarvoor, de sociaal-economische opportuniteiten;
- de lessen die getrokken kunnen worden uit bestaande goede voorbeelden en uit minder gelukte experimenten;
- de impact van dit alles op sectoren en bedrijven en op de daarmee samenhangende tewerkstelling en kwaliteit van de arbeid.

Deze rapporten zijn vervolgens het voorwerp van sociaal overleg en sociale akkoorden in de schoot van de SERV. Het sociaal overleg moet op het juiste niveau plaatsvinden: federaal voor de federale materies, regionaal voor de regionale materies. Als het studiewerk problemen en/of belangrijke kansen aan het licht brengt, stellen de sociale partners een sectoraal transitieplan op - met o.a. aandacht voor vorming en opleiding - om tijdig de noodzakelijke omslag te kunnen maken op een haalbare en rechtvaardige manier.

Uiteindelijk is het aan de overheid om - samen met de sectorfederaties van bedrijven, de vakbonden en het overige middenveld - **een concreet beleid uit te werken**. Een kernlid van de regering moet daarvoor de politieke verantwoordelijkheid dragen.

- De actoren werken per sector **roadmaps** uit die aangeven hoe de sector zo snel mogelijk klimaatneutraal en circulair gemaakt kan worden.



1

Daarin wordt in kaart gebracht welke doorbraken nodig zijn op het vlak van technologie, infrastructuur, organisatie, businessmodellen (manieren om geld te verdienen), onderwijs, opleiding en vorming van werknemers. Voor de bouwsector gaat het bv. om het vastleggen van het lange-termijn-ambitieniveau op het vlak van energieprestaties van gebouwen, een strategie voor de innovatie op het vlak van duurzame bouwmaterialen en energiezuinig renoveren, alsook een strategie voor het informeren en voor opleiding en vorming van het personeel van de sector.

- De overheid werkt een ambitieus investeringsplan uit.
- De overheid herzielt zijn beleid op het vlak van **innovatie, steun, fiscaliteit, normen en vergunningen** en stemt het af op deze roadmaps. De overheden kunnen bv. geen steun blijven geven voor belangrijke nieuwe installaties en voor substantiële uitbreidingen van bestaande installaties als het in gebruik nemen ervan leidt tot een belangrijke stijging van de uitstoot van broeikasgassen of tot het behoud van de uitstoot op een onhoudbaar hoog niveau in het licht van de Europese lange-termijn-doelstellingen. De Vlaamse overheid moedigt de hogere overheden op Federaal en Europees niveau aan om de gegeven steun aan nieuwe en bestaande installaties die de uitstoot van broeikasgassen bevorderen te stoppen.
- De overheid maakt verder werk van duurzame en innovatieve overheidsopdrachten en -aankopen met bijzondere aandacht voor het sociale luik (bv. geen sociale dumping).

Sectoren en bedrijven evalueren geregeld in welke mate hun activiteiten, installaties en eigendommen gevoelig zijn voor

klimaatverandering en grondstoffenschaarste en in welke mate ze sporen met een klimaatneutrale en circulaire economie. Ze leveren vervolgens inspanningen om hun verbruik van energie en grondstoffen en hun uitstoot van broeikasgassen te verlagen en hun veerkracht op dit vlak te verhogen. Ze zoeken naar grondige (langetermijn-)oplossingen die de verschillende uitdagingen op het vlak van duurzaamheid samen (integraal) aanpakken.

- Alle relevante bedrijfstakken/bedrijven voeren om de vier jaar deze analyse uit en maken ze openbaar. De analyse vormt het voorwerp van sociaal overleg. Dit sociaal overleg moet op het juiste niveau plaatsvinden: federaal, regionaal, bedrijfsniveau.
- Bedrijven die actief zijn in de fossiele economie (fossiele brandstoffen, petrochemie) gaan na in welke mate ze kwetsbaar zijn voor beperkingen op het vlak van de ontginning, de distributie en het gebruik van fossiele brandstoffen en grondstoffen.
- Bedrijven in de financiële sector gaan na wat het klimaateffect is van bedrijven waarin ze willen investeren of waaraan ze (al dan niet goedkopere) leningen en andere financiële instrumenten willen verstrekken. Ze bekijken in welke mate ze kwetsbaar zijn voor de afwaardering van (o.a. fossiele) activa van bedrijven waarin ze investeren (bv. oliereserves).

Als vakbond kiezen we resoluut voor de ommekeer naar een klimaatneutrale en circulaire economie waarbij de militanten, het kader en de vrijwilligers een cruciale rol krijgen.

De klimaatverandering zal de werknemers en de sociaal zwakkeren immers nog het meest treffen. Korte termijnbelangen van bepaalde bedrijven en



overheden zijn echter obstakels voor de vlotte transitie naar een klimaatneutrale economie. Daarom is het onze rol als syndicale tegenmacht om samen met anderen voldoende maatschappelijk en politiek draagvlak te creëren om de transitie naar een klimaatneutrale economie te doen slagen.

- We werken nog meer samen met iedereen die wil aan de rechtvaardige transitie: internationale, Europese, Belgische en Vlaamse vakbonden, middenveldorganisaties, moedige overheden, vooruitstrevende onderdelen van het bedrijfsleven en de sociale economie. We proberen samen met hen kennis te verwerven, visie te ontwikkelen, samen onze belangen te behartigen, goede praktijken uit te wisselen, experimenten op te zetten. We nemen deel aan de activiteiten van de bestaande transitie-arena's die door de overheid getrokken worden, zoals die voor duurzaam bouwen en wonen (Duwobo) en circulaire economie (Plan C).
- Omdat het Europese niveau erg belangrijk is om een duurzame economie op te bouwen, ondersteunen we het Europees Vakverbond om zijn werking hierrond verder uit te bouwen en om zwaarder door te wegen op de Europese besluitvorming.
- Via het interprofessionele (SERV) en sectorale sociaal overleg streven we naar akkoorden over de klimaatneutrale en circulaire economie. We wachten niet af maar proberen de verwachte veranderingen in de goede richting te sturen.
- We zetten verder in op vorming over de duurzame economie.
- We streven er naar dat bedrijven een energie-audit laten uitvoeren en een energieplan opstellen. In die bedrijven waar dat al is gebeurd - bv. omdat ze de energiebeleidsovereenkomst (EBO) ondertekenden - waken we erover dat de

voortgang die geboekt wordt bij de uitvoering van het plan jaarlijks toegelicht wordt. In overeenstemming met wat daarover staat in de EBO maken we afspraken met de werkgever over de bewustmaking en het engagement van de werknemers rond efficiënt energiegebruik.

- We bekijken hoe we - o.a. op industrieterreinen - de samenwerking kunnen versterken tussen bedrijven om energiebesparende en circulaire maatregelen te nemen. Het gaat bijvoorbeeld over warmtenetten, het optimaal inplanten van installaties voor hernieuwbare energie op een bedrijventerrein, gemeenschappelijke duurzame mobiliteit, projecten op het vlak van industriële symbiose waarbij afval van het ene bedrijf grondstof wordt voor het andere, enz. We informeren onze militanten over de mogelijkheden en we kaarten het thema aan in het sociaal overleg.
- We hebben niet alleen oog voor de belangen van de groepen die we bereiken via onze reguliere syndicale bedrijfswerking, maar ook voor die van de werknemers en werklozen die dreigen achter te blijven en ook voor die van de nieuwe groepen en beroepen die ontstaan in het kader van de veranderende economie.
- Het Vlaams ABVV ontwikkelt zelf campagnes en acties die bijdragen aan de overgang naar een rechtvaardige klimaatneutrale en circulaire economie. We werken ook mee aan gelijkaardige campagnes en acties van andere organisaties en van samenwerkingsverbanden zoals het transitienetwerk van het middenveld, op voorwaarde dat ze in de lijn liggen van onze visie en principes. Het betreft bv. initiatieven over energiebesparing, hernieuwbare energie voor iedereen, het in publieke handen houden van cruciale voorzieningen zoals energienetten, en het vrij maken van geld dat geïnvesteerd is in



1

de fossiele economie om het op een doordachte manier te herinvesteren in toekomstgerichte economische activiteiten.

- Via de groepsaankopen van Samen Sterker zorgen we ervoor dat zoveel mogelijk mensen toegang krijgen tot betaalbare en duurzame goederen en diensten en overtuigd worden om de stap naar meer duurzame consumptie te zetten.
- We ondersteunen een transitie die ook op wereldvlak doeltreffend, rechtvaardig en duurzaam is. We zijn solidair met de meest kwetsbare landen en groepen in de samenleving. De vakbonden dienen zich in hun internationale werking hierop te oriënteren en aan agendasetting te doen.

2. Stappen naar een klimaatneutrale economie

2.1. Schone energie in een beter systeem

Energiebeleid

Energie is een basisbehoefte én is cruciaal voor onze economie. De overheden van dit land moeten daarom de regionale versnippering van het beleid tegengaan en werk maken van een samenhangend energiebeleid dat er op gericht is om op langere termijn een koolstofvrij, veilig en duurzaam energiesysteem tot stand te brengen met respect voor de wet op de kernuitstap.

Het energiebeleid wordt efficiënter en meer samenhangend als het op het federale niveau gebundeld wordt. Het is niet de taak van de overheid om de inkomsten en winsten van private energiebedrijven te verzekeren. We kunnen de toekomst van de planeet en het voortbestaan van

de menselijke soort niet in de handen leggen van marktwerking en het private initiatief.

Daarom ijvert het Vlaams ABVV zoveel als mogelijk voor een energiesector in publieke handen met zowel overheidsbedrijven als burgercoöperatieven als vaste waarden. Als vakbond willen we inspraak over hoe zo'n toekomstgericht systeem er uit ziet en hoe het tot stand kan komen. De overgang naar een dergelijk systeem houdt immers een reconversie in die in goede banen geleid moet worden met een planmatige aanpak. Indien private bedrijven ingeschakeld worden in de uitvoering van de reconversieplannen, moeten zij akkoord gaan met duidelijke ecologische en sociale criteria.

Energiebesparing

Werk maken van energiebesparing verdient een hoge prioriteit. De goedkoopste energie is de energie die niet gebruikt wordt. Efficiënt omgaan met energie kan ook heel wat jobs opleveren.

Energieleveranciers halen tot nu toe hun inkomsten uit de productie en de levering van energie. Daar valt steeds minder geld mee te verdienen. Sinds enkele jaren bieden ze daarom allerlei energiediensten aan (bv. slimme thermostaten). Dat is positief, op voorwaarde dat de overheden erop toezien dat die nieuwe manieren om geld te verdienen leiden tot een aanzienlijke energiebesparing, meer hernieuwbare energie, een daling van de energiefactuur en het behoud van het comfort voor de klanten.

Een toekomstgerichte overheid zorgt ervoor dat iedereen de mogelijkheid heeft om te beschikken over degelijke, energiezuinige toestellen (bv. koelkasten, televisies, LED-verlichting). Ze moeten dus voor iedereen betaalbaar zijn. Energiezuinig houdt bijvoorbeeld in dat de toestellen geen



elektriciteit verbruiken als ze niet in gebruik zijn. Tegelijk zorgt de overheid ervoor dat deze toestellen ook 'circulair' worden, wat wil zeggen dat ze langer meegaan en gemakkelijk te herstellen zijn.

De Europese, federale en regionale overheden moeten zoeken naar de beste manieren om dat doel te bereiken. Dat kan bijvoorbeeld door hoge kwaliteitseisen (productnormen), langere wettelijke termijnen productgaranties voor consumenten, betrouwbare en eenvoudige kwaliteitsbeoordelingen (keurmerken), deelsystemen, het opzetten van specifieke programma's voor minder begoeden, het ondersteunen van groepsaankopen (bv. Samen Sterker), belastingen en/of subsidies, ondersteuning van gerichte innovatie, enz.

De ontwikkeling van duurzame/innovatieve productieprocessen en verdienmodellen (bv. product als dienst-modellen) heeft nood aan bijkomende investeringen. Gerichte investeringssteun en fiscale stimuli, gekoppeld aan specifieke voorwaarden, kunnen hierin een belangrijke rol spelen.

Hernieuwbare energieproductie

We vragen om niet te investeren in nieuwe **kerncentrales** en om de bestaande centrales te sluiten volgens de door de federale overheid vastgestelde timing die bepaalt dat de laatste centrales gesloten worden in 2025. De sluiting moet gekoppeld zijn aan een onderhandeld akkoord over de toekomst van de aldaar tewerkgestelde werknemers. Er moet zo snel mogelijk werk gemaakt worden van een reconversieplan voor de werknemers in die sector.

Een duurzame maatschappij gaat volop voor investeringen in energie uit **hernieuwbare bronnen**: wind, zon, waterkracht, aardwarmte (geothermie) en

kleinschalige biomassa (o.a. materiaal van planten en bomen) die geoogst en gebruikt kan worden zonder schade toe te brengen aan de leefomgeving. Vlaanderen voert daartoe een ambitieus maar kostenefficiënt beleid om in eigen land veel meer hernieuwbare energie op te wekken. In een overgangperiode worden flexibele gascentrales ingezet om de elektriciteitsbevoorrading te verzekeren.

Met installaties voor hernieuwbare energie gaan bedrijven en gezinnen steeds meer zelf voorzien in hun eigen energiebehoefte. Deze **zelfproductie** is een stap in de richting van een klimaatneutrale economie en zorgt bovendien voor een sterkere lokale verankering van de economische activiteit. We vragen een beleid dat zelfproductie op een economisch verantwoorde wijze ondersteunt, o.a. via zelfproductie in coöperatieve projecten op wijkniveau/ woonkorrel en voor betrokkenheid zorgt, lokale verankering. Met subsidies voor zover dat echt nodig is om vooruitgang te boeken, maar ook door mensen zoveel mogelijk praktisch op weg te helpen. Mensen die niet kapitaalkrchtig genoeg zijn om zonnepanelen te kopen moeten de kans hebben om hun dak te verhuren voor zonnepanelen aan coöperaties.

Een **overheid** die het goede voorbeeld geeft, zorgt voor de nodige investeringen zodat (goed gelegen) overheidsgebouwen zoveel mogelijk voorzien in hun energiebehoefte en in de energiebehoefte van de buurt, o.a. door ze uit te rusten met zonnepanelen, zonneboilers en warmtepompen.

We willen dat Vlaanderen werk maakt van publieke en **collectieve systemen** voor de opwekking van hernieuwbare energie die zoveel mogelijk burgers betrekken. De overheid kan bv. de daken van



1

publieke gebouwen ter beschikking stellen zodat energiecoöperaties er zonnepanelen op kunnen plaatsen. Ze kan ook goed gekozen terreinen ter beschikking stellen voor de bouw van coöperatieve windmolens.

Het is aan de overheid om de burgers goed te informeren over de mogelijkheden die zij hebben om gebruik te maken van **zonne-energie** en om van zonne-energie een interessante investering te maken voor iedereen door in te zetten op grote daken, appartementsgebouwen en huurwoningen. De overheid zorgt ervoor dat deze investeringen rendabel zijn en blijven, zonder te veel steun te geven.

Voor **nieuwbouwwoningen** legde de overheid al de verplichting op om een bepaalde minimumhoeveelheid energie te halen uit hernieuwbare energiebronnen. We vragen dat onderzocht wordt hoe zo'n verplichting uitgebreid kan worden tot andere gebouwen en/of tot winstgevendende bedrijven die een deel van hun winst reserveren.

We gaan na of en hoe we de daken van **vakbondsgebouwen** optimaal kunnen benutten voor het opwekken van hernieuwbare energie met zonnepanelen zodat we minstens het eigen elektriciteitsverbruik in vakbondsgebouwen op een rendabele manier kunnen dekken. We kopen gas en elektriciteit in via Samen Sterker, het eigen initiatief voor groepsaankopen. We streven ernaar dat er op termijn 100% hernieuwbare energie ingekocht wordt.

Het beheer van energienetten

De netten voor het vervoer van elektriciteit, gas en warm water (en in de toekomst mogelijk ook waterstof) zijn de ruggengraat van onze

energievoorziening en zijn in die zin een publiek goed. Het is aan de netbeheerders om te investeren in de energienetten zodat ze optimaal bijdragen aan energie-efficiëntie, bevoorradingszekerheid, integratie van hernieuwbare energie, het inzetten van efficiënte en betaalbare vormen van energieopslag en tenslotte lokale tewerkstelling en werkbaar werk.

Vlaanderen moet zijn **warmtenetten** veel meer uitbouwen. Ze zijn nodig voor het vervoer van het heet water dat verwarmd is met aardwarmte of biomassa en voor het vervoer van warm water waarvan de temperatuur te laag geworden is om het nog te kunnen gebruiken in industriële processen (restwarmte). Naar Nederlands voorbeeld vragen we dat de lokale besturen of samenwerkingsverbanden van lokale besturen en sociale partners worden betrokken via een stuurgroep en warmteregisseurs aanstellen die activiteiten rond duurzame warmte uitbouwen.

Vlaanderen moet zijn **elektriciteitsnetwerk** aanpassen om goed te kunnen omgaan met de elektriciteit van de vele nieuwe installaties voor hernieuwbare energie die verspreid opgesteld staan (zonnepanelen, windmolens). De netten van de toekomst kunnen omgaan met tijdelijke overschotten of tekorten aan hernieuwbare elektriciteit (bv. op dagen met veel of weinig zon en wind), met opslagsystemen zoals batterijen of door uitwisseling van energie met de buurlanden.

Ook **gasnetten** blijven in een eerste periode belangrijk. Maar ze vervoeren een fossiele brandstof en daar moeten we op termijn van af. Er is dus voorzichtigheid geboden met bijkomende investeringen in dat net. De overheid en netbeheerders gaan na of dat net op termijn kan



omgebouwd worden, bv. om er waterstof mee te vervoeren.

Het **beheer** van netten blijft in essentie in handen van de (lokale) overheden. Het gaat immers om een monopolieactiviteit, een belangrijke openbare dienstverlening en een sleutelactiviteit in de omslag naar een klimaatneutrale economie.

De overheid waakt over de gezonde financiële toestand van de netbeheerders. En de netbeheerders beschikken over de nodige financiële middelen. Maar we willen niet dat die gezocht worden bij buitenlandse groepen of via een beursgang. Een deel van de oplossing is dat de jaarlijkse (gewone) investeringen zoveel mogelijk betaald worden met lopende inkomsten en niet met leningen zoals nu (vooral bij Eandis) het geval is. We vragen dat burgercoöperaties de mogelijkheid krijgen om aandeelhouder te worden van de (distributie) netbeheerders. Ze dragen bij aan de lokale verankering en aan het noodzakelijke overleg tussen de netbeheerders en de netgebruikers.

De politici en de netbeheerders moeten werk maken van een **efficiënt en transparant bestuur** van deze publieke energiebedrijven. Daarbij staat niet de winst voorop maar de goede dienstverlening aan de netgebruikers. Die gebruikers - o.a. de gezinnen - hebben recht op directe inspraak in het beheer van de netten.

We vragen dat de **Vlaamse regulator (VREG)** - die de beheerders van onze energienetten controleert - versterkt wordt. We willen een regulator die erop toeziet dat de financiële toestand van de netbeheerders gezond is, het beheer van netten efficiënt gebeurt, alle gebruikers van gas-, elektriciteits- en warmtenetten gelijk behandeld

worden, de aangerekende tarieven rechtvaardig en betaalbaar zijn voor iedereen en de winstmarges van de netbeheerders beperkt worden tot een redelijk niveau.

Beleidsvoorstellen - zoals die over **de digitale (slimme) meters** - moeten het voorwerp zijn van een publiek debat op basis van eerlijke en volledige informatie en in het licht van een sociaal geïnspireerde langetermijnvisie op energienetten. De 'slimme meter' mag geen meerkost betekenen voor de consument.

2.2. De energiefactuur en de prijs van koolstof

België onderzoekt of het systematisch een **lagere BTW** kan invoeren op klimaatvriendelijke (en circulaire) goederen en diensten.

Vlaanderen pakt **energie-armoede** aan de bron aan. De overheid zorgt ervoor dat ook minder begoede mensen gehuisvest zijn in een energiezuinige woning en dat ze gebruik kunnen maken van energiezuinige toestellen. Elk gezin heeft een betaalbare en eenvoudige toegang tot energiebesparende ingrepen en een verzekerde energiebevoorrading. Zolang energie-armoede niet aan de bron is weggewerkt, hebben mensen recht op sociale energietarieven. De groep die in aanmerking komt voor sociale energietarieven wordt uitgebreid zodat iedereen die daadwerkelijk in energie-armoede leeft er van kan genieten.

De overheid beëindigt stap voor stap elke vorm van beleid, steun of belastingen die het gebruik van fossiele brandstoffen bevoordeelt.

We willen **taksen op fossiele energie**, mits er de garantie is dat die effectief gebruikt worden om



1

de transitie te bekostigen. Bovendien houdt steun aan transitie ook expliciet in dat alternatieve werkgelegenheid een duidelijk oogmerk is. Het kan niet dat de kosten voor steun aan hernieuwbare energie - zoals nu - voor het overgrote deel doorgerekend worden in de elektriciteitsfactuur maar niet in die van gas of olie. Het kan evenmin dat die kosten terecht komen in de factuur van de laagspanningsklanten (burgers en kleine bedrijfjes) terwijl de grote energiegebruikers grotendeels vrijgesteld worden.

De afgeschafte Turteltaks moet vervangen worden door een **sociaal gecorrigeerde heffing op het gebruik van fossiele brandstoffen** (koolstofprijs/CO₂-heffing). Deze heffing dient gepaard te gaan met begeleidende maatregelen voor de huishoudens en voor (bepaalde) economische sectoren. De maatregel mag bv. niet leiden tot concurrentievervalsing in de transportsector. Vooral in Europees perspectief dient erover gewaakt dat concurrentievervalsing ingrepen het risico van sociale dumping niet vergroten. Economische activiteiten die al vallen onder het Europees Emissiehandelssysteem voor broeikasgassen kunnen vrijgesteld worden van de heffing, op voorwaarde dat daarvoor een voldoende hoge koolstofprijs geldt. De opbrengst van de heffing gaat naar de financiering van het klimaatbeleid: namelijk naar de energierenovatie van woningen, het betalen van de steun aan hernieuwbare energie, het sociaal energiebeleid en klimaatneutrale (collectieve) vervoerssystemen.

De elektriciteitsfactuur mag niet gebruikt worden als een verdoken belastingbrief. We vragen een onderbouwd breed maatschappelijk en sociaal overleg over een **rechtvaardige verdeling van alle kosten** die via de energiefactuur aangerekend

worden.

Een internationaal, Europees en Belgisch beleid is noodzakelijk om te komen tot een **rechtvaardige verdeling van de kost van de energietransitie**. Dat houdt o.a. in dat alle bedrijven die een belangrijk negatief effect voor het klimaat veroorzaken een prijs betalen voor de broeikasgassen die ze uitstoten. Zolang deze afspraken niet sluitend zijn, moet gezocht worden naar maatregelen om oneerlijke concurrentie - bv. van buiten de EU - te vermijden. Dat kan bv. door een belasting te heffen op de broeikasgasinhoud van producten die ingevoerd worden uit landen van buiten Europa die geen gelijkwaardig klimaatbeleid of koolstofprijs hebben.

In afwachting van een gelijk speelveld op internationaal niveau dat zorgt voor een hoog niveau van bescherming, streven we naar de verdere verbetering van het bestaande Europese systeem dat zorgt voor een koolstofprijs voor grote Europese bedrijven (**European Emissions Trading System, EU ETS**). We willen o.a.:

- Dat de geplande hervorming van EU ETS ertoe leidt dat de bedrijven die vallen onder het toepassingsgebied o.a. minder gratis rechten toegekend krijgen zodat de prijs per CO₂-recht automatisch stijgt en ze zo een substantieel hogere prijs betalen voor hun uitstootrechten. Tot nu toe ligt de prijs van de ETS-rechten te laag om de noodzakelijke omslag uit te lokken op het vlak van innovatie en investeringen. Dat komt omdat er teveel rechten uitgedeeld werden én ze bovendien vaak gratis gegeven werden. Alleen voor zover bedrijven blootgesteld zijn aan internationale concurrentie met landen buiten de Europese Unie en ze daardoor de koolstofprijs niet kunnen doorrekenen, kunnen ze gratis



rechten ontvangen.

- Dat Europa werk maakt van het aangekondigde 'Just Transition Fonds' onder EU ETS om werknemers in koolstofintensieve regio's te ondersteunen om de omslag te maken naar een klimaatneutrale economie.
- Dat de inkomsten uit de veiling van EU ETS-emissierechten gaan naar investeringen in de klimaatneutrale economie, meer bepaald in innovatie, energie-efficiëntie, hernieuwbare energie, de begeleiding van werknemers via vorming en opleiding in de betrokken sectoren en ten slotte klimaatfinanciering in het Zuiden.

De Europese Unie moet maatregelen treffen om ervoor te zorgen dat iedereen een redelijke bijdrage betaalt voor de steun aan hernieuwbare energie.

2.3. Een gezamenlijke inspanning voor duurzame mobiliteit

Een duurzame mobiliteit omvat ten eerste het **beperken van het aantal kilometers** dat wordt afgelegd met (milieuschadelijk) personen- en goederenvervoer. Een goede ruimtelijke ordening maakt hier bijvoorbeeld een verschil (zie verder).

Ten tweede gaat het om het **beperken van de uitstoot van schadelijke gassen**. Elektrificatie van de mobiliteit met hernieuwbaar opgewekte elektriciteit is hier een belangrijke eerste stap. Trein en tram zijn al elektrisch, nu nog elektrische bussen. Er is beleid nodig dat zorgt voor de (verdere) doorbraak van elektrische fietsen en elektrische wagens. Daarnaast moet er dringend onderzoek komen naar nog betere ecologische alternatieven zoals de aandrijving op basis van waterstof. Sturen naar de **keuze van het juiste vervoermiddel** is de boodschap. Wat het personenvervoer betreft,

bepaalt het STOP-principe de volgorde van voorkeur: stappen, trappen, openbaar vervoer en dan pas privévervoer. Maar er moeten wel goede alternatieven zijn voor minder mobiele mensen (ouderen, mensen met een beperking, ouders met kleine kinderen, enz.). Bovendien moeten de alternatieve modi ook ontwikkeld worden in de landelijke gemeentes.

De keuze voor het juiste vervoermiddel dringt zich ook op binnen Europa. Extra investeringen in openbaarvervoer en een Europees HST-netwerk dringt zich op. Verplaatsing per vliegtuig binnen Europa is te vervuilend en onhoudbaar op langere termijn.

We willen dat Vlaanderen en de steden en gemeenten investeren in een goed werkend en betaalbaar openbaar vervoer en inzetten op het nog te weinig benutte potentieel van de fiets. Dit kan door meer te investeren in fietspaden en fietsautostrades. De overheden moeten in hun beheersovereenkomsten met de NMBS en De Lijn een langetermijnvisie ontwikkelen voor een kwalitatief mobiliteitsaanbod. Opeenvolgende besparingen ontwrichten momenteel de werking van De Lijn, terwijl het noodzakelijk is dat De Lijn over voldoende middelen en mensen beschikt om de dienstverlening te verzekeren.

Een systeem van spitsheffing of slimme **kilometerheffing voor personenwagens** kan een stap vooruit zijn op voorwaarde dat het wordt ingevoerd op een verantwoorde en sociaal rechtvaardige manier, na grondig onderzoek terzake. Wij vragen dat de werkgevers deze heffing ten laste nemen. Hierdoor zullen zij sneller geneigd zijn om naar efficiënte mobiliteitsoplossingen voor hun werknemers te zoeken.



1

Het **goederenvervoer** over waterwegen of per trein dient ondersteund en financieel gestimuleerd. Beperkende regelgeving die vervoer over water hypothekeert (bv. vervoer van afval) dient bijgestuurd te worden.

Mobiliteit moet **voor iedereen betaalbaar** zijn. Anders dreigt vervoersarmoede: mensen worden uitgesloten van allerlei activiteiten omdat ze zich moeilijk kunnen verplaatsen. Als de overheid mobiliteitsmaatregelen wil nemen, moet ze altijd vooraf nagaan wie daarbij zou winnen of verliezen. Voor de senioren en jongeren moet het openbaar vervoer terug gratis worden. Het woon-werkverkeer moet ten laste zijn van de werkgever en beantwoorden aan het STOP-principe.

Zowel economische (o.a. bedrijventerreinen) als maatschappelijke bestemmingen (o.a. voorzieningen op het vlak van welzijn, gezondheid en ontspanning) moeten vlot bereikbaar zijn te voet met de fiets en/of met het openbaar vervoer. Een goed werkend en betaalbaar openbaar vervoer moet garanderen dat mensen op hun bestemming geraken, maar ook dat de files op onze wegen aangepakt worden. Ook de ruimtelijke ordening moet daarop afgestemd worden.

Werkgevers moeten verplicht worden na te denken over mobiliteit en hierrond maatregelen te nemen. Dat kan door - naar Brussels voorbeeld - alle grote ondernemingen in Vlaanderen te verplichten om bedrijfsvervoerplannen op te stellen. Verder moet de overheid werkgevers aanzetten om hun bedrijf te vestigen op een voor de werknemers vlot bereikbare plaats.

Ook de overheid neemt haar verantwoordelijkheid op en zorgt voor een goede, multimodale ontsluiting

van bedrijventerreinen. Dit betekent aansluiting op de autostrade, haltes voor openbaar vervoer, gecentraliseerde parkings en veilige fiets- en wandelzones.

In het **sociaal overleg** geven we prioriteit aan duurzame mobiliteitsoplossingen voor werknemers. We onderhandelen bij voorkeur verplaatsingsvergoedingen die energiezuinige en elektrische mobiliteit aanmoedigen in plaats van wagens op fossiele brandstoffen. We vragen bedrijfsfietsen en eisen veilige fietspaden. En we maken in alle sectoren een prioriteit van een fietsvergoeding voor wie naar het werk gaat met de fiets. Ook het optrekken van de fietsvergoeding en daaraan verbonden fiscale grens dient te worden onderzocht. Bedrijfsfietsen dienen aangeboden en betaald te worden door de werkgever, zonder dat dit een impact heeft op de algemene loonvoorwaarden.

We willen een **mobilitetsbudget** dat elke werknemer vrij kan besteden aan zijn woon-werkverplaatsingen en zo werknemers beloont die kiezen voor duurzaam vervoer. Dat mag echter niet leiden tot loonverlies voor de werknemers of minder inkomsten voor de sociale zekerheid en de overheid. Het huidige beleid inzake bedrijfswagens werkt omgekeerd herverdelend, is duur voor de overheid en is milieubelastend. Het inzetten van bedrijfswagens als loonkostverlagende maatregel, de zogenaamde salariswagen, is bovendien nadelig voor de RSZ-financiering en de belastingen. Daartegen verzetten we ons. Het is niet de bedoeling dat de werknemers loonverlies lijden.

In de **eigen werking** gaan we na hoe zoveel mogelijk korte dienstverplaatsingen kunnen gerealiseerd worden met de fiets. We voeren dit concreet uit met deelfietsen, bedrijfsfietsen en de combinatie fiets-



collectief vervoer. Daarnaast onderzoeken we het mogelijke gebruik van digitale vergadertechnieken zoals *Video Conference* of *Skype for Business*, en experimenteren we hiermee. We schakelen over op energiezuinige of elektrische alternatieven in plaats van wagens op fossiele brandstof.

2.4. Bewust omgaan met landbouw en voeding

Ook landbouw en voeding zorgen voor de uitstoot van broeikasgassen. Het soort voeding dat mensen kiezen, maakt een verschil. Als we voedingsmiddelen rangschikken van hoge naar lage uitstoot, veroorzaakt de productie van rundsvlees de hoogste uitstoot. Daarna volgen varkensvlees, kip en ten slotte voeding afkomstig van planten zoals graangewassen en groenten.

We willen daarom dat de door de overheid ondersteunde marketingcampagnes **betere voedingsgewoonten** aanmoedigen, eerder dan aanmoediging van afzet van wat nu geproduceerd wordt. We vragen meer steun en sensibilisering rond korte-keten-projecten en werken zelf onze eigen steun aan initiatieven in gans Vlaanderen verder uit (cfr Samen Sterker ABVV Oost-Vlaanderen). We promoten het "zelf kweken van groenten en (klein-) vee" in eigen moestuin en volkstuinten als "echte korte keten". Eigen moes-/volkstuinten zijn een sterke motor om bewustwording te realiseren. Op die manier ontstaat een draagvlak voor de meer grootschalige duurzame landbouw.

Ook andere factoren zoals de gebruikte landbouwtechnieken, de manier van verwerken en verpakken, en de afstand waarover voedsel getransporteerd wordt (van de kweek tot op ons bord) spelen een rol. We vragen daarom dat de

overheid ook de landbouw- en voedingssector aanspreekt op zijn verantwoordelijkheid.

Het landbouwbeleid moet gebaseerd zijn op de principes van eerlijke wereldhandel. Er zijn oplossingen nodig voor **voedselverlies**. In Vlaanderen gaat elk jaar ongeveer 2 miljoen ton aan voedsel (en nevenstromen) verloren. Dat gebeurt in de volledige voedselketen, van boer tot consument. Zo wordt bijna 10% van fruit en groenten afgekeurd omdat het geen perfecte vorm, kleur of formaat heeft. Een oplossing voor het voedselverlies zit bijvoorbeeld in het herverdelen van het voedsel voor mensen in armoede alsook in het verwerken van het voedsel daar waar mogelijk.

2.5. Een sprong voorwaarts op het vlak van bouwen en wonen

De overheid moet ervoor zorgen dat er veel meer werk gemaakt wordt van **energie-efficiënte gebouwen**. Dit moet hand in hand gaan met het streven naar kwalitatief en betaalbaar wonen voor iedereen, het creëren van kwalitatieve jobs en het tegengaan van sociale dumping in de bouwsector en de transportsector. Nieuwe gebouwen - en zeker nieuwe wijken - bieden de meeste mogelijkheden. Maar jaarlijks wordt slechts 1% van het gebouwenbestand vervangen.

Vooraf **(energie)renovatie van bestaande gebouwen** verdient een stevige impuls. De overheid kan gezinnen zoveel mogelijk helpen om efficiënt en betaalbaar hun woning te verwarmen en te renoveren. Daarbij is extra aandacht nodig voor energie-efficiëntie en woonkwaliteit van woningen van minder begoede groepen met een bijzondere focus op de sociale woningen. De overheid kan het voorbeeld geven door te zorgen voor kwalitatieve



1

en energiezuinige circulaire publieke gebouwen (scholen, zorginstellingen, administratieve gebouwen). Ook in de dienstensector en bij kantoorgebouwen valt heel wat winst te halen.

Volgende maatregelen zijn daarbij belangrijk:

- Het streven naar betaalbare en kwalitatieve gebouwen moet hand in hand gaan met het streven naar klimaatneutrale gebouwen. Op het vlak van **gebouwenverwarming** kan de overheid bv. nagaan hoe ze mensen kan laten overschakelen van fossiele verwarming en van traditionele elektrische verwarming/koeling naar meer energiezuinige en koolstofarme alternatieven zoals warmtepompen en warmtenetten. Dat kan ook de energierekening fors doen dalen.
- De overheid moet onderzoeken hoe grondige renovatie en (waar nuttig) hernieuwbouw het best financieel ondersteund kunnen worden. **Voordelige leningen** om dergelijke investeringen te financieren zijn in elk geval een instrument.
- Ook **niet-financiële steun** is belangrijk. Het gaat o.a. over:
 - Systemen om kandidaat-kopers en huurders goed te informeren over het energieverbruik van de woning die ze op het oog hebben (cfr. de woningpas).
 - Systemen om (ver)bouwers te helpen met alles wat komt kijken bij een verbouwing ("ontzorging"), bijvoorbeeld een loket waar ze met al hun vragen terecht kunnen en waar ze begeleiding kunnen krijgen bij de planning en uitvoering van (energie) renovatiewerken.
 - Aandacht voor collectieve (bv. wijkgerichte) projecten.
 - Het aanmoedigen van groepsaankopen voor bouwmaterialen en energiezuinige

(verwarmings-) toestellen gekoppeld aan "ontzorging", bijvoorbeeld hulp bij het aanvragen van premies.

- Er zijn belangrijke inspanningen nodig om ook **minder begoede groepen** in de samenleving vooruit te helpen.
 - We eisen dat de overheid veel meer investeert in kwalitatief, betaalbaar en energiezuinig wonen via de sociale woningbouw. Dat is de beste manier om ook de situatie op de huurmarkt te verbeteren. Daarnaast zijn ingrepen in de huurmarkt zelf nodig, alsook vernieuwende ideeën zoals de community land trust. Een community land trust maakt werk van betaalbaar wonen doordat de grond eigendom blijft van die organisatie en de bewoner alleen de woning koopt.
 - Rechtvaardig beleid houdt in dat financiële en niet-financiële vormen van steun zeker ook helpen bij wie het echt nodig heeft. Veel mensen hebben niet het budget om te renoveren, maar de Vlaamse premies gaan vooral naar mensen die dat geld wél hebben. Er is een versterking nodig van de energiehuisen die o.a. renteloze leningen geven aan minder begoede groepen. Ook een derde betalersysteem kan hier een oplossing bieden.
 - Het aanbod van voldoende degelijke sociale wooneenheden zal evenwel niet snel gerealiseerd worden. Vandaar het belang van een versterkt toezicht op de private huurmarkt. Er moeten minimumnormen komen voor de private huurwoningen (zoals energetische voorwaarden en een verplicht conformiteitsattest...). Ook financiële incentives zijn belangrijk. Zo mogen verhuurders hun huurprijs niet meer doen



stijgen als de woning niet beantwoordt aan bepaalde standaarden.

Duurzaam wonen is meer dan zorgen voor duurzame gebouwen. Ook een goed beleid op het vlak van **ruimtelijke ordening** is cruciaal. Vlaanderen geraakt langzaam volgebouwd. We willen dat de aangekondigde betonstop in de praktijk gebracht wordt. Er is werk aan de winkel om te komen tot aangenaam wonen en leven in stads- en dorpskernen (met o.a. groenvoorzieningen en school-, winkel-, recreatie- en cultuurinfrastructuur).

Dit drukt o.a. de kostprijs voor de aanleg, het onderhoud en het beheer van allerlei netwerknutsvoorzieningen (wegen, netwerken voor gas, elektriciteit, warmte, telecommunicatie, drinkwater en riolering, ...) en vermindert de mobiliteitsbehoefte.

We ijveren in het sociaal overleg voor **opleiding en vorming van werknemers** - bijvoorbeeld in de bouwsector - in het licht van de sectorale veranderingen omwille van het streven naar klimaatneutraal bouwen.

We onderhandelen met de werkgevers in zoveel mogelijk bedrijven en sectoren over het herinvesteren van een percentage van de winsten in het **energiezuinig maken van bedrijfsgebouwen en infrastructuur** en zetten zo dit thema op de agenda. We maken jaarlijks een rapport waarin we de resultaten van de onderhandelde inspanningen van het sociaal overleg voor dit soort ingrepen openbaar maken. Zo tonen we aan dat energie besparen een belangrijk thema is voor sociaal overleg en dat we bijdragen aan een duurzame toekomst. Als vakbond investeren we voorafgaand in de grondige vorming van onze vertegenwoordigers op de werkvloer rond

dit thema.

We onderzoeken de mogelijkheid om voor de **vakbondsgebouwen** van de ABVV-geledingen de bestaande expertise te delen met als doel tot een betekenisvolle vermindering van het water- en energieverbruik te komen. Naast de ecologische impact kan dit ook een kostenreductie inhouden.

3. Opstap naar een circulaire economie

De overheid, de bedrijven en de gezinnen hebben een gedeelde verantwoordelijkheid om maximaal werk te maken van het **voorkomen van afval** en van het **verlengen van de levensduur van producten**. Gezinnen kunnen vooral bijdragen door gedragsverandering. De overheid en de bedrijven kunnen het economisch systeem zelf veranderen. Dit kan o.a. door:

- Af te stappen van wegwerpgoederen die slechts één keer gebruikt worden en daarna weggesmeten worden. Herbruikbare of biologisch afbreekbare verpakkingen zijn een deel van het alternatief.
- Geplande veroudering van producten tegen te gaan. Dit betreft een industriële strategie om producten te ontwerpen waarbij op voorhand wordt bepaald hoe lang een product of gebruiksvoorwerp mag meegaan (meteen wordt zo bepaald hoe vaak de consument een nieuw model koopt). Daarbij besteden we bijzondere aandacht aan de geplande veroudering van producten door het niet langer ondersteunen en/of updaten van software.
- De garantieperiode voor producten op te trekken



1

zodat fabrikanten verplicht zijn om ze duurzamer te maken.

- Ondersteunen van de ontwikkeling en promotie van nieuwe circulaire businessmodellen waarbij ondernemingen verantwoordelijkheid dragen voor de levensduur van een product, en daardoor zoeken naar de meest duurzame manier van produceren.
- Het gemakkelijker maken van herstel, o.a. door de invoering van de verplichting om producten zo te maken dat ze gemakkelijk te herstellen zijn, door het veralgemenen van een lagere BTW op herstellingen, enz.
- Het aanmoedigen van hergebruik en herstel. Zo kan de overheid bij de aanschaf van producten een zeer kleine extra bijdrage innen - vergelijkbaar met de Recupel-bijdrage die nu geïnd wordt om de recyclage te betalen van afgedankte elektrotoestellen - die zorgt voor een bijkomende financiering van de kringwinkels. De Kringwinkels kunnen daarmee extra sociale tewerkstelling scheppen waarmee het herstel en het hergebruik van goederen bevorderd wordt. Ze kunnen bv. ook herstellpunten worden waar mensen hun goederen kunnen laten herstellen (vgl. met repaircafés).
- De mogelijkheden van de digitale revolutie aanwenden om circulaire strategieën uit te bouwen en te optimaliseren (industrie 4.0 ontmoet de circulaire economie).

Vlaanderen ligt in het hart van de meest dichtbevolkte en de meest geïndustrialiseerde regio van Europa. Bovendien is ons land nu al een Europese **koploper op het vlak van duurzaam materialenbeleid**. Vlaanderen is dan ook goed geplaatst om de recyclage- en materialendraaischijf van deze regio te worden. Het is aan de overheid en de bedrijven om die troeven ten volle te benutten en

ze te verankeren in het industrieel en milieubeleid. Dat kan o.a.:

Door de drempels weg te werken die bedrijven tegenhouden om meer gerecycleerde materialen te gebruiken, bv. door voor gerecycleerde materialen dezelfde kwaliteitseisen in te voeren als degene die gelden voor primaire grondstoffen.

Door bij de inzameling en de verwijdering van afval de verschillende soorten afvalstromen beter gescheiden te houden, wordt het eenvoudiger om de afvalstromen tijdelijk op te slaan en de daarin vervatte materialen te recycleren. Statiegeld voor verpakkingen moet veralgemeend worden.

Zelf zetten we in op een werking over de circulaire economie die de sectoren overschrijdt en waarmee we kennis en ervaringen uitwisselen.







E



Werknemer in transitie

1. Arbeidsduurvermindering: we kunnen de robots voor ons laten werken

De voordelen en opbrengsten van de technologische revolutie zullen zich zeker niet automatisch vertalen in vooruitgang voor de werknemers. De omzetting van die voordelen en opbrengsten in meer vrij tijd, dat zullen we syndicaal moeten afdwingen. Het principe moet zijn dat **robots meer voor, en samen met ons moeten werken**, en dit in het kader van een betere combinatie werk-privé.

We vragen de invoering van een **robottaks** waarvan de opbrengst ten goede komt van de collectieve maatregelen inzake arbeidsduurvermindering en herverdeling van de arbeidsduur. We onderzoeken welke concrete vorm dit kan aannemen.

Hoe en hoeveel we in de toekomst werken is een kwestie van politieke keuzes. We blijven voorstander van individuele systemen zoals tijdskrediet, maar ondersteunen resoluut de eis van het federaal ABVV en zijn centrales voor **collectieve arbeidsduurvermindering** zonder loonverlies met als doelstelling een werkweek van 32 uur in 4 dagen.

Om een brede collectieve arbeidsduurvermindering tot realiteit te maken op een manier die voordelen biedt voor alle werknemers en realistisch is voor iedereen, is er een concreet stappenplan op maat nodig dat rekening houdt met zowel de lokale realiteit als de realiteit in de verschillende sectoren.

Daarom willen we dat de overheid op federaal en regionaal niveau een **stimulerend beleid op maat** uitwerkt om tot een collectieve arbeidsduurvermindering te komen:

- Wij pleiten voor een arbeidsduurvermindering **op maat** van de sectoren.
- De bestaande federale en regionale **patronale bijdragenverminderingen** moeten geleidelijk geheroënteerd worden naar een impuls voor arbeidsduurvermindering en moeten gekoppeld worden aan echte vervangende tewerkstelling, met verplichte syndicale controle.
- Wij zijn ronduit tegen nieuwe algemene patronale bijdragevermindering, dus evenzeer deze voor arbeidsduurvermindering, aangezien deze de financiering van de sociale zekerheid te veel onder druk zouden zetten.
- De bestaande federale maatregel ("Vande Lanotte") om individuele bedrijven aan te moedigen over te gaan tot de introductie van een vierdagenweek moet worden versterkt en verlengd in de tijd om de overgang naar arbeidsduurvermindering te vergemakkelijken.
- Verdere uitbreiding van het aantal sectorale regelingen en akkoorden inzake arbeidsduurvermindering moet gestimuleerd worden vanuit de overheid. Een structureel budget voor sectorale inspanningen rond arbeidsduurvermindering is noodzakelijk zodat ook sectoren met minder middelen stappen kunnen zetten.
- In specifieke sectoren kan de bijdragevermindering voor werkgevers een wenselijk financieringsmodel zijn, mits dit niet leidt tot minder inkomsten van de sociale zekerheid.
- Bijkomend moet men extra middelen vrijmaken voor opleidingsinspanningen om de competentie-gap bij nieuw aan te werven werknemers weg te werken. In Vlaanderen kan er bijvoorbeeld gedacht worden aan ondersteuning om opleiding bij aanwerving ter compensatie van arbeidsduurvermindering te



stimuleren, bijvoorbeeld via addenda aan de sectorconvenanten.

- In bedrijven die een transformatie ondergaan omwille van de introductie van nieuwe technologieën moet arbeidsduurvermindering gestimuleerd worden als een manier om negatieve sociale effecten op te vangen (zie ook verder: de overbruggingspremie).

Zelf moeten we, naast het voeren van sociaal overleg over het thema, ook **investeren in onderzoek en sensibilisering** om het draagvlak voor arbeidsduurvermindering nog groter te maken. We hebben daarbij in het bijzonder aandacht voor het zoeken naar oplossingen voor die sectoren en beroepen waarin het invoeren van arbeidsduurvermindering specifieke problemen met zich mee brengt.

Gelet op de politieke verkiezingen, het interprofessioneel akkoord 2019-2020 en de snelheid waarmee de automatisatieprocessen tot stand komen, vragen we aan het federaal ABVV om op korte termijn een campagne te starten rond arbeidsduurvermindering met het oog op het creëren van een breed publiek draagvlak

2. Opleiding en vorming zijn cruciaal

Zowel de werkgever als de overheid en de werknemer zelf hebben een verantwoordelijkheid als het gaat over het op peil houden van de competenties. De verhoudingen tussen de inspanningen die worden geleverd moeten grondig bekeken worden.

Vandaag wordt er proportioneel veel verwacht van

de overheid en van het individu. De werkgevers proberen investeringen in opleiding maximaal op de overheid af te wentelen. In een snel veranderende arbeidsmarkt mag die verantwoordelijkheid niet alleen bij het individu terecht komen. Werkgevers moeten investeren in opleiding en hun verantwoordelijkheid meer dan vandaag opnemen, zeker gezien de toenemende nood aan vorming en opleiding in de toekomst.

We willen volgende maatregelen:

- Werkgevers moeten voldoende **opleidings- en vormingsmogelijkheden** aanbieden zodat hun werknemers hun vaardigheden kunnen bijschaven en op een efficiënte en veilige manier kunnen werken. Daarbij mag er niet enkel aandacht zijn voor het werk in het actuele bedrijf of sector. Opleiding en vorming moeten ook gericht zijn op het aanleren of versterken van algemene en toekomstgerichte competenties.
- Er moet nagedacht worden over het responsabiliseren van werkgevers door hen **financieel verantwoordelijk** te maken bij ontslag van een werknemer voor de opleiding die noodzakelijk is om hem of haar in een nieuwe job aan de slag te krijgen. Dit zonder verlies van koopkracht voor de betrokken werknemer en zonder afbreuk te doen aan de wettelijke opzegtermijnen. We verzetten ons dan ook tegen het verhalen van de inzetbaarheid op de opzegtermijnen van werknemers.
- Risicogroepen als gevolg van de digitalisering moeten gedefinieerd worden en een bijdrage moet voorzien worden voor hun opleiding in de sector, zo niet via een tewerkstellingsfonds.
- Het initiatiefrecht voor vorming en opleiding ligt trouwens niet exclusief bij de werkgevers. Ook de werknemer moet dit recht kunnen ontwikkelen.



2

- Indien de introductie van nieuwe technologie om nieuwe vaardigheden vraagt, is het in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de werkgever om hierbij tijdig te investeren in **bedrijfsspecifieke opleiding**. Hierbij gaat het in eerste instantie om opleidingsmogelijkheden om binnen het zelfde bedrijf een nieuwe functie op te nemen. Anderzijds door het dragen van de financiële verantwoordelijkheid als heroriëntering nodig is om de kansen op de arbeidsmarkt te verhogen.
- In de **sectorfondsen** dringen we aan op een opleidingsaanbod dat inspeelt op de nodige digitale vaardigheden van werknemers in de sector en op toekomstgerichte vorming en opleiding. We wijzen er uitdrukkelijk op dat we het in deze context in de allereerste plaats hebben over formele, gestructureerde en geplande opleiding en vorming. We negeren de informele vorming en opleiding niet, maar die mag niet bewust overgewaardeerd worden om zodoende het formele opleidingsaanbod af te zwakken.
- De Vlaamse overheid moet dit ondersteunen via haar **ondersteuningsbeleid** voor opleidingen op initiatief van de werkgever, bijvoorbeeld door binnen de pijler 'opleiding' van de KMO-portefeuille er beter op toe te zien dat de middelen gericht worden ingezet ten bate van toekomstgerichte vaardigheden.
- Daarnaast moet ook het **individueel recht op Vlaams opleidingsverlof (BEV)** gegarandeerd en versterkt worden, zodat alle werknemers er gebruik van kunnen maken voor opleiding op eigen initiatief. Dit zowel in functie van de arbeidsmarktcompetenties als voor de algemene en persoonlijke ontwikkeling en het levenslang leren. Vlaanderen zou een systematische groei van het budget en de opname van BEV moeten voorop stellen.

- Het is noodzakelijk dat de overheid, in tegenstelling tot de afbouw van de laatste jaren, weer gaat investeren in een breed stimulerend beleid inzake **levenslang leren**. Het promoten van nieuwe leertechnieken en technologie kan daarbij een kans zijn. Een vernieuwde en versterkte opleidingscheque kan hiertoe een middel zijn.

3. Een digitale beleidsagenda

De overheid moet haar verantwoordelijkheid opnemen en samen met de sociale partners een sturend beleid uittekenen over hoe we als samenleving gebruik kunnen maken van de kansen die de digitalisering biedt, hoe we werknemers en bedrijven er best op voorbereiden, waar we grenzen trekken en hoe we de negatieve effecten maximaal opvangen.

We zullen dit consequent op de agenda van het interprofessionele sociaal overleg plaatsen zodat een **breed gedragen digitale beleidsagenda** uitgewerkt kan worden samen met de sociale partners. Die agenda moet in belangrijke mate draaien om politieke keuzes over hoe we in de toekomst willen werken.

Die vormen van digitalisering die de jobs van werknemers beter, zekerder en meer duurzaam maken moeten worden gestimuleerd. Effecten die jobs en de kwaliteit ervan bedreigen moeten voorkomen en opgevangen worden.

Werkgevers moeten geresponsabiliseerd worden in dit verhaal. Het is belangrijk dat zij worden aangemaand om verantwoord om te gaan met zowel de opportuniteiten als met de bedreigingen die de digitalisering biedt. Betrokkenheid van werknemers is hierbij cruciaal.



Waar digitalisering van de economie toch een achteruitgang betekent voor werknemers moet de overheid garant staan om de negatieve effecten weg te werken via ondersteunend beleid en regelgeving, en voorkomen dat de sociale bescherming wordt uitgehold of zelfs afgeschaft.

Om een faire concurrentie te herstellen moeten de digitale mogelijkheden benut worden om een (Europese) infrastructuur op te zetten die gedurende de ganse productieketen de sociale en ecologische condities detecteert en monitort.

4. Robotisering en automatisering in functie van betere jobs

Het uitgangspunt moet zijn dat een nieuwe technologie best zo wordt ingezet dat ze zowel het bedrijf als de werknemers ten goede komt. Mens en machine moeten elkaar versterken. Om dit waar te maken moet de vakbond zich meer dan ooit betrokken voelen en handelen bij het uittekenen van de arbeidsorganisatie van het bedrijf. Dit vergroot de kans om proactief te kunnen werken rondom de problematiek van automatisering. Daarnaast vragen we aan het beleid dat de volgende drie principes worden gehanteerd:

Principe 1: Betrokkenheid van werknemers garanderen bij invoering nieuwe technologie

Het is de verantwoordelijkheid van de werkgever om vóór het invoeren van nieuwe technologie sociaal overleg hierover te voorzien met de werknemers. De overheid moet erop toezien en garanderen dat dit

ook effectief gebeurt.

De informatie aan werknemers bij de invoering van een nieuwe technologie is vandaag geregeld in **CAO 39**. Deze cao laat de delegees toe informatie te verkrijgen en op basis daarvan inspraak te eisen over de sociale gevolgen van de invoering van een nieuwe technologie in een onderneming. Helaas blijkt de cao iets te beperkt.

Daarom vragen we een **versterking** door:

- De drempel van het aantal getroffen werknemers te verlagen van 50 naar 20 en het begrip werknemers uitbreiden naar werknemers uit onder aannemingen, leveranciers en klanten.
- De informatieverplichting te vervroegen in de tijd.
- De impact op de tewerkstelling integraal deel te laten uitmaken van deze informatie, en dan specifiek het verwachte aantal nieuwe jobs ten gevolge van de productiviteitsstijging.
- Ook de impact op de privacy, arbeidsomstandigheden, arbeidstijd en arbeidsvoorwaarden moet deel uitmaken van de informatie.
- De inhoud en timing van een opleidingsplan bovenop de bestaande opleidingsrechten deel te laten uitmaken van het sociaal overleg.
- Ook de automatische start van een individueel opleidingsrecht van minimum 3 dagen per jaar / per werknemer voor elk van de betrokken werknemers moet hier deel van uitmaken.
- Het naleven ervan te hanteren als criterium voor het al dan niet toekennen van overheidssteun.
- Bij veranderingen die sterk ingrijpen op de tewerkstelling een verplicht onderhandeld transitieplan op te leggen aan het betrokken bedrijf.



Ook in een meer geconnecteerde en gedigitaliseerde economie moeten de rechten van werknemers op informatie en consultatie op bedrijfs- sectoraal, nationaal en Europees vlak gevrijwaard worden. Om hun taken in deze transitie naar behoren te kunnen oefenen moet de werknemersvertegenwoordigers de nodige **middelen en ondersteuning** hebben. Zoals in Duitsland, Nederland of Frankrijk waar werknemersvertegenwoordigers het recht hebben op expertise (financiële, juridische, maar ook medische, wetenschappelijke, ...). De expert is een expert van hun keuze en wordt gefinancierd door de werkgever. Om zich te scholen kunnen werknemersvertegenwoordigers opleiding volgen met de budgetten voorzien door de wetgever.

**Principe 2:
Complementariteit en kwaliteit van het werk als uitgangspunt**

De overheid moet haar steuninstrumentarium heroriënteren zodat de middelen maximaal gaan naar die innovaties die een win-win betekenen voor zowel de werknemers als het bedrijf. Innovaties die de **werkbaarheid bevorderen**, die jobs creëren en die de kwaliteit van werken verbeteren moeten gestimuleerd worden. Innovaties die enkel de winst maximaliseren en die werkgelegenheid vernietigen zonder nieuwe jobs te creëren ter compensatie, verdienen geen overheidssteun.

Concreet betekent dat:

- De Vlaamse overheid dient bij het uittekenen van haar O&O-beleid in te zetten op die technologieën die complementariteit creëren en dient haar economisch steuninstrumentarium hierop af te stellen.
- Daarom eisen we dat in het luik onderzoek

en experimentele ontwikkeling binnen het O&O beleid (jaarlijks 122 miljoen euro) de steuntoekenning aan bedrijven prioritair gaat naar innovaties die complementariteit bevorderen.

- Ook wat betreft de toekenning van strategische transformatiesteun (STS) moeten bedrijven reeds bij de aanvraag kunnen aantonen dat het project waarvoor ze investeringssteun krijgen, naast duurzame werkgelegenheid bijdraagt aan een verbetering van de kwaliteit van het werk door technologieën die complementariteit beogen.
- Technologie en middelen moeten ook ingezet worden om mensen met een fysieke beperking te versterken op de werkvloer. Bijvoorbeeld eenvoudige aanraakschermen voor doelgroep werknemers in de maatwerksector of exoskeletten voor werknemers met rugproblemen.

Een risico bij digitalisering van de werkvloer is dat er ver doorgedreven standaardisering van procedures ontstaat in combinatie met digitale aansturing en opvolging. Nieuwe technologieën bieden voor de werkgever immers heel wat mogelijkheden om de controle van het werk op te voeren. Dit kan niet alleen nefast zijn voor de motivatie en betrokkenheid van een werknemer bij het bedrijf, het kan ook het recht op privacy onder druk zetten.

De overheid moet er door regelgeving nauwgezet op toezien dat werknemers de nodige autonomie, regelmogelijkheden en werkzekerheid kunnen blijven genieten en dat **zowel hun gezondheid, veiligheid als privacy gegarandeerd** blijven.

Nieuwe technologieën kunnen ook zorgen voor **technostress** en voor het vervagen van de grens tussen werk en de persoonlijke levenssfeer. Werknemers worden geconfronteerd met een



veelheid aan communicatie- en mediavormen wat een verregaande flexibiliteit van hen vraagt. Daarom moet cao 68 (betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de werknemers ten opzichte van de camerabewaking op de arbeidsplaats) uitgebreid en aangepast worden, rekening houdend met alle vormen van digitalisering, waarbij het recht op privacy van de werknemers centraal moet staan, zeker na de werkuren en tijdens de rustpauzes.

Bovendien zorgen nieuwe technologieën er voor dat werknemers kunnen gemonitord en gecontroleerd worden als nooit tevoren. Daarom moet er een wettelijk kader komen voor een wat een legitieme **controle op de werkvloer** behelst. Ten alle tijde moeten de werknemers controle houden over data die gebonden zijn aan de werksituatie. Het individueel recht van de werknemer op inzage in de over hem/haar opgeslagen gegevens, meer bepaald in zijn/haar personeelsdossier, moet daarbij afdwingbaar zijn.

Samengevat: we maken in het sociaal overleg een strijdpunt van de impact van nieuwe technologieën op de kwaliteit van en de garantie op werk. Daarbij eisen we het **recht op 'offline zijn' voor werknemers**, wat impliceert dat ze niet permanent bereikbaar moeten zijn en digitale instrumenten tijdelijk moeten kunnen uitschakelen. We onderzoeken hoe we dit in de praktijk kunnen brengen.

**Principe 3:
Een beleid dat negatieve gevolgen opvangt**

Daar waar de invoering van nieuwe technologie een negatief effect heeft op de **werkgelegenheid** moet de overheid optreden door:

- Het **herstructureringsbeleid** op federaal en Vlaams niveau moet versterkt worden zodat de sociale impact maximaal wordt beperkt.
- Op Vlaams niveau moet de **overbruggingspremie** die voorzien is voor het compenseren van loonverlies van werknemers die tijdelijk minder gaan werken omdat de onderneming in moeilijkheden verkeert, worden versterkt en uitgebreid.
- Verder moeten er extra middelen vrijgemaakt worden voor de sectoren om maximaal in te zetten op **heroriëntering** van werknemers en op maatregelen voor groepen die dreigen achter te blijven, idealiter via het reeds bestaande systeem van de risicogroepen.

5. Wel deeleconomie, geen platformkapitalisme

De deeleconomie is een **manier voor burgers om alternatieven op te zetten buiten de markt om**. Ze is sterk ingeburgerd en valt hoe dan ook niet meer weg te denken. Maar ook de deeleconomie moet voorzien in een volwaardig statuut voor de werknemers. Aan een volwaardige job hangt de vraag over de financiering vast. Dit debat moeten we voeren binnen de geledingen van het ABVV.

De deeleconomie biedt verder ook potentieel om mensen te verenigen. We willen dat potentieel gerealiseerd zien:

- We zijn voorstander van het maximaal inzetten van de deeleconomie om de bestaande negatieve effecten van overconsumptie en verspilling tegen te gaan.
- De Vlaamse overheid moet een beleid ontwikkelen dat de deeleconomie en haar ecologische en



sociale doelen ondersteunt en de ontwikkeling ervan faciliteert.

- We moeten als vakbond verder de mogelijkheden van de deeleconomie onderzoeken en benutten om werknemers te organiseren en te ondersteunen bij het vinden van antwoorden op hun problemen en bij de initiatieven die zij daartoe zelf willen nemen.
- We leggen daarnaast de focus in onze zoektocht naar partners in de deeleconomie die we vanuit onze visie zichtbaar kunnen ondersteunen.

We verzetten ons **tegen de agressieve businessmodellen van het platformkapitalisme** die de sociale en fiscale wetgeving omzeilen en zo de oneerlijke concurrentie en de uitbuiting van werknemers organiseren. We eisen van de overheid dat zij op alle beleidsniveaus initiatieven neemt om uitbuiting en precarisering van jobs te bestrijden. Daarom stellen we volgende eisen:

- We verwachten van de overheid dat ze proactief inspeelt op de nieuwe evoluties en de economische activiteiten die eruit voortkomen, door een wetgevend kader (en zo een gelijk speelveld) op te stellen en de naleving ervan ook af te dwingen. Dat wetgevend kader mag geen aanleiding zijn om een derde statuut in het leven te roepen.
- Het naleven van fiscale en arbeidsrechtelijke verplichtingen zijn hierbij een bijzonder aandachtspunt. Waar men opereert als werkgever moet men behandeld worden als werkgever, en is het aan de overheid om er op toe te zien dat deze werkgever al zijn verplichtingen nakomt.
- De inkomsten van de operatoren van de platformen moeten effectief en volwaardig worden belast.
- Gezien de grensoverschrijdende aard van het

platformkapitalisme zijn ook regelgeving en afspraken op Europees niveau noodzakelijk.

- Digitale toepassingen en platformen kunnen overheidsdienstverlening kwalitatief versterken maar mogen niet zo worden ingezet dat ze de tewerkstelling ondergraven en de dienstverlening slechter maken.

Het is nodig dat we een **syndicale strategie** uitwerken ten aanzien van bedrijven uit de platformeconomie. De groeiende tewerkstelling in niet-traditionele contracten en arbeidsrelaties is daarbij een bijzonder aandachtspunt.

Het is onze syndicale opdracht om mensen die in preciaire omstandigheden en arbeidsrelaties werken **te bereiken, te verenigen en te verdedigen**. Naargelang de concrete context zullen we moeten inschatten welke weg strategisch de beste is om vooruitgang voor werknemers te bekomen wanneer zij geconfronteerd worden met de gevolgen van platformkapitalisme. Concreet betekent dat:

- We blijven druk zetten op beleidsmakers en sensibiliseren de publieke opinie door te wijzen op de oneerlijke concurrentie en sociale dumping die vaak gepaard gaan met de opkomst van de platformeconomieën.
- We werken aan een dubbele strategie waarbij we enerzijds opkomen voor de rechten van werknemers in de sectoren die onder druk komen te staan door de opkomst van de platformeconomieën, en anderzijds zoeken we naar strategieën om de situatie van de werknemers in de platformeconomie te verbeteren. Beide groepen werknemers moeten beschermd worden, beide groepen werknemers moeten erop vooruit gaan.
- Als algemeen principe stellen we in de eerste





E



Transitie naar meer gelijkheid

3

1. Herverdeling als essentieel onderdeel van de samenleving van morgen

1.1. Europa als kracht voor meer gelijkheid

Europa hanteert al decennialang het neoliberalisme als politiek-economische visie met twee grote principes: 1) meer concurrentie is nodig om de vrije markt te laten spelen en 2) meer concurrentie komt er door deregulering en het creëren van een gelijk spelersveld voor bedrijven. De sociale gevolgen van dit Europees beleid zijn rampzalig. Het draagvlak voor het Europese project dreigt daardoor in te storten.

Een eerlijk sociaal kader voor alle burgers en werknemers in Europa moet de hoogste prioriteit worden, wil de Europese Unie overleven. Geef mensenrechten en sociale grondrechten voorrang op de markt en de economische vrijheden. Regels zijn er om werknemers te beschermen, niet om de winsten en de macht van bedrijven te vergroten.

Als we een transitie naar meer gelijkheid willen, hebben we vooral een sociaal Europa nodig. De strijd tegen sociale dumping en die voor eerlijke fiscaliteit kunnen we enkel winnen als we die ook op Europees niveau voeren. Europa moet een kracht voor meer sociale gelijkheid en rechtvaardigheid worden.

1.2. Sociale dumping bestrijden als prioriteit

De strijd tegen sociale dumping moet een absolute prioriteit worden op Europees niveau. Sociale dumping kent verschillende gezichten. Naast de

sociale dumping door het gebruik van buitenlandse ondernemingen bestaat er ook sociale dumping in de interne markt. Het shoppen binnen de bestaande paritaire comités door juridische constructies op te zetten. Dit vraagt een gedifferentieerde aanpak:

- **Regels die beschermen:** o.a. een verstrenging van de detacheringsrichtlijn, maatregelen tegen postbusbedrijven, Europese sectorale overeenkomsten tegen sociale dumping, regels rond berekening van sociale zekerheidsbijdragen aan het tarief van het land waar men werkt, afdwingbaar maken van de Europese pijler van sociale rechten. Niet enkel de Europese regels betreffende bv. het financieel evenwicht van de begrotingen van de lidstaten, maar ook deze betreffende sociale grondrechten, moeten bindend zijn.
- **Een krachtig toezicht en handhavingbeleid:** o.a. door een structurele samenwerking van inspectiediensten uit te bouwen, een Europees agentschap voor sociale inspectie op te richten en een kruispuntbank van sociale zekerheid op te richten op Europees niveau.
- Om sociale dumping en oneerlijke globale concurrentie tegen te gaan moet te allen tijde het arbeidsrecht en de collectieve overeenkomsten van de fysieke plaats waar het werk plaatsvindt gelden én moet er een **Europees minimumloon** ingevoerd worden.

Ook op nationaal en Vlaams niveau moet sociale dumping verder en doortastender aangepakt worden, o.a. via:

- Samenwerking tussen **inspectiediensten** op verschillende bevoegdheidsniveaus en voldoende personeel en middelen voor die diensten zijn essentieel.





- De overheid moet in haar **uitbestedingsbeleid en overheidsopdrachten voor 100% sociale dumping-vrij** zijn. Vlaanderen moet hierbij het goede voorbeeld geven door bij de Vlaamse overheid en in alle steden en gemeenten, maar ook in de intercommunales (intergemeentelijke samenwerking) en overheidsbedrijven in Vlaanderen een charter tegen sociale dumping op te stellen en ook effectief toe te zien op de naleving ervan: correcte toepassing van de arbeidswetgeving en de loon- en arbeidsvoorwaarden.

Een belangrijk onderdeel van sociale dumping treft de groep van **mensen zonder papieren** die illegaal moeten werken en slachtoffer zijn van verregaande uitbuiting. Zij vallen buiten alle regels en blijven veel te veel onder de radar. We vragen aan het Federaal ABVV om een structurele aanpak uit te werken teneinde mensen zonder papieren (indien nodig samen met andere expert-organisaties) te vinden, te verdedigen en onze dienstverlening voor hen open te stellen. Dit vergt ook een discussie over de

modaliteiten van hun aansluiting bij het ABVV en over de financiering hiervan.

1.3. Eerlijke fiscaliteit

Europa moet een **drijvende kracht** worden voor een eerlijker fiscaliteit. Een Europees minimumtarief op de vennootschapsbelasting en een gemeenschappelijk kader voor belastingen op inkomsten uit vermogen zijn daarbij de eerste stappen. Ook voor eerlijke bijdragen van bedrijven in de platformeconomie is Europese afstemming nodig.

Op federaal niveau is het prioritair dat er een **gelijke behandeling** komt van alle inkomsten uit arbeid en vermogen en dat er ook transparantie komt over de inkomsten uit vermogen. Daarnaast moeten ontwijkingsmechanismen in de vennootschapsbelasting worden weggewerkt en moeten buitensporige voordelen zoals de notionele interestaftrek worden afgeschaft. De federale regering moet actief en constructief meewerken aan initiatieven rond een Europees kader voor een Tobintaks.



3

Vlaanderen gebruikt vandaag de fiscale bevoegdheden die het in de voorbije jaren heeft ontvangen noch op een rechtvaardige, noch op een transparante manier. Men bouwt belastinginkomsten blind af, laat ter compensatie de facturen voor burgers stijgen en voert geen enkel publiek debat over hoe men de invulling van maatschappelijke noden willen financieren. Dat is een onhoudbare situatie.

Wij eisen dat ook in Vlaanderen het debat over eerlijke fiscaliteit eindelijk gevoerd wordt. De standpunten die we op ons vorig congres hebben ingenomen en die we verder hebben verfijnd via ons comité over fiscaliteit vormen daarbij de basis.

Concreet brengen we ook onze eis in herinnering om via een **zorgcentiem** in de personenbelasting werk te maken van een progressieve financieringsbasis voor de Vlaamse sociale bescherming.

Tenslotte dient het opsporen en aanpakken van fiscale fraude en ontwijking binnen de **successie- en schenkingsrechten** een beleidsprioriteit te zijn voor Vlaanderen.

De ingevoerde ronde van Vlaamse fiscale regularisatie beschouwen we dan ook als een absoluut verkeerd signaal. Het ABVV pleit voor de invoering van een echte **vermogensbelasting**. Niet alleen de inkomens uit vermogen moeten rechtvaardig belast worden, maar voor de grootste vermogens moet ook het vermogen zelf belastbaar zijn. Het bankgeheim moet afgeschaft worden en een vermogenskadaster ingevoerd.

Bovendien moet er ingezet worden op een correcte, ethische beeldvorming rond het principe van belastingen betalen.

1.4. Een sterke federale sociale zekerheid en sociale bescherming

We zijn voor een **brede basisbescherming** voor iedereen op basis van bijdragen en naargelang de behoeften van mensen. Een verdere verbetering en versterking van onze sociale zekerheid is noodzakelijk.

Wij willen dat de gelijke toegang tot rechten (vb. recht op zorg, onderwijs, wonen...) geldt voor elke burger, maar dat de ondersteuning door de overheid in proportie is met de behoeften en met de obstakels die men moet overwinnen. De toegang tot collectieve voorzieningen moet in alle gevallen gegarandeerd zijn. Drempels en obstakels, hetzij collectieve, hetzij individuele, moeten daarom maximaal weggewerkt worden.

Daarnaast zijn er nog heel wat mogelijkheden om het 'rendement' van de sociale bescherming te verbeteren en zo de ongelijkheid te bestrijden. Ook Vlaanderen heeft hiervoor hefboomen in handen.

Om tal van redenen maken mensen die er recht op hebben nog steeds onvoldoende gebruik van de mogelijkheden die worden voorzien. Een oneindige papiermolen, complexe procedures, niet weten waar je precies recht op hebt, niet te rade kunnen gaan bij vrienden of kennissen, pas hulp durven zoeken als het water aan de lippen staat, onduidelijke brieven, een aanvraagformulier niet correct kunnen invullen... het zijn allemaal redenen voor mensen om rechten die ze hebben niet op te nemen.

Vlaanderen moet werk maken van het **bestrijden van onderbenutting van rechten**. Dat kan door verder werk te maken van automatische toekenning van rechten, een betere uitwisseling



van gegevens, administratieve vereenvoudiging van aanvraagprocedures en door het (voor zover zinvol) gericht uniformiseren van de verschillende criteria voor toegang tot tegemoetkomingen en sociale maatregelen.

Het ABVV moet zich organiseren zodat onze leden geen slachtoffer worden van onderbenutting van de rechten. Hiertoe vragen we het Federaal ABVV een databank op te bouwen met alle mogelijke tegemoetkomingen waarvan de hele structuur gebruik kan maken.

2. Vlaamse hefboomen voor meer gelijkheid

2.1. Wonen

Iedereen moet in een goede, betaalbare en veilige woning kunnen wonen. Er is nood aan een beleid dat inzet op de **huurmarkt** (o.a. de sociale verhuurkantoren, de sociale huisvestingsmaatschappijen) en niet enkel op eigendomsverwerving.

Er moet een grondige evaluatie komen van de huidige **huurtoelages en -subsidies** en het systeem moet versterkt en verbeterd worden.

Voor veel huurders vormt de huurwaarborg een grote drempel. Wij pleiten voor het terugbrengen van de huurwaarborg naar één maand, in plaats van de maximale drie maanden. Er moet worden ingezet op een **centraal huurwaarborgfonds**. Concreet betekent dat dat de huurder zijn waarborg niet langer op een aparte geblokkeerde rekening stort maar dat alle huurwaarborgen gecentraliseerd worden in een fonds. De verhuurder krijgt dan gewoon een bewijs dat de waarborg gestort is.

Bovendien legt dit ook discriminatie aan banden.

De huurder moet niet bewijzen langs welke weg hij de waarborg stort, ook niet als dat bijvoorbeeld via het OCMW gebeurt. Het monitoren en melden van discriminatie op de huurmarkt moet versterkt worden.

Op de private huurmarkt zijn er nu teveel mensen die eigenlijk recht hebben op een **sociale woning**. De investeringen daarin zijn vandaag te beperkt. Bovendien is de sociale woningbouw een belangrijke hefboom om tot meer energiezuinige huurwoningen te komen, die toch toegankelijk zijn voor mensen met een laag inkomen. Het speerpunt van het woonbeleid moet daarom een sterke investering in het bouwen van en renoveren naar energiezuinige sociale huurwoningen worden. Er moet ook nagegaan worden hoe via coöperaties kan geïnvesteerd worden in dergelijke projecten.

2.2. Arbeidsmarktbeleid

Er moet gericht geïnvesteerd worden in jobs voor iedereen, in het bijzonder voor kortgeschoolden.

De opportuniteiten van de klimaattransitie moeten daarin volop worden benut. De overgang naar een klimaatneutrale en circulaire economie vergt grote investeringen. Dit biedt kansen voor een beleid met focus op jobcreatie in de sectoren van recyclage, herstelwerken, energiebesparende maatregelen, enzovoort... Deze focus komt er echter niet vanzelf. Vlaanderen moet werk maken van een publiek investeringsplan voor **jobcreatie** in de klimaatneutrale en circulaire economie.

Vormen van **gesubsidieerde tewerkstelling** in een regulier statuut zullen daarbij ook in de toekomst



3

noodzakelijk blijven. Dat betekent enerzijds dat er een afdoende groeipad moet worden voorzien voor de sociale economie. Samenwerking tussen reguliere bedrijven en bedrijven uit de sociale economie moet versterkt worden. Die versterking moet erop gericht zijn dat tegelijk:

- meer jobs worden gecreëerd in de sociale economie
- meer doelgroepwerknemers in de reguliere bedrijven terecht kunnen.

Anderzijds moet Vlaanderen nadenken over nieuwe systemen van gesubsidieerde tewerkstelling. Het hanteren van dergelijke subsidies moet bindend gekoppeld zijn aan de creatie van banen voor kortgeschoolden. Verder dienen werkgevers ook voldoende te investeren in betere loon- en arbeidsvoorwaarden van het eigen personeel, en mag er geen sprake zijn van valse concurrentie of verdringing.

Werknemerspools creëren kan slechts mits een essentiële rol aan de vakbonden toe te kennen wat betreft organisatie en vertegenwoordiging.

Begeleiding en opleiding zijn prioritair. Wat betreft de opleiding voor werknemers hebben we in hoofdstuk 2 reeds een aantal zaken geformuleerd. Maar ook naar werklozen toe moet er een gericht beleid gevoerd worden.

Gezien de groeiende tweedeling tussen hoog- en kortgeschoolden op de arbeidsmarkt moet het **verhogen van het opleidingsniveau van werklozen** opnieuw een prioriteit worden. Het verwerven van een hogere kwalificatie krijgt voorrang voor die werklozen die daarop willen en kunnen inzetten. Sociale promotie ofwel het bemiddelen van mensen

naar de best mogelijke job (in plaats van eender welke job) moet het uitgangspunt worden.

Concreet betekent dat:

- Wanneer men snel naar een job met lagere instapvoorwaarden bemiddeld kan worden, moet de VDAB nagaan of er niet tegelijkertijd verder geïnvesteerd kan worden in het verhogen van het kwalificatieniveau van de werknemer tijdens het uitoefenen van die job. Hiertoe moet een plan worden opgesteld zodat opleiding in combinatie met de job mogelijk wordt.
- Het principe van de degressiviteit van de werkloosheidsuitkering blijft onaanvaardbaar en moet in afwachting van de afschaffing voor iedereen die in intensieve begeleiding of opleiding zit, worden bevroren.
- Stages en opleidingen op de werkvloer moeten focussen op een bredere inzetbaarheid zodat men niet alleen aan de slag kan in het bedrijf waar men de stage of opleiding doet. Stages en opleidingen moeten dus in eerste instantie leiden tot brede en duurzame tewerkstellingskansen.
- Digitale vaardigheden moeten een sterke aandacht krijgen in het opleidingsaanbod voor werklozen. De digitale kloof heeft echter ook te maken met toegang tot de technologie en tot de apparaten. De VDAB moet voor werklozen deze toegang verzekeren en moet hierbij aandacht hebben voor sociale promotie en het gezin (bv. kinderopvang tijdens de opleiding).

Op onze arbeidsmarkt is er **geen plaats voor discriminatie** en daarom moet deze actief worden opgespoord en aangepakt. De VDAB beschikt momenteel al over de mogelijkheden om Big Data in te zetten in het bemiddelingsproces en zo informatie te verzamelen over wie op welke vacatures



solliciteert en wie welke werkloze aanwerft.

De **VDAB** moet via **Big Data** een analysetool ontwikkelen voor het aanwervingsbeleid in bedrijven en sectoren zodat er kan blootgelegd worden waar bepaalde groepen ondervertegenwoordigd zijn in de aanwervingen, zodat het diversiteits- en antidiscriminatiebeleid hier gericht op kan afgestemd worden. Bedrijven die volharden in een discriminerend aanwervingsbeleid moeten - naast de passende sancties te krijgen - ook worden uitgesloten van de dienstverlening van de VDAB.

Krapte op de arbeidsmarkt kan leiden tot het bijsturen van het VDAB-beleid. Er zijn echter zeer significante regionale verschillen in bv. het aantal openstaande vacatures versus het aantal NWWZ, niet in het minst in een grootstedelijke arbeidsmarkt. Krapte in bepaalde regio's mag niet leiden tot een veralgemeende verminderde inzet op tewerkstellingskansen voor kansengroepen, zoals kortgeschoolden, personen met een beperking en personen met migratieachtergrond.

2.3. Onderwijs

In een context van transitie is de rol van het onderwijs om mensen te wapenen en voor te bereiden op de toekomst nog belangrijker dan voorheen. De samenleving van morgen zal complex zijn en veel eisen van mensen. Alleen breed gevormde burgers kunnen zich daarin op een goeie manier staande houden. **Vroegtijdige uitval** uit het onderwijs moet maximaal voorkomen worden.

Wij onderstrepen het belang van extra capaciteit en middelen voor het onderwijs aan **kinderen van nieuwkomers** (OKAN). Naar integratie, taalverwerving en competentieontwikkeling is

onderwijs voor deze kinderen een essentiële sleutel. Voor de nieuwkomers moet er eveneens voldoende ruimte en aanbod voorzien worden in het volwassenenonderwijs.

De **financiële toegankelijkheid** van onderwijs moet nog verbeterd worden. Kosteloosheid van het leerplichtonderwijs wordt ingevuld als kosteloze toegang. Toch zijn er grote verschillen in studiekosten tussen de verschillende studierichtingen en tussen scholen in het secundair onderwijs. Schoolkosten mogen de studiekeuze van jongeren nooit bepalen.

Structurele maatregelen zijn noodzakelijk:

- In het secundair onderwijs moet een **maximumfactuur** ingevoerd worden voor de eerste graad van het secundair onderwijs, voor de meerdaagse uitstappen en op maat per studierichting voor de tweede en derde graad secundair onderwijs.
- Bovendien moet de **schooltoelage** de reële studiekosten dekken, zodat elke jongere effectief de vrijheid krijgt om die studierichting van zijn of haar voorkeur te volgen en te finaliseren.
- Daarnaast moet het **schoolmateriaal** nodig voor het behalen van de eindtermen gratis ter beschikking gesteld worden. Een goede financiering en gerichte inzet en verdeling van (werkings)middelen in het onderwijssysteem is daarbij noodzakelijk. Hierbij moet verhoudingsgewijs rekening gehouden worden met kwetsbare groepen.

Alle leerlingen moeten **gelijke kansen** krijgen in het **secundair onderwijs**. Op basis van hun competenties en studiekeuze moeten leerlingen toegang krijgen tot de juiste school en de juiste





studierichting. Hiervoor moet in de **grootstedelijke context** de nodige omkadering en financiering voorzien worden.

- De centrale aanmeldingssystemen moeten verbeterd en veralgemeend worden.
- Lokaal moet een ambitieuze vork tussen indicator- en niet-indicator-leerlingen worden opgesteld die de samenstelling van de leerlingenpopulatie van de ruime regio weerspiegelt.
- Scholen moeten een kwalitatief zorgbeleid ontwikkelen om alle leerlingen de kans te bieden om hun studie te voltooien.
- De levensbeschouwelijke dialoog en het actief pluralisme in de scholen moet versterkt worden.

De **toegang tot hoger onderwijs** wordt belangrijker dan ooit gezien de groeiende kloof tussen hoog- en kortgeschoolden op onze arbeidsmarkt. De financiële toegankelijkheid ervan verdient dan ook extra aandacht:

- Het inschrijvingsgeld in het hoger onderwijs moet laag gehouden worden zodat effectief sprake kan zijn van een gelijke toegang. Investeren in onderwijs is investeren in de toekomst en in toekomstige werknemers.
- Aan studenten die het moeilijk hebben het inschrijvingsgeld bij aanvang van het academiejaar in één keer te betalen, moet een spreidingsplan aangeboden worden met sociale correcties. Een degelijk, veralgemeend systeem van gespreide betalingen moet voor alle onderwijsinstellingen over gans Vlaanderen gelden.
- Niet elke jongere woont in de buurt van de onderwijsinstelling of krijgt de kans een kamer te huren. Daarom moet naast voldoende, veilige en betaalbare huisvesting voor studenten ook de mobiliteit betaalbaar zijn.

Het aanleren van digitale vaardigheden/geletterdheid is cruciaal om in de toekomst mee te kunnen in de samenleving. Ook in het



onderwijs moet **digitale inclusie** een prioriteit worden. Bijzondere aandacht moet daarbij gaan naar het materiaal voor het aanleren van digitale vaardigheden.

Inkomensverschillen bepalen zeer sterk over welke hulpmiddelen kinderen beschikken. Alle scholen moeten in staat zijn om al hun leerlingen wegwijs te maken in de technologische communicatiemiddelen van de toekomst.

2.4. Gezin, welzijn en gezondheid

Het welzijns- en gezondheidsbeleid van de toekomst moet volop inzetten op het **wegwerken van gezondheidsongelijkheid**. Natuurlijk moet daartoe eerst en vooral de inkomensongelijkheid worden aangepakt. Zo niet is het dweilen met de kraan open. Arm maakt ziek en ziek maakt arm.

De **kinderbijslag** is daarbij een zeer belangrijk instrument. Het nieuwe systeem van kinderbijslag dat in 2019 van start gaat, voldoet niet als het gaat over het terugdringen van ongelijkheid. De sociale toeslagen en het selectieve luik moeten versterkt worden, de inkomensgrenzen moeten verder gedifferentieerd worden en rechten moeten automatisch worden toegekend.

Maar daarnaast kan Vlaanderen nog veel ondernemen om de impact te beperken van het inkomen, de opleidingskansen, de arbeidsomstandigheden en van de plaats op de sociale ladder op de levensverwachting, de fysieke en mentale gezondheidstoestand en de mate van toegang tot zorg en ondersteuning.

We pleiten voor een **nieuwe Vlaamse gezondheidsdoelstelling** die structureel moet

worden opgenomen en gefinancierd: tegen 2030 worden de sociale ongelijkheden in gezondheid en welzijn in Vlaanderen weggewerkt. Een duidelijke afname van het verschil in gezonde levensverwachting is hierbij prioritair. We vertalen dit in de doelstelling: **Voor iedereen minstens 10 gezonde jaren na het pensioen.**

Ziekte maakt mensen kwetsbaar, ook financieel. We vinden dat elke zieke - los van zijn financiële mogelijkheden - recht moet hebben op de juiste gezondheidszorg en zich geen zorgen moet maken over de factuur. Gezondheidsrisico's moeten voldoende gedekt zijn door een publieke en solidaire basisverzekering. Ook zonder private hospitalisatieverzekering moet gezondheidszorg voor iedereen betaalbaar zijn. Solidariteit is het beste te bereiken via onze bestaande en sterk universele verplichte ziekteverzekering en moet worden aangevuld met de (nog vorm te krijgen) Vlaamse sociale bescherming.

We vragen volgende maatregelen:

- We vragen het Federaal ABVV in te zetten op federale maatregelen voor een betere toegankelijkheid en **betaalbaarheid** van de gezondheidszorg door het stimuleren van het gratis globaal medisch dossier (GMD), het aanmoedigen van goedkopere geneesmiddelen, de versterking van het derdebetalerssysteem, versterking van de zorg op eerste lijn, terugbetaling van psychologische begeleiding, alsook het breed inzetten van wijkgezondheidscentra.
- Wat de bestaande **maximumfactuur** voor gezondheidszorgen betreft, blijkt uit onderzoek dat de groep mensen met de laagste inkomens hun gezondheidszorg zodanig uitstellen



3

dat ze zelfs niet aan het bedrag van de maximumfactuur komen. Daarom vinden we dat het maximumbedrag voor de laagste inkomens naar beneden moet.

Vlaanderen moet inzetten op een sterke en laagdrempelige **eerstelijnszorg**. De organisatie van de eerste lijn is een Vlaamse bevoegdheid, de financiering is voornamelijk een federale bevoegdheid. Vlaanderen moet meer inzetten op de samenwerking van de verschillende lijnen en tussen de verschillende vormen van zorg- en ondersteuningsaanbod. Ook de lokale besturen hebben hierbij een belangrijke verantwoordelijkheid.

Concreet betekent dat:

- Er moet ingezet worden op **netwerken van zorgverleners** die samen verantwoordelijkheid krijgen om de zorg en ondersteuning op te volgen. Dit moet de toegankelijkheid van de zorg bevorderen.
- **Wijkgezondheidscentra** moeten meer en beter ondersteund worden. Zij zijn cruciaal om de gezondheidsongelijkheid aan te pakken. Wijkgezondheidscentra, met voor de patiënt kosteloze geneeskunde, bieden de beste garantie voor het wegwerken van de gezondheidsongelijkheid.

Verder willen we specifieke aandacht voor een aantal **kwetsbare groepen**:

- De toegankelijkheid en betaalbaarheid van de **geestelijke gezondheidszorg** moet verbeterd worden. Zowel het absolute budget als het aandeel binnen de gezondheidszorg moet omhoog.
- Naast de **terugbetaling** op federaal niveau van

consultaties bij de **psycholoog** moet Vlaanderen investeren in de uitbouw van de geestelijke gezondheidszorg in de eerste lijn, de centra voor geestelijke gezondheidszorg, revalidatie, psychiatrische verzorgingshuizen en initiatieven beschut wonen.

- Vlaanderen moet **huisartsen** meer stimuleren om preventief rond geestelijke gezondheidszorg te werken in hun praktijken. Ook in de opleidingen van zorgprofessionals (in gezondheidszorg en welzijn) moet meer aandacht gaan naar de wisselwerking tussen geestelijke en fysieke gezondheid.
- Het tegengaan van de verarming van eenoudergezinnen, net zoals de armoedebestrijding in het algemeen, vereist een structurele aanpak. De nieuwe realiteit van meer eenoudergezinnen moet doordringen bij de beleidsmakers op alle niveaus. Het Vlaams ABVV wil een **eenoudertoets en armoedetoets** op elk bestuursniveau en bij elke nieuwe beleidsmaatregel. Daarnaast moeten maatregelen als tijdskrediet, een betaalbare en toegankelijke kinderopvang en opvangmogelijkheden voor zieke kinderen de arbeidsparticipatie en de combinatie van gezin en arbeid ook voor eenoudergezinnen verbeteren.
- Bijzondere aandacht moet ook gaan naar de problematiek van de latere levensfasen van **mensen met een beperking**. Op het einde van hun loopbaan ervaren zij sneller en meer problemen dan andere werknemers. Zij vallen later in het leven vaker zonder sociaal vangnet in hun omgeving doordat vrienden en familie er niet meer zijn.





3. Iedereen mee in de transitie

3.1. Integratie en identiteit

Tegenover het toekomstbeeld van een samenleving waarin je alleen vooruit kan gaan ten koste van iemand anders, plaatsen wij een toekomstbeeld waarin we erkennen dat er gemeenschappelijke problemen zijn die we alleen samen kunnen aanpakken. We moeten zoeken naar oplossingen die **iedereen collectief vooruit** helpen.

Daarom stellen we het volgende:

- We verwerpen het installeren van systemen van eerste- en tweederangsburgers. We gaan voor het ideaal dat de **vluchtelingen** van vandaag de werknemers van morgen zijn die mee de pensioenen betalen van de werknemers van

vandaag. Dat betekent dat we ook hun belangen moeten verdedigen.

- Identiteit en integratie zijn daarbij uitdagingen die we niet uit de weg gaan. Mensen zijn meer dan hun nationaliteit, leeftijd of overtuiging. **Mensen delen veel belangen en problemen** en ze hebben ook een gemeenschappelijke identiteit, bijvoorbeeld als werknemer.
- Via onze dienstverlening brengen we **nieuwkomers** 'werknemerschap' bij, informeren we hen en proberen we bij te dragen tot een vlotte integratie. Tegelijkertijd moeten we inzetten op maatregelen voor jobcreatie en ons verzetten tegen sociale dumping, zodat deze integratie geen jobs verloren doet gaan. We vormen onze militanten zodat ze onze leden en ook de collega's kunnen sensibiliseren over hun gemeenschappelijke belangen, van welke origine ze ook zijn.
- Net zoals we ons inzetten voor de toegang tot de arbeidsmarkt van ouderen, mensen met een beperking, kortgeschoolden... doen we dat ook voor **vluchtelingen**. We doen dit in de beheersorganen en partnerschappen waar we vandaag al inzitten en bekijken desgevallend de nood aan nieuwe samenwerkingsverbanden.

3.2. Digitale inclusie

Digitale inclusie wordt één van de grote uitdagingen van de toekomst. Digitale vaardigheden worden cruciaal om ten volle deel te nemen aan de samenleving. Bovendien gaat de overheid zich meer digitaal organiseren wat ervoor zorgt dat digitale vaardigheden bepalend worden voor de toegang tot sociale rechten. Maar net zo goed kan digitalisering de toegang tot rechten vergemakkelijken, bv. door systemen van automatische toekenning van rechten.



3

Concreet vragen we:

- Als de overheid steeds meer zaken alleen online wil regelen, zal ze ook werk moeten maken van online instrumenten die voor iedereen, ongeacht of die nu professor, verpleger, poetsvrouw of vrachtwagenchauffeur is, gebruiksvriendelijk en toegankelijk zijn. Men zal flink moeten gaan investeren in die **gebruiksvriendelijkheid**.
- Toegang tot een degelijke **internetverbinding** is een basisbehoefte. Een breed toegankelijk sociaal tarief voor internet kan voor een groot aantal gezinnen de drempel verlagen.
- Wij vragen het Federaal ABVV ten volle te gaan voor een BTW-verlaging op deze basisbehoefte (6% op internet).
- Naast voldoende aandacht voor digitale vaardigheden in onderwijs en opleiding is ook de toegankelijkheid erg belangrijk. **Collectieve voorzieningen** zoals voldoende openbare hotspots en computerfaciliteiten kunnen deze toegankelijkheid mee garanderen.
- Er zal nood zijn aan **afstemming** tussen de verschillende beleidsniveaus zodat digitalisering niet leidt tot een ingewikkelde wirwar van naast elkaar staande systemen voor elk bevoegdheidsniveau in ons land.
- Te vaak wordt digitalisering van overheidsdiensten doorgevoerd als **excuus voor besparingen**. Dat zorgt niet voor een verbetering voor de burger. Het uiteindelijke doel van digitalisering moet altijd zijn dat de dienstverlening beter en efficiënter verloopt en dat de toegang tot sociale rechten voor de burger beter wordt.

3.3. De moderne vakbond

Als vakbond moeten we een cruciale rol spelen om

iedereen mee te krijgen in de transitie. Traditioneel spelen we onze rol inzake het wegwerken van ongelijkheid via vrije loononderhandelingen, sociaal overleg en het beheer van de sociale zekerheid. Deze traditionele rollen blijven zonder enige twijfel van groot belang, ook al staan ze vandaag onder druk.

De vakbond is een traditionele progressieve kracht voor meer gelijkheid, voor bescherming van de zwaksten en voor een sterke middenklasse. En dat moet ze ook blijven.

Tegelijk volstaat het niet om onze rol daartoe te beperken. Gegeven de grote transitie waar we voor staan, moeten we aan de kant van werknemers staan en hen helpen de veranderingen te doorstaan. We moeten inactieven en wie niet mee kan ondersteunen. We moeten de transitie proberen sturen naar waar wij die willen zien gaan: naar een klimaatneutrale en circulaire economie, naar meer en betere jobs, naar meer gelijk verdeelde welvaart en welzijn voor iedereen.

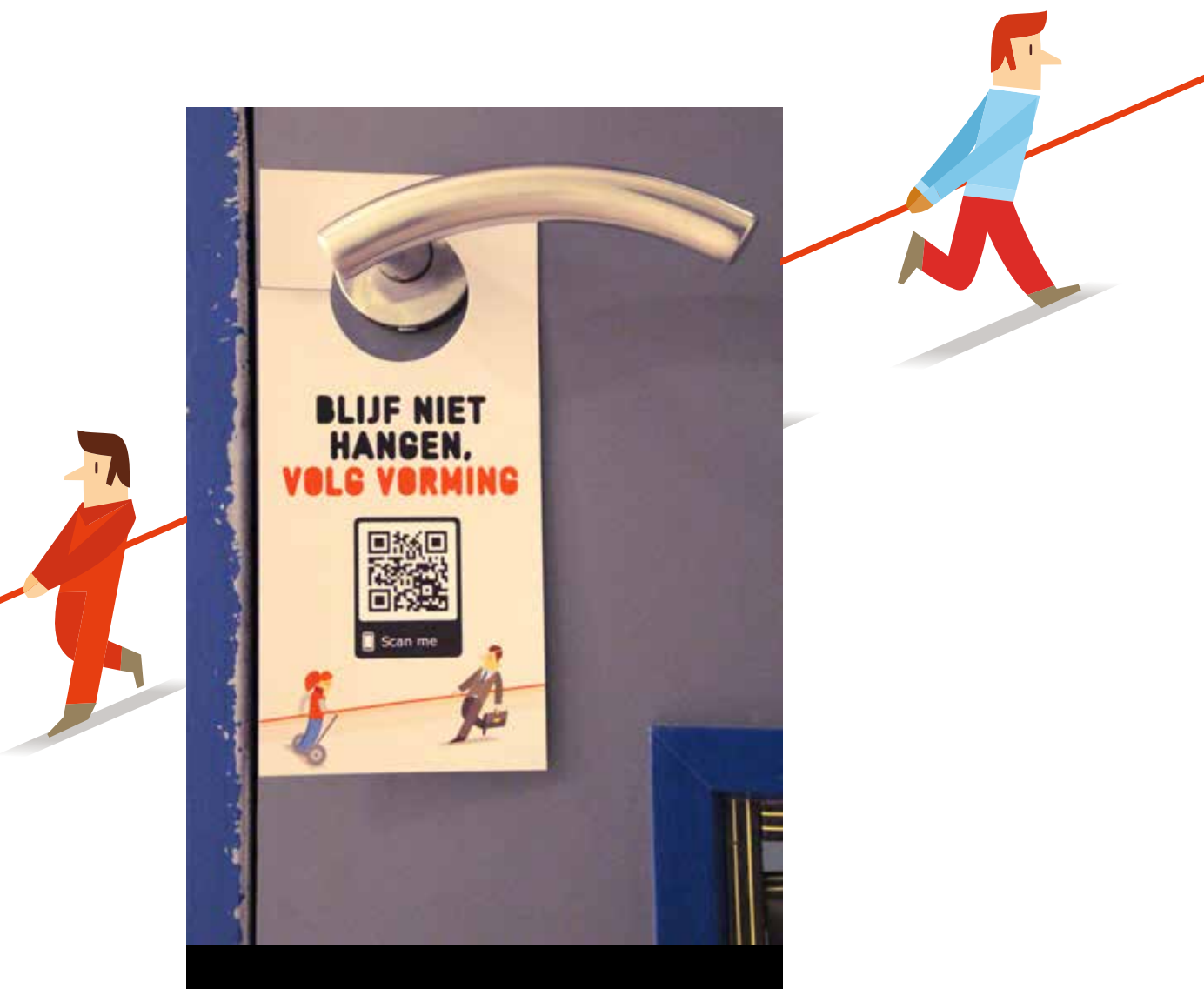
De digitalisering maakt **nieuwe organisatievormen** van de arbeid mogelijk en noodzakelijk. Experimenten met zelfsturend teamwork kunnen zorgen voor een nieuw efficiënter en productiever organisatie-model. We moeten er als vakbond aandacht voor hebben en bijzonder waakzaam zijn opdat de werknemers hier niet het slachtoffer van worden. De baten van dit model moeten mee ten goede komen aan onze werknemers. We moeten er voor zorgen dat deze



organisatiemodellen op een sociaal correcte manier worden ingevoerd. Het Vlaams ABVV eist een overlegplatform op Vlaams niveau hierover.

Een moderne vakbond is een **brede vakbond**. Een die voor zoveel mogelijk mensen een aanspreekpunt is, voor zoveel mogelijk mensen relevant is. Een organisatie die een partner is voor iedereen die opkomt voor de zwakkeren en voor iedereen die een positieve toekomst voor werknemers wil helpen uitbouwen.

Iedereen aan boord houden tijdens de grote veranderingen die op de samenleving afkomen is onze grootste uitdaging. Daartoe zullen we de manier waarop we werken moeten herdenken. Hoe we dat concreet willen doen op het vlak van belangenbehartiging, vorming en ondersteuning, bewegingswerk en dienstverlening, komt hierna aan bod in hoofdstuk 4.







Een vakbond in transitie

4

1. Meer dan ooit "ABVV-dienstverlening: De rode draad in je loopbaan"

1.1. Digitale én face-to-face dienstverlening

Ons ledenprofiel is zeer divers en hoe vlot ze om kunnen met digitale tools verschilt. Een deel van onze leden wil graag meer digitaal kunnen afhandelen. Dit biedt de noodzakelijke ruimte om meer tijd te besteden aan een toenemend aantal complexere problemen waar een *face-to-face* dienstverlening nodig is.

We laten de **nieuwe technologieën** onze dienstverlening niet buiten spel zetten, maar zetten ze net in om onze dienstverlening breder, meer kwalitatief, klantvriendelijker, toegankelijker en gemakkelijker organiseerbaar te maken. We zorgen ervoor dat de dienstverlening **waar mogelijk meer en meer digitaal** kan gebeuren. Het principe moet zijn dat wij leden geen nodeloze verplaatsingen laten maken als zij aangeven digitaal te willen werken. Onze digitale dienstverlening moet aan de verwachtingen voldoen van de generaties die opgegroeid zijn in het digitale tijdperk.

Onze dienstverlening blijft echter een *én/én-verhaal* waarbij **digitale en persoonlijke dienstverlening** twee kanten van dezelfde syndicale medaille zijn. Alle leden die dit willen, om welke reden ook, moeten steeds beroep kunnen doen op een dienstverlener van vlees en bloed, zo dicht mogelijk bij het lid. We willen vermijden dat er een discrepantie ontstaat in de wijze van dienstverlening van centrales en het interprofessionele vlak. De digitale dienstverlening

moet op elkaar afgestemd zijn.

We stellen het **profiel van onze dienstverleners** hierop af. Zo worden zij meer en meer adviseur van de leden om hen bij te staan in het maken van keuzes en het oplossen van hun sociaal en arbeidsrechtelijke problemen.

We maken van onze **kantoren en lokettenzalen** comfortabele ruimtes waar de leden in een aangename sfeer terecht kunnen voor het geheel van onze eerste lijndienstverlening. We investeren in de noodzakelijke technologie die deze digitale én persoonlijke syndicale dienstverlening mogelijk maakt en naadloos op elkaar laat aansluiten. Leden helpen om digitaal hun weg te vinden is ook een syndicale kwestie. Wie digitaal niet mee kan riskeert immers uit de samenlevingsboot te vallen. Zelfs om werk te zoeken of om van werk te veranderen is de overheid radicaal de digitale weg ingeslagen. We zetten ons **aanbod van digi-informatiesessies en doe-sessies** over "werk zoeken" verder vanuit de overtuiging dat werklozen die kunnen werken met 'Mijn loopbaan' sterker staan op de arbeidsmarkt en ook beter beschermd zijn.

De VDAB stuurt vacatures op basis van het **persoonlijk dossier 'Mijn loopbaan'** waarop een werkzoekende moet ingaan en ze controleert de inspanningen op basis van 'Mijn loopbaan'. Niet reageren leidt tot sancties. Wij begeleiden de werkzoekenden om 'Mijn loopbaan' goed in te vullen zodat ze ook de juiste vacatures krijgen. We versterken onze werkzoekende leden die moeite hebben met de digitalisering, niet alleen door hen te leren werken met 'Mijn loopbaan', maar ook door hen te leren werken met digitale instrumenten als burger, als consument en als ouder in de onderwijsbegeleiding van hun kinderen. We voorzien hiervoor ook de nodige infrastructuur.



1.2. Onze dienstverlening naar de leden brengen en beter promoten

We moeten onze dienstverlening **dichter bij de mensen** brengen. De werkenden zullen in toenemende mate vragen hebben over hun positie in het bedrijf en bij uitbreiding de arbeidsmarkt. Vele werknemers weten niet dat ze voor loopbaanvragen bij de vakbond terecht kunnen. We brengen onze expertise over werknemerschap naar buiten

We doen dit door onze leden meer **decentraal uit te nodigen** voor informatie- en dienstverleningsmomenten waaraan we individuele dienstverleningsmomenten koppelen. We gaan daarbij uit van transitie momenten en -problemen en werkgerelateerde problemen en thema's waarvan werknemers wakker liggen (eindloopbaan, pensioen, arbeidsongeschiktheid of langdurig ziek, interim- en deeltijds werk...), loopbaankeuzes en werkbaar werk (tijdskrediet en ouderschapsverlof) en van de actualiteit.

We verbreden ons bereik en versterken onze dienstverlening door **samenwerking met de socialistische mutualiteiten**. Regelmatig herhalen van ons aanbod is een must. Leden tonen pas interesse als er zich in hun eigen leven keuzes of een transitie voordoen en dat is voor iedereen verschillend.

De knowhow inzake werknemerschap zit zowel bij het interprofessionele als het professionele niveau. Gezien de middelen waarover we beschikken beperkt zijn moeten we de samenwerking / taakverdeling dringend onder de loep nemen.

Het is van belang een communicatiestrategie te ontwikkelen. Om ons te **profilieren als**

werknemersloket is het van belang om eerst deze naam goed te definiëren. We nemen als interprofessionele gewesten het voortouw om onze rol als loopbaandienstverlener extra bekend te maken, maar werken ook gericht samen met de centrales naar diverse doelgroepen of transitie's.

We zetten het geheel van onze dienstverlening op een actieve manier in de markt en voeren **gericht promotie naar diverse doelgroepen**. Bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar de nieuwe thema's, nieuwe aanpak en digitale dienstverlening. Die communicatiestrategie stoelt op een doelgroepbenadering en wordt uitgevoerd door het gehele ABVV-netwerk dat gezamenlijk, actief en coherent promotie maakt. We hebben speciale aandacht voor communicatie naar leden zonder werknemersvertegenwoordiging op de werkvloer. We delen *good practices* binnen het ABVV en de centrales en onderzoeken een gezamenlijke aanpak van blinde vlekken.

1.3. Het ABVV-netwerk nog beter benutten

De syndicale vorming van gewesten en centrales zorgt ervoor dat **delegees en militanten** hun dienstverleningsrol beter kunnen waarmaken als het op transitie's aankomt: ze kennen onze troeven als dienstverleningsnetwerk en hebben zelf een basiskennis om hun leden op de werkvloer bij te staan.

Onze **dienstverleners** - van centrales en gewesten - worden de ambassadeurs van ons gehele ABVV-netwerk. Het Vlaams ABVV werkt dit verder uit met gewesten en centrales (opstap naar gebiedsdekkend werken en afstemmen van werkwijzen). We vragen aan het Federaal ABVV deze manier van werken van het ABVV in Vlaanderen te ondersteunen.



4

We hebben daarbij aandacht voor:

- actuele kennis van het aanbod van alle onderdelen van het ABVV-netwerk,
- intake van de problematiek van de leden,
- interne doorverwijzing en registratie ervan,
- digitale ondersteuning van de werkwijzen.
- ...

Door het hanteren van een **digitaal uniek ledendossier** waarin de behandelde vragen en problemen terechtkomen, creëren we tijdswinst en meer efficiëntie in het voordeel van onze leden. We onderzoeken de draagkracht en financiering van zo'n uniek ledendossier dat meeloopt doorheen het ABVV-netwerk.

In een eerste fase moet er voor gezorgd worden dat de bestaande systemen op een transparante, efficiënte, accurate en snelle wijze gegevens met elkaar kunnen uitwisselen. Hiervoor moet het Federaal ABVV de nodige middelen voorzien.

1.4. Aandacht voor specifieke noden

Kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt

Een werknemer in een **herstructurering of faling** heeft nood aan zijn vakbond. De centrales van het ABVV maken dit waar door in het bedrijf te onderhandelen over het sociaal plan, waarvan de eerste bedoeling blijft om een maximaal aantal banen te vrijwaren.

Maar onze leden hebben heel veel vragen waarop wij vanuit onze dienstverlening ook antwoorden kunnen bieden. Daarom zetten we volop in op uitbreiding van ons experiment met thematische workshops op de bedrijfsvloer samen met de beroepssecretaris, waarbij reeds vroeg na de aankondiging van

herstructurering of faling de meest preciaire vragen kunnen beantwoord worden en onze leden op weg worden gezet om zelf meester te worden van hun transitie.

We zijn absoluut tegenstander van het aanbieden van pre-outplacementtrajecten door commerciële spelers zoals outplacementkantoren.

Werknemers met **arbeidsongeschiktheid** of **langdurig zieken** worden gevisieerd door de besparingsdrift in de sociale zekerheid. Het ABVV, zijn centrales en de socialistische mutualiteit moeten hen gecoördineerd bijstaan en hen een kwalitatief advies geven over de keuzes die ze kunnen maken bij de ingewikkelde procedure voor re-integratie, dit met respect voor ieder zijn expertise, taken en verantwoordelijkheden. We creëren daarvoor een specifiek aanbod samen met de socialistische mutualiteit.

Het ABVV samen met haar centrales werkt daartoe een goed doorverwijssysteem uit in samenwerking met de socialistische mutualiteit, zodat onze leden goed geadviseerd worden over alle aspecten en mogelijkheden van re-integratie en over het risico op ontslag medische overmacht.

We onderzoeken wat de noden en behoeften aan syndicale dienstverlening zijn voor **mensen in armoede, vluchtelingen, asielzoekers en sans-papiers**, al dan niet in samenwerking met andere organisaties en rekening houdend met draagkracht en financiering. Onze rol vertrekt vanuit onze expertise over "werknemerschap".



Jongeren

Jongeren zijn het potentieel van de toekomst voor vakbond en samenleving en zorgen voor nieuwe instroom. In de toekomstnota van de interprofessionele jongerenwerking van het Vlaams ABVV krijgt het syndicaal bewegingswerk zijn volwaardige plaats naast het dienstverleningsluik.

Gedurende verschillende maanden reeds is er overleg bezig tussen het secretariaat van het Vlaams ABVV en de centrales en gewesten om te bepalen welke Jongerenwerking wenselijk en noodzakelijk is en op welke wijze deze dan zal worden gefinancierd. Deze discussie zal worden beslecht in de loop van 2018 door het Vlaams Bureau.

Coöperatieve Samen Sterker

We onderzoeken de creatie van een **premieloket** vanuit Samen Sterker, dat doorverwijst naar het ABVV en zijn centrales voor alle premies over Werk en Loopbaan (onze activiteiten) en vervult zelf een wegwijsfunctie voor alle andere premies.

2. Vorming en Ondersteuning

2.1. De syndicale vorming

Syndicale vorming in het ABVV

We voeren het debat met de centrales en het interprofessioneel ABVV om het vormingslandschap in het ABVV opnieuw af te bakenen en tot een sluitend afsprakenkader te komen. Zo realiseren we **complementariteit** tussen de opdrachten van de verschillende vormingsaanbieders in het

ABVV en waarborgen we de opdrachten van de interprofessionele vorming.

De externe en interne uitdagingen voor de vorming zullen het ABVV mogelijks nopen tot aanpassingen in de organisatie, financiering en inhoud van onze syndicale vorming. Om deze uitdagingen gezamenlijk aan te pakken, werken we via een interne overlegstructuur met beleidsverantwoordelijken van alle vormingsaanbieders en -vragers in het ABVV.

Meer in het bijzonder staat de financiering van de deelname aan die vorming onder externe druk. We voeren een beleidsdebat met als doel de **deelname aan de syndicale vorming** in onze organisatie voor de toekomst te waarborgen.

Met het oog op het voortbestaan van de **opleiding syndicaal werk** zorgen we er samen met de onderwijspartners voor om deze opleiding maximaal in te bedden in de nieuwe onderwijsstructuur van het Hoger Beroepsonderwijs HBO5. Deze opleiding moet zo ook in de toekomst aan gevorderde militanten de kans bieden om een diploma te verwerven en hun kansen op tewerkstelling binnen de syndicale wereld te onderbouwen.

We promoten ook de studiedagen, kortlopende lessenreeksen, het onderzoek en het onderwijsaanbod onder de noemer Vorming Sociaal Economisch Beleid (VOSEB) van het Instituut voor Samenwerking tussen de Universiteit en de Arbeidersbeweging (ISUA).

Rol en organisatie van de interprofessionele syndicale vorming

Vorming en Actie realiseert een voldoende aanbod **basisvorming** om alle nieuwe militanten



4

een interprofessioneel basisvormingstraject te kunnen aanbieden. We organiseren ons om dit gebiedsdekkend in heel Vlaanderen waar te maken.

Daarenboven realiseren we een doordacht aanbod aan **themavorming** zodat gevorderde militanten zich permanent kunnen bijscholen. We bepalen dit aanbod op basis van de noden, van de actualiteit en richten ons daarbij ook op de interprofessionele Vlaamse thema's.

We versterken onze interprofessionele vorming door **nog meer samenwerking en gecoördineerde aanpak** binnen Vorming en Actie. We bepalen gezamenlijk - nog meer dan voordien - de gemeenschappelijke doelen, aanpak, basisprogrammatie en basisprincipes van onze vorming. Op het terrein rollen we de vorming uit met vooraf bepaalde regionale marges over programmatie en werking en met betrokkenheid van de regionale beroepscentrales. Die betrokkenheid en regionale invulling wordt gecoördineerd door de ABVV-gewesten. We starten een traject om - indien nodig - onze structuur aan te passen en zo deze doelen te realiseren (zie verder).

We moderniseren onze **administratie en deelnemersbeheer**. We zetten verdere stappen voor de online ontsluiting en opvolging en we streven actief naar een koppeling en uitwisseling met andere vormingsdeelnemersbestanden in onze organisatie.

We bereiden onze werking en onze structuur voor om in de toekomst binnen het decretaal kader van het **sociaal-cultureel volwassenwerk** erkend te blijven, zonder weliswaar onze identiteit te verliezen. Gezien het strategisch belang van de te maken keuzes zal het Vlaams Bureau in de loop van 2018, na grondige discussie, over de structuur een

beslissing nemen (zie ook hierboven).

Aanpak en inhoud van de interprofessionele syndicale vorming

We gaan actief op zoek naar **experimenten** met creatieve, nieuwe en haalbare organisatievormen van vorming, waarbij volledige dagen vorming een week lang niet langer het enige basismodel is. We onderzoeken de mogelijkheden van modulaire en meer flexibele aanpakken en trajecten. We maken daarbij gebruik van de mogelijkheden van ICT. We experimenteren verder met geïntegreerde trajecten en aanpakken van vorming en ondersteuning, zoals bijvoorbeeld lerende netwerken.

We consolideren onze aanpak rond het **politiserend karakter** van onze vorming met de ABVV-visie als kompas. We willen mensen bewust maken en ze in beweging brengen. We verweven dit doorheen al onze vormingen via onze methode. Dit betekent ook dat we de aandacht voor ideologie in al onze vorming blijven meenemen. Dit is immers nodig in onze strijd tegen een vergevorderde geïndividualiseerde maatschappij waar rechts neoliberal denken de maatstaf geworden is.

We leren onze militanten gebruik te maken van de syndicale mogelijkheden die de **digitalisering** biedt, dit binnen onze ideologische kaders. We versterken hun digitale competenties en we wijzen hen op de gevaren en valstrikken. We integreren het gebruik van digitale tools in de vorming en we investeren in de infrastructuur om dit mogelijk te maken.

We versterken met onze syndicale vorming de realisatie van de inhoudelijke **congresoriëntaties** (zie hoofdstukken 1, 2, 3):



- We consolideren de inspanningen die we in de voorbije jaren gedaan hebben om duurzame economie (met succes!) op de agenda van de interprofessionele themavorming te zetten. We zorgen ervoor dat de thematiek ook systematisch een plaats krijgt in de basisvorming.
- We bouwen hierop verder om ook de meer omvattende (en complexe) problematiek van de transitie naar een klimaatneutrale en circulaire economie in onze vorming te introduceren.
- We experimenteren met sector- en/of bedrijfsoverschrijdende vormingsinitiatieven om principes van circulaire economie op syndicaal vlak tastbaar te maken. We vragen aan de centrales om dezelfde beweging te maken in hun vormingsinitiatieven en stellen ons open voor samenwerking op dat vlak.
- Tijdens de vorming informeren en sensibiliseren we onze militanten om met behulp van hun bevoegdheden aan te sturen op een duurzaam en efficiënt energiegebruik van bedrijven.
- We zetten de impact op de werknemers van de digitalisering, het platformkapitalisme, de deeleconomie... op de agenda van de interprofessionele themavorming en zetten daarbij in op de mogelijke syndicale hefboomen om er op bedrijfsvlak rond te werken.
- We besteden aandacht aan het instrument van cao 39 om de syndicale werking rond robotisering en automatisering te versterken.
- We gaan tijdens de vorming in op de mogelijke rol van de klassieke syndicale bedrijfswerkingen t.a.v. de meer preciaire arbeidsvormen, zoals freelancers waar bedrijven mogelijks beroep op doen. Als het ABVV zou beslissen om freelancers te verenigen en syndicaal te begeleiden, zetten we (samen met de centrales) een experiment op om syndicale vorming voor deze groep te organiseren.

- We versterken de toegankelijkheid van onze vorming voor kansengroepen en (meer in het algemeen) militanten die het moeilijk hebben om in ons klassiek syndicaal vormingsaanbod hun weg te vinden. Meer bepaald onderzoeken we hoe we anderstaligen, vluchtelingen en mensen die het moeilijk hebben in een digitale omgeving, met onze vorming sterker kunnen maken om als werknemer een syndicaal engagement op te nemen. Waar zinvol zetten we experimenten op rond onze vormingsaanpak en -programmatie.

2.2. Ondersteuning

Organisatie van de interprofessionele ondersteuning

We kiezen voor een model waarbij in elk ABVV-gewest in Vlaanderen een aanbod van ondersteuning van militanten en secretarissen aanwezig is. We bepalen de **basissokkel** voor de ondersteuningsopdracht die **in elk gewest** zou moeten uitgebouwd worden en aanwezig zou moeten zijn, en voor de ondersteuning die op het centrale interprofessionele niveau zou moeten georganiseerd worden. Die laatste omvat de ondersteuning door specifieke medewerkers van het federaal en Vlaams ABVV, inclusief de rol van de studiediensten die de nodige kennis over de thema's aanleveren.

We voeren gelijktijdig het debat en leggen opties vast voor de financiering van de interprofessionele ondersteuning.

Zowel in de ABVV-gewesten als op het niveau Vlaams ABVV waarborgen we de afstemming tussen de interprofessionele vorming en de interprofessionele ondersteuning.



4

Aanpak en thema's van de interprofessionele ondersteuning

We vragen aan het Federaal ABVV om een goede bundeling en **digitale ontsluiting** van de (vele) informatieve en ondersteuningsmaterialen en brochures die binnen het ABVV worden aangemaakt. We werken actief mee aan de realisatie van een digitaal plan van aanpak.

We maken werk van een stevig methodisch kader voor de realisatie van **lerende netwerken** van militanten en/of secretarissen in het ABVV. We kiezen gericht de thema's waarvoor het Vlaams ABVV een lerend netwerk zal opzetten in samenwerking met de gewesten en centrales, en we investeren daarin met de nodige mensen, tijd en middelen.

Onze **diversiteitsconsulenten** blijven belangrijke speerpunten in de strijd tegen discriminatie en uitsluiting op de werkvloer, voor bijstand bij syndicale bedrijfswerking rond specifieke groepen op de werkvloer (zoals vluchtelingen, asielzoekers, sans-papiers...). Ze zijn onze experts voor de concrete invulling van werkbaar werk en arbeidsorganisatie waardoor het voor iedereen goed werken is. We ijveren ervoor dat we deze werking voor de toekomst kunnen consolideren.

We stelden in de nodenbevraging vast dat we een inhaalbeweging moeten maken inzake ondersteuning van **CPBW-materies zoals preventie en welzijn en psychosociale belasting**. We gaan in overleg met de centrales en het Federaal ABVV om die noden verder te verfijnen en om een plan van aanpak uit te bouwen voor een bredere ondersteuning ter zake. We overleggen en komen tot afspraken tussen centrales en de ABVV-geledingen over wie welke

ondersteuning geeft. Zo vermijden we dubbele of zelfs driedubbele aanpak.

Met onze ondersteuning versterken we de realisatie van de inhoudelijke **congresoriëntaties** (zie hoofdstukken 1, 2, 3):

- Gezien de reële nood aan ondersteuning voor de **thema's milieu, duurzaamheid, klimaat, mobiliteit, energie...** bouwen we deze ondersteuning verder uit met tools en handleidingen om de militanten bij te staan in hun syndicale werk, met hulp bij analyse van bedrijfsdocumenten en met bijstand bij bijzondere zittingen van de bedrijfsoverlegorganen over de thematiek. We willen de inspirator zijn voor syndicale bedrijfswerkingen en zetten daarom verder in op het stimuleren, mee opzetten en ondersteunen van syndicale bedrijfsprojecten gericht op een meer duurzaam bedrijfsbeleid (met zowel aandacht voor de sociale als de ecologische component). We zetten één of meerdere lerende netwerken op met militanten (en secretarissen) waarbij we samen (en van elkaar) leren hoe er in de bedrijven ook op syndicaal vlak concrete stappen vooruit gezet kunnen worden naar een klimaatneutrale en circulaire economie. We laten ons inspireren met *good practices* die onder meer door Arbeid en Milieu worden aangebracht.
- Samen en in overleg met de centrales zetten we een interprofessioneel lerend netwerk op rond de concrete rol van de klassieke syndicale bedrijfswerkingen over de meer **precaire arbeidsvormen (zoals freelancers) en werknemers (anderstaligen...)** waar hun bedrijf beroep op doet. Samen met de diensten van het Federaal ABVV werken we ondersteuningsmateriaal (tools, handleidingen) uit om onze militanten over de bestaande



hefbomen (en bevoegdheden) voor syndicale werking te informeren, sensibiliseren en te inspireren om in hun bedrijf aan de slag te gaan.

- Bij **herstructurering of faling** ondersteunen we onze delegees om, tegelijk met de dienstverlening die we aan onze leden bieden, hun rol op te nemen bij de collectieve syndicale bedrijfswerking bij dergelijke transitie.

3. De kracht van Beweging

3.1. Beweging maken als toonaangevende middenveldspeler

Transitienetwerk Middenveld (TNM)

Vanuit het Vlaams ABVV blijven we actief deelnemen aan de stuurgroep en diverse werkgroepen (energie, fondsen en divestment, mobiliteit...) binnen TNM. We bekijken vanuit onze communicatie- en campagne strategie hoe we **TNM-campagnes** gericht kunnen uitdragen en zichtbaar maken binnen onze eigen geledingen. Dit als een basis om het bewegingswerk dat zich op het terrein afspeelt te voeden en te ondersteunen.

We blijven actief betrokken in de TNM-spin-off **'Energiedemocratie Vlaanderen'**. Deze beweging stelt dat onze distributienetten publiek goed moeten zijn en het bestuur van de netten zo ingericht moet worden dat het belang van de burgers en gebruikers centraal gesteld wordt.

Vanuit deze transitiedynamiek blijven we de stuurgroep **'Vlaanderen circulair'** en het duurzaamheidsplatform **'the shift'** actief opvolgen.

De Verenigde Verenigingen (VerVer)

Als sterke sociale beweging met impact op de publieke opinie en het primaat van de politiek blijven we vanuit het Vlaams ABVV actief binnen de **kerngroep** van de VerVer en binnen de **beleidsgroep** van het onderzoek CSI-flanders (een onderzoek naar de rol en toekomst van het middenveld, de bewegingen en verenigingen in Vlaanderen).

Burger- en middenveldbewegingen

Burger- en middenveldbewegingen zijn zeer belangrijk. Het Vlaams ABVV kan die, waar relevant en aangewezen en rekening houdend met de spankracht van het eigen personeelskader, mee ondersteunen en een rol spelen. Hun boodschap moet mee door ons ingevuld worden, rekening houdend met onze eigen agenda en waarden.

In functie van het realiseren van de noodzakelijke sociale rechtvaardigheden voor specifieke groepen in de samenleving die dreigen hiervan uitgesloten te blijven, zetten we, waar nodig en noodzakelijk, samenwerkingsverbanden op met onder meer **Vluchtelingenwerk Vlaanderen, GRIP, FOS, Orbit** en andere terreinspelers.

3.2. Het eigen bewegingswerk van het Vlaams ABVV

Om het syndicaal bewegingswerk binnen het (Vlaams) ABVV beter te positioneren, overstijgen we de verkokerde werkingsstructuur in de dagelijkse werking door samen meer in te zetten op gedeelde syndicaal-politieke campagnes en dit vanuit een gedeelde syndicale visie. Zo zijn we in staat zwaarder door te wegen op de politieke agenda. Met het oog op het beter bereiken en aanspreken van de drie



4

prioritaire groepen kan hier een specifieke invulling aan gegeven worden naargelang de doelgroep. Die invulling krijgen we vanuit de eigen deelwerking (jongeren, senioren en werklozen).

We behouden de werking van de **seniorencommissie** als advies- en overlegorgaan binnen onze structuren waar syndicale standpunten kunnen besproken worden.

We onderhouden (en versterken waar mogelijk) diverse samenwerkingsinitiatieven op het terrein tussen de **progressieve socio-culturele partners** Linx+, Curieus, Masereel- en Vermeylenfonds binnen middenveldplatformen zoals Transitienetwerk Middenveld (TNM) en de Verenigde Verenigingen.

Jongeren

Zie hierboven bij "1.4. Aandacht voor specifieke noden".

Senioren

We blijven inzetten op een gerichte werking met onze senioren waarbij syndicale actie/campagne en studiemomenten worden opgezet over **maatschappelijke thema's** (pensioenen, mobiliteit en basisbereikbaarheid, betaalbare ouderenzorg, klimaat, democratie, sociale zekerheid...)

De **inspraak** van senioren in het ABVV blijft belangrijk. We vragen aan de ABVV-gewesten en de (afdelingen van de) centrales om afspraken te maken opdat senioren met stemrecht vertegenwoordigd zijn in de delegaties voor congressen.

Binnen het socio-culturele aanbod van **Linx+** blijven we een afgestemd en afgelijnd vrijetijdsaanbod voorzien voor onze senioren.

Werklozen

We zorgen ervoor dat we een systematiek opzetten om de **vinger aan de pols** te houden (via regionale werklozenberaden, werklozetafels met armoedeverenigingen en anderen, netwerking,...) over wat leeft bij werklozen en introduceren dat bij het maatschappelijk debat.

Gezien niet alle werklozen even vanzelfsprekend de weg naar onze dienstverlening en loketten vinden, zoeken we naar **nieuwe benaderingswijzen** om werklozen beter te bereiken. Dit doen we door gerichte samenwerking met partners aan te gaan en door zelf proactief werklozen op te zoeken.

Om dit blijvend waar te maken zetten we sterk in op de verdere uitbouw en borging van onze collectieve vormingsexpertise en knowhow rond werklozen.

Een socio-culturele vereniging voor alle leden

We blijven resoluut kiezen voor een socio-culturele werking (**Linx+**) voor alle leden van het ABVV in Vlaanderen.

Het **beleidsplan 2016-2020** vormt tot op heden de inhoudelijk sturende leidraad waarbij gesteld wordt: "In 2020 is Linx+ een bekende in het Vlaamse socio-culturele werkveld, leveren we boeiende 'Anders Bekeken'-projecten af en zorgen we ervoor dat nieuwsoortige afdelingen een thuisbasis vinden in onze brede netwerkorganisatie. Kortom Linx+ is in 2020 een toekomstgerichte vereniging, aangepast aan de tijdsgeest. (.....)"

Linx+ blijft dit doen samen met onze vrijwilligerskernen, onze afdelingen en op vraag van centrales door met hen een **laagdrempelig en**



eigenzinnig sociaal-cultureel aanbod te organiseren.

Daarnaast zet Linx+ specifiek in op het **verjongen** van zijn afdelingen en leden met nieuwe dynamieken en gepaste methodieken.

3.3. Beweging maken met syndicale actie

Om dit waar te maken werken we jaarlijks een **actieplan** uit voor het ABVV in Vlaanderen waarin (thematische) syndicale campagnes en acties worden opgelijst. Dit actieplan fungeert als richtingwijzer voor het bewegingswerk om hun activiteiten (zoals de werklozenberaden, jongerencampagnes...) op te enten.

Voor het welslagen van een syndicale actiewerking die weegt op beleid en publieke opinie is de medewerking van **centrales** en de opzet en uitwerkingen in de lokale **gewesten** noodzakelijk (in het bijzonder voor mobilisatiekracht, kennisdeling en thematische samenwerking).

Daarnaast zet het Vlaams ABVV sterk in op de uitbouw van haar professionele communicatie onder meer door de syndicale jaaractieplannen mee in te passen in een ruimere **communicatiestrategie**.

Investeren in acties rond **Vlaamse thema's**, zowel op interprofessioneel als sectoraal niveau, is noodzakelijk. Als we het draagvlak voor anti-syndicale recepten willen doorbreken in ons land vormt Vlaanderen een cruciaal front in deze strijd. Dat betekent dat we waar nodig de strategie, inhoud en werkwijze van onze acties moeten afstemmen op een Vlaamse context.

Gegeven de uitdagingen van vandaag volstaat onze klassieke politieke strategie niet meer. Daarom

moeten we onze manier van actievoeren uitbreiden met **alternatieve actievormen** (zoals bijvoorbeeld de grassroots-aanpak, dit is de aanpak van onderuit). We onderzoeken hoe we de mogelijkheden van de digitalisering (platformen, deeeconomie, big data...) kunnen inzetten in onze syndicale acties door middel van nieuwe actievormen (digitaal piket, online campagnetechnieken...).

4. Syndicale impact op het beleid versterken

Een sterke vakbond blijft broodnodig, ook in Vlaanderen. Om sterk te blijven en sterker te worden moeten we onze traditionele rol spelen en bewaken, maar moeten we tegelijk onszelf heruitvinden.

4.1. Onze relevantie uitbouwen en uitdragen

We zijn als vakbond relevant voor heel veel werknemers en inactieven en strijden elke dag voor hun belangen. We moeten dat blijven doen. Maar we moeten meer aandacht hebben voor nieuwe soorten werknemers, nieuwe businessmodellen en nieuwe economische activiteiten. Wat we daar vandaag reeds rond doen moeten we beter bekend maken.

De transitiecontext waarin we vandaag leven zorgt ervoor, in combinatie met een dominant rechts beleid, dat de groep mensen die werkt in preciaire omstandigheden en arbeidsrelaties groeit. Het is onze opdracht om alle werknemers te bereiken, te verenigen en te verdedigen. Ook diegenen waarvoor er nog niets of heel weinig geregeld is. We maken **prioriteit van werknemers in preciaire contracten** en volgen nieuwe evoluties op de voet.



4

De transitie zorgt voor grote onzekerheid bij veel mensen. Op interprofessioneel en sectoraal niveau moeten we tonen dat we bezig zijn met toekomstgerichte thema's die onze leden aanbelangen. We maken werk van het uitbouwen en uitdragen van onze kennis en standpunten over **transitiethema's** zoals de klimaatneutrale economie, robotisering, platformeconomie, digitale inclusie... We brengen de problemen van onze leden onder de aandacht van beleidsmakers en van de publieke opinie.

We focussen daarbij niet alleen op het aanwijzen en aanklagen van de negatieve effecten van de transitie, zoals de doorgedreven flexibiliteit. Evengoed investeren we in kennis over hoe we de kansen die de transitie biedt, kunnen benutten om de toekomst vorm te geven. We hebben daarbij bijzondere aandacht voor hoe we mensen die zelf actie willen ondernemen kunnen ondersteunen. We zetten **onze eigen positieve alternatieven** in de verf: een rechtvaardige transitie, arbeidsduurvermindering, een gelijkere samenleving...

Daarnaast zetten we meer in op de opvolging en behandeling van **grote economische en infrastructurele projecten**. Dit in functie van onze interne standpuntvorming en het maximaal valoriseren van onze syndicale impact hierop.

Wat we doen moet ertoe doen voor iedereen. We staan aan de kant van iedereen die dreigt achter te blijven én van iedereen die vooruit wil geraken.

4.2. Het maximum halen uit het sociaal overleg

We blijven inzetten op het versterken van het sociaal overleg op Vlaams niveau. We halen het maximum uit dat sociaal overleg, zowel naar het beïnvloeden van beleidsbeslissingen als naar het verzamelen en verspreiden van informatie.

Om het maximum uit dat sociaal overleg te halen, hebben we een **krachtsverhouding** nodig. Het is essentieel dat het Vlaams ABVV en de centrales samen die krachtsverhouding opbouwen, om zodoende onze positie in het sociaal overleg te versterken. Standpunten en eisen worden samen met de militanten bepaald.

In het bijzonder ijveren we voor de uitbouw van de **overlegstructuren** die werden opgezet in het kader van de nieuwe bevoegdheden. Hierin claimen we onze rol, alsook onze rol in de verschillende **beheerinstellingen** hiermee verbonden.

Ook regionaal willen we voluit onze rol (blijven) spelen. We ijveren voor sterke sub-regionale economische overlegstructuren - met lokale besturen, werknemers- en werkgeversorganisaties en relevante regionale spelers - met de nadruk op arbeidsmarktbeleid, duurzame economische ontwikkeling, energie, ruimtelijke ordening, mobiliteit, onderwijs en opleiding.

We investeren in **communicatie** die helder is en die onze leden aanspreekt. Met onze studiediensten zetten we in op het vertalen van technische standpunten in mensentaal. Samen met de centrales en de gewesten brengen we die standpunten dichterbij de militanten. Omgekeerd onderzoeken we hoe we de praktijkervaring van militanten meer



kunnen inbrengen in de standpuntvorming op interprofessioneel niveau.

4.3. Een brede partnerorganisatie

Daar waar we uitgesloten worden van inspraak of waar we om welke reden dan ook onze rol onvoldoende kunnen spelen, kiezen we ervoor om via alternatieve wegen invloed uit te bouwen op het beleid. Dat kan via het voeren van thematische campagnes, maar ook via het vormen van partnerschappen met het brede middenveld.

We betrekken **andere middenveldspelers** bij de voorbereiding van onze standpunten en gebruiken actief de expertise van gelijkgezinde organisaties. Omgekeerd bieden we onze eigen kennis over onze corebusiness aan anderen aan. Zo zoeken we medestanders voor de zaken die we zelf belangrijk vinden en smeden we coalities. We zoeken in onze campagnes actief naar thema's waar er raakvlakken zijn met andere spelers op het middenveld.

Naar de buitenwereld toe profileren we ons niet als een nichespeler die zich focust op de korte termijnbelangen van zijn leden, maar als een organisatie met enerzijds een duidelijke corebusiness en anderzijds een **brede langetermijnvisie**. We zijn een betrouwbare partner die dingen in beweging zet.

Wat betreft **onze politieke relais** herbevestigen we het standpunt zoals ingenomen op het congres van het Vlaams ABVV in 2014:

- Het Vlaams ABVV wil wegen op het beleid en heeft daartoe een politieke relais nodig, ook in de oppositie.

- Wegen op het beleid gebeurt **vanuit de ABVV-agenda en de ABVV-waarden** en in onafhankelijkheid ten aanzien van de politiek en de politieke partijen.
- Een **relatie tot de sp.a** blijft daartoe nodig. Dergelijke relatie veronderstelt tweerichtingsverkeer, respect en een constructief kritische houding ten aanzien van elkaar.
- Onafhankelijkheid betekent dat de samenwerking met de sp.a **niet structureel** is, met andere woorden niet over alle politieke aangelegenheden gaat, maar toegespitst wordt op de dossiers en de agenda van het Vlaams ABVV.
- De relatie ten aanzien van de sp.a is overigens **niet exclusief**. Contacten en samenwerking met andere sociaal-progressieve democratische politieke partijen en/of politieke mandatarissen voor het realiseren van onze agenda zijn mogelijk en wenselijk.



Slottoespraak door Caroline Copers

Waarde kameraden,
beste genodigden,

Gisteren en vandaag hebben we samen hard gewerkt aan de toekomst van morgen. We hebben samen nagedacht en gedebatteerd over slimme antwoorden voor de vakbond van morgen. Over klimaatneutrale economie. Over de transitie en disrupties waarmee werknemers te maken hebben vandaag. Over transitie naar meer en duurzame gelijkheid. En over ons, het Vlaams ABVV.



“Een plezant, maar geen gemakkelijk congres”

Niet omdat we met diepe twijfels zitten en het nut van syndicaal werk in vraag stellen! Integendeel. Na vandaag is meer dan ook duidelijk dat een sterke vakbond broodnodig is!

We hebben veel werk verzet, én we verzetten ook bakens.

Het was een plezant congres. Het was één Groot Verhaal. Werken op inhoud, werken aan onze ecologische voetafdruk, werken aan het zichtbaar maken van wat we doen doorheen de *customer journey*, werken aan solidariteit. Samen sterk.

Maar het was geen gemakkelijk congres. Opnieuw gaat het om moeilijke thema's waar we op eerste zicht niet altijd greep op hebben. Jullie kennen de doemverhalen wel: digitalisering en robotisering gaan jobs kosten. De klimaatverandering bedreigt ons allemaal. De vakbond is een instituut van gisteren, tegen verandering en tegen innovatie.

Welnu kameraden, van die doemverhalen hebben we kansen gemaakt. Het was trouwens opvallend in welke constructieve sfeer de vier werkgroepen gisteren de discussies zijn aangegaan!

“We gaan de uitdagingen van de toekomst aan”

Ik doe bij wijze van sfeerbeeld een greep uit de 100 pagina's aan ontwerp-resoluties.

De eis voor collectieve arbeidsduurvermindering hebben we opnieuw duidelijk op tafel gelegd. In tijden van robotisering en digitalisering moeten we de robots voor ons laten werken. Werkbare jobs voor werkbare loopbanen, daar worden mensen alleen maar beter van. Laat ons niet alleen de werkdruk verlagen maar ook eventueel jobverlies helpen opvangen door dit systeem op maat van sectoren.

We hebben beslist dat we samen met het Federaal ABVV een syndicale strategie naar de freelancers willen uitwerken. Freelancers bevinden zich in

allerlei sectoren, dus laat ons eerst uitklaren over wie het gaat en op welke wijze wij voor hen syndicaal belangrijk kunnen zijn.

We willen onderzoeken op welke wijze we onze gezamenlijke kennis en expertise kunnen uitwisselen wanneer het gaat over duurzaam beheer van onze gebouwen.

Daarnaast zeggen we dat de nieuwe realiteit van eenoudergezinnen en de problematiek van verarming van velen onder hen samen met armoedebestrijding in het algemeen een structurele aanpak vergt. Wij willen dan ook, naast een armoedetoets, een eenoudertoets. Ook moeten eenoudergezinnen beter dan vandaag kunnen genieten van betaalbare kinderopvang of maatregelen die de combinatie werk/privé verbeteren

En nog eentje om het af te leren: iedereen heeft recht op minstens 10 gezonde jaren na het pensioen... Dit is niet zomaar een slogan, kameraden. Dit vergt een zeer globale aanpak op vlak van werkbaar werk, preventieve gezondheidszorg en welzijn.

Wat bewijzen deze voorbeelden? Dat we als vakbond de uitdagingen van de toekomst aangaan. Daarbij kijken we naar de situaties van mensen vandaag, morgen en de toekomst, met onze syndicale bril.

“Onze eisen sterker kracht bij zetten”

Dienstverlening en collectieve actie zijn traditioneel twee assen waarop ons vakbondswerk wordt opgebouwd. We moeten een offensieve strategie ontwikkelen om onze eisen sterker kracht bij te zetten. We hebben dus een krachtsverhouding nodig om het maximum uit sociaal overleg te halen. Dat moeten we samen doen, als Vlaams ABVV en de centrales. Samen sterk. Samen kan het anders.

Vier jaar geleden al beslisten we dat na de overheveling van grote bevoegdheden naar Vlaanderen in het kader van de zesde staatshervorming meer zouden moeten werken op een eigen actiestrategie. In het activiteitenverslag dat ik deze ochtend heb voorgelegd hebben we

diverse acties kunnen duiden. Vandaag nemen we zeker mee dat ook die collectieve actie onze aandacht verdient.

Kortom, we hebben gisteren en de voorbije anderhalf jaar hard gewerkt aan ontwerp teksten, aan discussies, aan amendementen, aan het voorbereiden van de congreswerkgroepen en aan de debatten in de werkgroepen gisteren. Een goede voorbereiding is het halve werk. Ik wil van op deze tribune alle collega's bedanken die de werkgroepen in goede banen hebben geleid: de voorzitters, de verslaggevers en de experts.

“Bedankt voor jullie hernieuwde vertrouwen”

Woorden van dank zijn inderdaad aan de orde. Aan alle collega's van het Vlaams ABVV die voor en achter de schermen mee vorm gegeven hebben aan dit congres. Aan Linx+ voor de look & feel, de aankleding, de animatie en de publicaties. Aan ons congrescommunicatieteam met een speciale dank aan Yassine voor de bijkomende ondersteuning. Aan onze collega's die het secretariaat bemanden. Aan al wie onze customer journey mee hebben gerealiseerd. Zij verdienen een stevig applaus!

Een speciale vermelding is traditioneel aan de orde voor de Bureauleden van het Vlaams ABVV die in de afgelopen periode op pensioen zijn gegaan. Bedankt, Karel Stessens, Chris Van De Wijngaert, Alain Clauwaert, John Colpaert, Eddy Gerlo en Jef Maes.

Het statutair gedeelte van de ochtend zit er op. Wat mijzelf betreft: bedankt voor het hernieuwen van jullie vertrouwen in mij. Jullie weten dat ik er opnieuw het beste van zal proberen maken. Bedankt.

Leve het Vlaams ABVV!

Caroline Copers
5 mei 2018



Bijlage: Correctie resultaten sociale verkiezingen 2016

In ons 'Activiteitenverslag 2014-2017' (blz. 12-13) sloop een fout in de tabel met de resultaten van de sociale verkiezingen. Hieronder de juiste tabel (cijfers voor Vlaanderen).

CPBW

%	ABVV		ACV		ACLVB	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016
Totaal						
stemmen	32,13	31,91	56,49	55,70	11,38	12,39
zetels	28,27	28,53	64,56	63,31	7,18	8,16
Profit						
stemmen	36,48	35,79	50,75	50,23	12,76	13,99
zetels	33,75	33,31	57,52	56,65	8,72	10,04
Non-profit						
stemmen	19,30	21,82	73,39	69,94	7,32	8,25
zetels	14,72	16,97	81,93	78,62	3,35	4,41

OR

%	ABVV		ACV		ACLVB		NCK		Anderen	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016	2012	2016	2012	2016
Totaal										
stemmen	31,46	31,42	56,27	55,19	11,39	12,31	0,40	0,41	0,48	0,66
zetels	30,25	29,94	60,74	60,22	7,87	8,70	0,44	0,49	0,71	0,64
Profit										
stemmen	36,14	35,61	49,88	49,10	12,86	13,93	0,52	0,57	0,60	0,80
zetels	34,07	33,22	55,31	55,32	9,22	10,04	0,55	0,67	0,84	0,74
Non-profit										
stemmen	18,38	20,87	74,10	70,56	7,30	8,23	0,07	0,03	0,15	0,32
zetels	18,22	20,89	77,81	73,76	3,61	5,00	0,07	0,00	0,29	0,35

Bron: Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO).
www.werk.belgie.be



COLOFON

Dit magazine 'Rood is troef' werd live gemaakt tijdens het congres van het Vlaams ABVV op 4 en 5 mei 2018 in Blankenberge door medewerkers van Vlaams ABVV en ABVV West-Vlaanderen. Dank aan alle congresdeelnemers die zich bereidwillig lieten interviewen voor dit congresmagazine.

Coördinatie:

Marc Spruyt

Reporters:

Nico De Jager

Elisabeth Geenen

Sarah Mousaid

Evelien Stragier

Redactiedesk:

Loesje Leysen (fotoredactie)

Sandra Temmerman

Pros Van Heddegem (eindredactie)

Lisa Van Quickelberghe

Fotografen:

Yassine Aberkane, Ludo Nelen

Opmaak:

Bram Cluyse, Melissa Hoffman

Twitter @vakbondABVV

Facebook vakbondABVV

www.vlaamsabvv.be

Verantwoordelijke uitgever:

Caroline Copers

Hoogstraat 42

1000 Brussel



INHOUD

Wat verwacht jij van het congres?...	3
Rudy De Leeuw opent het congres...	4
Een duurzaam congres: zo doen we dat...	5
Werkgroep 1 'Een klimaatneutrale en circulaire economie'...	6
Werkgroep 2 'Werknemer in transitie'...	8
Werkgroep 3 'Transitie naar meer gelijkheid'...	10
Werkgroep 4 'Een vakbond in transitie'...	12
De 10 verborgen boodschappen op dit congres gevonden?...	14
Heet van de naald: actualiteitsmoties...	16
5 straffe quotes uit ons activiteitenverslag...	17
40 jaar Vlaams ABVV, dat verdient een boek!...	18
ABVV's op ons congres...	20
Rudy gaat... Miranda komt...	22
Caroline blijft...	23
Achter de schermen...	24

WAT VERWACHT JIJ VAN HET CONGRES?

"Ik ben er 26 en heb dus nog niet veel congressen gevolgd. Ik hoop hier ook wat te kunnen netwerken bij verschillende jongeren, om te horen hoe de situatie bij hen zit."



Jens Haverbeke
Volvo Cars (Gent)

"Gelijkheid, tussen man en vrouw, is mijn ding. Ik verdien evenveel als mijn mannelijke collega's, maar vrouwen zorgen voor de kinderen en leveren dus in. Dat kan beter!"



Sandra Govarts,
Delegee ABVV Metaal (Van Hool)

"De rol van de werknemer wijzigt en daar komen uitdagingen bij kijken zoals groeiende digitalisering. Hoe we daar als vakbond actief mee omgaan, dat is van tel!"



Loes Mespoulier
Medewerker ABVV (Limburg)

"Dit is mijn allereerste statutair congres en 'k heb mij daarop uitgebreid voorbereid. Als jongere medewerker ben ik uiteraard met jongeren begaan: zij zijn de toekomst!"



Thomas Gijsselaer
Delegee AC (Brussel/Vlaams-Brabant)

"Wij zijn sterk begaan met milieu, km-heffing en platformeconomie - denk aan fietskoeriers en Uber. Als Vlaams ABVV moeten we sterk staan in onze standpunten hierover."



Carine Dierckx
Federaal secretaris BTB

"In onze werkplaats werken ruim 1400 mindervaliden. Hun uurloon is geen 10 euro. Ook voor deze doelgroep moeten we ijveren voor een waardig loon."



André Meysmeins
Hoofddelegee beschutte werkplaats WAAK (Kuurne)



TROTS OP HET VLAAMS ABVV

Welkom op het tiende statutaire congres van het Vlaams ABVV. Het tiende congres, dat betekent dat we precies 40 jaar geleden het Vlaams ABVV boven de doopvont hielden. Niet iedereen hier aanwezig was er toen al, maar we mogen met zijn allen trots zijn over waar we vandaag met het Vlaams ABVV staan: een sterke vakbond die op vele plaatsen en voor veel mensen het verschil maakt.

Vandaag vergaderen we in vier werkgroepen die stuk voor stuk over de toekomst gaan. De toekomst van ons allen. De toekomst van werk. De toekomst van het

Vlaams ABVV. En hoe we zelf aan het stuur willen zitten om die toekomst vorm te geven.

Met voorstellen die we uitschreven en aftoetsten bij de centrales en de gewesten. Voorstellen waar jullie intern al over debatteerden - van Hasselt tot Roeselare - voorstellen waarover we vandaag verder zullen discussiëren.

Stuk voor stuk zijn het thema's die gaan over de toekomst.

Onze toekomst. We gaan vandaag spreken en discussiëren over het klimaat en onze economie, over robots en arbeidsduurvermindering, over een gelijkere samen-

leving, over een slimme vakbond.

We zouden kunnen zeggen dat dat thema's zijn die te groot zijn, maar dat doen we niet. Juist de vakbond moet er voor zorgen dat die grote verhalen ook goed zijn en blijven voor de werknemers van vandaag en morgen. Daarvoor houden we dit congres en daarvoor wens ik jullie allen een inspirerende dag. Of om het met de titel van dit congres te zeggen: Rood is troef!

*Uit de openingspeech van
Vlaams ABVV-voorzitter
Rudy De Leeuw*

EEN DUURZAAM CONGRES, ZO DOEN WE DAT!

3 manieren waarop dit ons meest duurzame congres ooit maakten.

Duurzame drinkbus

Onze 'dopper'-drinkbus voor elke congresdeelnemer helpt niet alleen de dorst te lessen met fris kraantjeswater.

Bijzonder aan deze plastic drinkbussen is dat ze klimaatneutraal geproduceerd zijn en volledig 'cradle to cradle' (van de wieg tot de wieg) gemaakt met herbruikbare grondstoffen. Bovendien wordt een deel van de winst geïnvesteerd in drinkwaterprojecten in Nepal.

(Bijna) één boom per congresdeelnemer

We berekenden dat we met dit congres zowat 70 ton CO₂ uitstoten, afkomstig van het aantal mensen dat zich vanuit heel Vlaanderen naar ons congrescentrum in Blankenberge verplaatst, het energieverbruik, de maaltijden, het drukwerk, het afval dat we met dit congres produceren...

Om die ecologische voetafdruk te compenseren moeten we 400 bomen planten, berekenden ze bij BOS+, een Vlaamse organisatie die zich wereldwijd inzet voor meer bos.

En dat doen we dan ook. Niet op het strand van Blankenberge, maar in het verre Ecuador. Omdat ze het daar het hardst nodig hebben, want het Zuiden wordt het zwaarst door de klimaatverandering getroffen. Dankzij onze steun zullen er 400 nieuwe bomen in Ecuador bijkomen, bijna één boom per congresdeelnemer dus - want we zijn met 600 in totaal op dit congres.

Klimaat als vakbondsthema

Klimaat komt op dit congres prominent aan bod als congressthema, specifiek in de werkgroep 'Een klimaatneutrale en circulaire economie'. Maar ook in de wandelgangen kaarten we het klimaatthema aan. We nodigen alle congresdeelnemers uit aan onze klimaatkameer-stand een selfie te nemen, voorzien van slogans als 'Klimaat & arbeid: zelfde strijd' of 'Eén goede raad: investeer in het klimaat'.

Al die foto's nemen we eind dit jaar mee naar de klimaatop in Polen. Een belangrijke top waar we mee aan de kar willen trekken van de 'just transition' zodat een duurzame economie ook een sociale economie is.





EEN KLIMAATNEUTRALE EN CIRCULAIRE ECONOMIE

In eigen boezem kijken

Eerst en vooral hebben we niet alleen gekeken naar wat de overheid en de bedrijven moeten doen, maar ook naar onszelf. Zo gaan we bijvoorbeeld onze eigen gebouwen dankzij zonnepanelen energiezuiniger en onze mobiliteit milieuvriendelijker maken. We beseffen zeer goed dat we zelf ook aan de slag moeten.

Fiscaliteit herdacht

Ten tweede kost de overgang naar circulaire economie handenvol geld. De koolstoftaks - een extra belasting op fossiele brandstoffen, kan helpen om de transitie te financieren. Bij de uitwerking van de taks moeten we rekening houden met mensen die het financieel moeilijk hebben. Arbeid moet minder belast worden, maar fossiele brandstoffen - bijvoorbeeld - juist meer. Door innovatieve initiatieven te stimuleren, creëren we extra werk. We

moeten de koolstoftaks niet zien als alleenstaand, maar als een onderdeel van het herdenken van de fiscaliteit.

Salariswagens

Ten slotte moeten we erkennen dat de salariswagens minder inkomsten opleveren voor de sociale zekerheid en de belastingen. We geven er veel geld aan uit. Ze veroorzaken files en luchtvervuiling. Dit werkt omgekeerd herverdelend. Uit de gegevens blijkt immers dat de 10% meest verdienende mensen over een salariswagen beschikken. Bovendien hebben deze mensen die het meest verdienen een salariswagen van het dure type: BMW, Audi, Mercedes.

Het debat hierover in de werkgroep was intensief. Uiteindelijk is er beslist om hierin toch stappen vooruit te zetten. De wagen is een onderdeel van het loon van werknemers, dus het afschaffen



Pieter Verbeek
Adviseur studiedienst

hiervan mag zeker niet leiden tot loonverlies voor de werknemer. Onderzoek zegt dat veel inkomsten worden misgelopen door de kortingen die de overheid toestaat op salariswagens. Dit geld zou kunnen dienen voor de sociale zekerheid, het streven naar werkbaar werk of energiezuinige sociale woningen. Als we het aantal bedrijfswagens willen verminderen zijn er wel voldoende andere vormen van mobiliteit nodig. Denk maar aan beter openbaar vervoer, de gewone en elektrische fiets en goed bereikbare bedrijvzones. Er is dus een bredere aanpak nodig.



“

ERVARINGEN VAN CONGRESDEELNEMERS

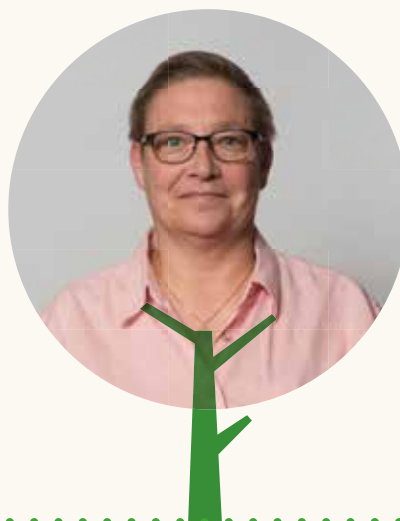


“Onze sector heeft veel impact op het klimaat. Toch is de omschakeling niet zo simpel. Waardige alternatieven met oog voor jobbehoud zijn broodnodig. Dat is een taak voor het ABVV.”

Mo Sabhaoui

Delegee ABVV Metaal (Engie)

“In het bedrijf recycleren we zoveel mogelijk. Afval verwerken kost geld en dus gaan veel onderdelen terug naar de leverancier. Dit geld kunnen we recupereren en investeren in iets anders.”



Regina Mannaert

Delegee Metaal (PSS)



“De energiesector is te belangrijk om over te laten aan de privé. Overheidstussenkomst is hier een must. Via amendementen hebben we ons standpunt hierover toegevoegd.”

Thomas Fiers

AC Oost-Vlaanderen, gepensioneerd militant

”



WERKNEMER IN TRANSITIE

Snel evoluerende economie, digitalisering & robotisering

Werknemers moeten digitaal vaardig kunnen worden. Wie geen computer heeft of er niet mee werkt, moet opleiding krijgen op de job. Elke werknemer moet zeker 3 dagen per jaar opleiding krijgen, zonder loonverlies. Sommige jobs of taken zijn erg vatbaar voor digitalisering en automatisering. De overheid moet samen met de sector opleidingsfondsen voorzien.

Robotisering en automatisering

Als een fabriek automatiseert of digitaliseert moeten werknemers er vroeg bij betrokken worden. Zij kennen immers de processen maar al te goed. Daarnaast is er cao 39: bij invoering van nieuwe technologieën verplicht die de werkgever om de delegatie en de OR informatie te verschaffen over de toegepaste technologie en de impact ervan. Vandaag geldt deze cao enkel voor bedrijven met meer dan 50 werknemers. Dat moet naar 20.

Risicogroepen

Werknemers moeten binnen hun huidige job de kans krijgen om heropgeleid te worden om met nieuwe technologie om te gaan. Dat is de verantwoordelijkheid van de werkgever. De overheid moet ervoor zorgen dat werknemers die door digitalisering of automatisering hun baan verliezen, geheroriënteerd worden volgens hun capaciteiten en competenties. Denk maar aan de kassierster die haar job dreigt te verliezen door de selfscan-kassa. De overheid moet instrumenten ontwikkelen zoals bijvoorbeeld de KMO-portefeuille om dit te ondersteunen.

Technostress

De technostress groeit. Amazon-werknemers krijgen een polsband die registreert hoe snel ze werken. Werk je te traag of sta je stil, dan gaat een alarm af. Elk menselijk aspect wordt overboord gegooid. In het sociaal overleg willen we ervoor zorgen dat werk-



Greg Verhoeven
Adviseur studiedienst

nemers hiertegen zoveel mogelijk worden beschermd.

Deeconomie en platformbedrijven

Deeconomie en platformkapitalisme zijn twee sterk verschillende zaken. Deeconomie is een burgerinitiatief tegen overconsumptie. Platformbedrijven doen zich graag voor als onderdeel van de innovatieve deeconomie, maar dat is niet zo. Het zijn bedrijven die jarenlang verlies draaien en lak hebben aan de sociale wetgeving. Ze bieden op een zo goedkoop mogelijke manier diensten aan. Denk aan Deliveroo. Wie werkt in het platformkapitalisme moeten beschouwd worden als werknemer, niet als zelfstandige. De bedrijven moeten zich gedragen als werkgever en de overheid moet erop toe zien dat de werkgever zijn verplichtingen nakomt.



“

ERVARINGEN VAN CONGRESDEELNEMERS



“De vele ploegarbeiders in de chemie hebben extra verlof nodig om te recupereren. Niet alle bedrijven willen dat geven. We moeten arbeidsduurvermindering collectief maken.”

Angeline Van den Rijse

Secretaris AC Oost-Vlaanderen

“Momenteel krijgen we compensatiedagen voor langer werken, maar die kunnen we niet altijd opnemen. Zo neemt de werkdruk toe. Dus ik wil 4 dagen van 8 uur.”

Guy De Bruycker

Horval Oost-Vlaanderen, hoofddelegee (La Lorraine)



“Taxichauffeurs moeten straks een statuut als zelfstandige aanvragen. Wij werken vandaag mee aan een wetgevend kader dat uitbuiting en precarisering bestrijdt.”

Sandra Langenus

Secretaris BTB Brussel/Vlaams-Brabant

”



TRANSITIE NAAR MEER GELIJKHEID

Ongelijkheid

Er is nog veel ongelijkheid in onze samenleving. Vergeleken met onze buurlanden scoren we niet zo goed. Dit is onrechtvaardig en ook slecht voor de economie. De lagere en middeninkomens hebben te weinig koopkracht. En wie rijk is investeert in speculatieve beleggingen, parkeert zijn kapitaal in het buitenland. Dit verstoort onze democratie en fnuikt de solidariteit.

Gezondheidsongelijkheid

Kortgeschoolden leven gemiddeld minder lang dan hooggeschoolden en brengen minder jaren in goede gezondheid door. Bepaalde groepen hebben ook te weinig toegang tot zorg, vooral voor psychische problemen. Alleenstaande ouders vormen een erg kwetsbare groep want één op de vijf loopt een armoederisico. Tegen 2030 willen we deze ongelijkheid weg. Iedereen heeft recht op minstens tien gezonde jaren na het pensioen. We willen ook een meer toegankelijke en betaalbare zorg. Dit

kan door een verlaagde maximumfactuur voor de laagste inkomens, versterkte wijkgezondheidscentra en eerstelijnszorg, en een meer toegankelijke geestelijke gezondheidszorg. We vragen ook een eenouder-toets bij elke beleidsbeslissing.

Onderwijs

Onderwijs is een belangrijke hefboom om de ongelijkheid te verminderen. Toch blijft het Vlaams onderwijssysteem ongelijkheid reproduceren. Een veralgemening en verbetering van centrale aanmeldingssystemen zorgt voor een gewaarborgde keuze van ouders en een goede sociale mix. Lokaal willen we een evenwicht tussen indicator- en niet-indicator-leerlingen zodat de leerlingenpopulatie van de regio weerspiegeld is.

Integratie en identiteit

Als vakbond willen we ons ook richten op nieuwkomers en vluchtelingen door onze militanten te vormen. Zo kunnen ze leden en



Fien Adriaens

Adviseur studiedienst

collega's sensibiliseren over hun gemeenschappelijke belangen, van welke origine ze ook zijn.

Digitale inclusie

De overheid wil meer diensten alleen online toegankelijk maken. We willen dat hun instrumenten toegankelijk en gebruiksvriendelijk zijn voor iedereen. Toegang hebben tot een degelijke internetverbinding is een basisbehoefte. Een sociaal tarief voor internet kan voor een groot aantal gezinnen de drempel verlagen. Wij vragen ook dat het federaal ABVV voor een btw-verlaging op internet gaat.

Ook in het onderwijs moet er aandacht zijn voor digitale vaardigheden. Alle scholen moeten in staat zijn om hun leerlingen wegwijs te maken in de technologische communicatiemiddelen van de toekomst.



“

ERVARINGEN VAN CONGRESDEELNEMERS



“Er zullen altijd wel mensen met een ‘andere’ snelheid zijn. We willen daarom méér maatwerkbedrijven in de sociale economie. Meer ondersteuning is dus hard nodig.”

Sigrid De Wilde

Secretaris AC Antwerpen-Waasland, social profit

“Als vakbond doen we erg veel aan de gevaren van digitalisering voor werknemers. Dat stelt me gerust. En de volle aandacht voor diversiteit maakt mij trots als syndicalist.”

Halima Bouchtaoui

Hoofdafgevaardigde Telecom Antwerpen



“Ik hoorde in onze werkgroep dat ook andere centrales veel belang hechten aan het onderwijs en de sociale rol die het moet spelen voor nieuwkomers in onze samenleving.”

Raf De Weerd

Algemeen secretaris ACOD Onderwijs

”



EEN VAKBOND IN TRANSITIE

Werknemersloket

In het ruime ABVV-netwerk met federaal en Vlaams ABVV, de gewesten en de centrales zit heel veel knowhow. We willen onze dienstverlening meer uitspelen als troef. We merken echter - raar maar waar - dat ons ruime aanbod nog te weinig bekend is binnen onze eigen organisatie, maar ook bij onze militanten en leden. Een goede communicatiestrategie om dit aanbod kenbaar te maken is daarvoor cruciaal. Het is daarbij belangrijk om die communicatie samen vanuit alle geleidingen uit te werken en kenbaar te maken.

Op ons vorig congres lanceerden we de term 'werknemersloket': ons antwoord op het werkgeversloket, dat van de Vlaamse overheid veel makkelijker geld krijgt om hun dienstverlening aan hun ledenondernemingen aan

te bieden. Vandaag wordt ons werknemersloket onvoldoende erkend. Om ons beter te profileren als werknemersloket, moeten we dan ook goed definiëren, met ons ABVV-netwerk, wat we daar precies mee bedoelen.

Jaarlijks syndicaal actieplan

Om onze syndicale impact op de regering en samenleving te vergroten willen we een Jaarlijks Syndicaal Actieplan opmaken en waar maken. We doen dit samen met de centrales, want als Vlaams ABVV alleen kunnen we dat niet. Dit zal de kracht van ons sociaal overleg, waar we het maximale willen uithalen, alleen maar doen toenemen. Binnen onze beweging is de wisselwerking tussen overleg en actie heel belangrijk. We moeten daarvoor een krachtsverhouding opbouwen. Onze standpunten en eisen moeten doorgepraat en bepaald worden



Stiene Van Rie
Directeur P&O

met onze militanten. Daartoe moeten we ook investeren in communicatie op maat van onze leden en militanten, waardoor we beter kunnen sensibiliseren rond de Vlaamse thema's.

Seniorenvertegenwoordiging in onze structuur

Een ander belangrijk thema in ons bewegingswerk is de seniorenvertegenwoordiging binnen onze structuur. We moeten komen tot een vertegenwoordiging van deze doelgroep met stemrecht op het congres van het Vlaams ABVV. De centrales en gewesten ondersteunen ons hierin. We komen hier van zeer ver. Er is dus nog werk aan de winkel om dit overal te realiseren. We beklemtonen dat we nog meer inpassingen willen doen om dit doel te bereiken.



“

ERVARINGEN VAN CONGRESDEELNEMERS



“Met resoluties gedragen door elke centrale en gewest, en een gelijklopend vormingstraject voor elke militant, werken we meer complementair en worden we samen sterker!”

Sien Bellens

Educatief medewerker Vorming&Actie

“Vroeger was het moeilijk om hogeropgeleiden te betrekken. Jongerenwerking zet nu in op scholieren en studenten. Hierdoor bereiken we vlotter hogeropgeleiden.”

Franky De Muyck

Gepensioneerd ACOD-militant (Havenpolitie Gent)



“Voor mijn bachelorproef onderzoek ik of jongeren zich verbonden voelen met de vakbond. Jongeren vergaren hun informatie digitaal. Digitalisering van de info en standpunten van de vakbond is dan ook cruciaal.”

Lotte Soreyn

ABVV Metaal, studente sociaal werk

”

DE 10 VERBORGEN BOODSCHAPPEN OP DIT CONGRES GEVONDEN



1. Een beker soep voor je handtekening

Ouderenzorg moet zijn zoals soep, dachten de ABVV senioren: betaalbaar, warm en toegankelijk. In ruil voor een handtekening op de petitie #ZorgZonderZorgen konden de congresgangers zich tegoed doen aan een beker lekkere tomatensoep. Zo simpel kan het zijn. De soep is op: helaas! Maar de petitie kan je nog altijd tekenen: doen!

2. Blijf niet hangen, ga voor vorming

Wie bleef overnachten kon er niet naast kijken: het kattenbelletje van Vorming & Actie, de interprofessionele vormingsdienst van Vlaams ABVV. De deurhanger die uitnodigt om niet te blijven hangen maar volop vooruit te gaan.



Via vorming die start vanuit ervaring en gericht is op de praktijk. Steek je licht op bij www.vlaamsabvv.be/voormilitanten.



3. Je loopbaan in de lift

Je loopbaan kan al eens vastzitten. Maar ABVV Loopbaanadvies weet er raad mee. Hun tips vond je terug op de plek waar een

loopbaan moet zitten: in de lift, rond het bedieningspaneel. Voor wie passend werk zoekt, of een geschikte opleiding, weten wil hoe 'Mijn loopbaan' van VDAB werkt: www.vlaamsabvv.be/loopbaanadvies.



4. Verklidders in het restaurant

De stille hints van Linx+, ze lagen op elke ontbijttafel, als onderlegger. En ze wezen naar 40 jaar Vlaams ABVV. Daar zat minstens een boek in! En wat voor een: eentje om te stelen. Maar de congresgangers kregen het cadeau. En daarbovenop werd het podium en de foyer omgetoverd tot een fotogalerie met allure. Chic! Check www.linxplus.be.

5. De pot op!

Op zoek naar een andere rol? Pissed na een lange werkdag?



De posters van ABVV Loopbaanbegeleiding in de toiletten trokken onze aandacht. Verspreid ook na het congres de boodschap: ABVV geeft ook loopbaanbegeleiding en is zelfs gratis voor leden. Lees er alles over op www.abvvloopbaanbegeleiding.be.



de klimaatkameraden. Met jouw boodschap nog wel. Eenvoudiger en toffer kon niet, dankzij de Fotomaton (aka fotobooth): pimp your face, kies een boodschap-pancarte, lach en ... klik. Ready to send, met www.klimaatkameraad.be.



uitdelen: ook dat doet het Vlaams ABVV. Je kan dat volgen op je scherm, via de blog abvv-experten.be. Op het mega tv-scherm in de foyer kregen de congresgangers alvast een voorsmaakje van duiding bij actuele maatschappelijke problemen, de praktijk van sociaal overleg ... Abonneer je: www.abvv-experten.be



6. Laat je vingerafdruk na
Een werkplek waar iedereen zich goed voelt, dat is waar de diversiteitswerking naar streeft. Als persoonlijke steunbetuiging kon iedereen zijn of haar vingerafdruk zetten. Met rode verf uiteraard. Is je eigen werkvloer in balans of niet? Doe de scan op www.scanjerkwerkvloer.be.



8. Mep erop los
Wie zijn frustratie over de onrechtvaardige behandeling van werklozen even kwijt moest, kon zich uitleven op de boksbal van de werklozenwerking. En die frustratie bleek best hevig te zijn want er werden een paar keiharde mepen uitgedeeld aan de regering. Lees alles over het aanbod voor werklozen op www.vlaamsabvv.be/werklozenwerking.



10. Voor de durvers
Bij ABVV-jongeren kon je van de zon en het zeebriesje genieten met hun actie voor alternatieve vervoersmiddelen. Wie het aandurfde, kon een kort parcours afleggen met een Segway. Niet zonder risico zo bleek. We zagen toch een aantal valpartijen, gelukkig zonder gevolgen. Meer info over de jongerenwerking vind je op hun gloednieuwe website www.magik.be.

7. Zeg het met een foto
Eind dit jaar trekken ze naar de klimaatop in Katowice (Polen):

9. Slimmer door je scherm
Weerwerk bieden, linkse uppercuts

ACTUALITEITSMOTIE: HANDEN AF VAN HET STAKINGSRECHT



“

“Elke aanval op militanten is een aanval op de ganse vakbond.”

Het congres keurde unaniem volgende actualiteitsmotie goed.

Op 24 juni 2016 werden twee ABVV-militanten, onder wie de voorzitter van ABVV-regio Antwerpen, tijdens een syndicale actie aan een van de invalswegen naar de Antwerpse haven in het kader van een interprofessionele nationale staking, opgepakt en enkele uren vastgehouden.

De actie verliep zonder problemen. Er werd geen schade veroorzaakt. De militanten oefenden gewoon hun recht op betogen op de openbare weg uit, met het opzet de mensen te informeren over de syndicale eisen, niet met het opzet om kwaadwillig het verkeer te belemmeren.

Sterker nog, er werd zoals altijd op een verantwoordelijke manier actie gevoerd, met afspraken

op bedrijfsniveau aangaande de veiligheid (Seveso-bedrijven) en mits het toegang verlenen van de veiligheidsploegen.

Niettegenstaande worden beide militanten vandaag correctioneel vervolgd wegens het zogenaamd kwaadwillig belemmeren van het verkeer.

Deze correctionele vervolging druist in tegen de fundamentele rechten van de mens. Het recht om te betogen, ook op de openbare weg, wordt immers gegarandeerd door artikel 10 en 11 van het Europees Verdrag voor de Rechten en Vrijheden van de Mens. Ook het stakingsrecht en het recht op syndicale actie wordt internationaal beschermd en gewaarborgd.

Deze correctionele vervolging is dan ook een rechtstreekse aanslag op onze syndicale vrijheden en op het stakingsrecht.

Elke aanval op militanten is een aanval op de ganse vakbond.

Het congres van het Vlaams ABVV stelt dan ook met klem dat het onaanvaardbaar is dat onze militanten strafrechtelijk worden vervolgd, geïntimideerd of onder druk gezet wegens het uitoefenen van hun grondrecht op syndicale actie.

Het congres van het Vlaams ABVV verklaart zich dan ook solidair met de twee vervolgte militanten en roept op deze solidariteit te tonen op 15 juni 2018, dag van de pleidooien, voor de correctionele rechtbank te Antwerpen.

66

5 STRAFFE QUOTES UIT ONS ACTIVITEITENVERSLAG

“De afgelopen vier jaar hebben we gevochten. We hebben gevochten tegen een Vlaamse regering waarin geen bondgenoten meer zijn. We hebben gevochten voor onze leden, die zowel in de werkloosheid als op de werkvloer alsmear meer geconfronteerd worden met een ideologie die eerst en vooral de economie moet dienen en dan pas de mensen. We hebben gevochten, in raden van bestuur, in overlegorganen, in de VDAB, in de SERV. We hebben gevochten tenslotte, voor onze eigen werking, waar zogenaamde optimalisatie ons letterlijk jobs van mensen heeft gekost. Vier jaar lang.”

“En toch zijn we er ondanks en dankzij die strijd in geslaagd om jullie vandaag een activiteitenverslag voor te leggen waar we niet beschaamd over hoeven te zijn. Op elk van de thema's die we op het vorig congres hebben bepaald zijn we er in geslaagd onze eigen stem te vertolken, een stempel te drukken, en zo duizenden mensen te helpen.”

“Binnen de VDAB hebben we met succes onze visie rond begeleiding en controle van werkzoekenden en beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt kunnen verankeren. Immers, na de zesde staats-hervorming werd de VDAB ook



bevoegd voor controle en sanctionering, dus ook dit was een cruciaal dossier om op te wegen... tot op vandaag.”

“De besparingsaanval van minister van Werk Muyters (N-VA) op de loopbaancheques hebben we tegengehouden. De aanval op het betaald educatief verlof (BEV) van werknemers hebben we afgewend. Vandaag kunnen we zeggen dat het individueel recht op opleidingsverlof behouden werd, evenals de plaats van de syndicale vorming daarbinnen, en er is voldoende ruimte voor discussie over erkenning van opleidingen die recht moeten geven op BEV. Maar waakzaamheid blijft tot op vandaag geboden!”

“Sinds de start van deze Vlaamse regering was het besparingen troef. Op onderwijs, op zorg en welzijn, maar vooral op werk en sociale economie... De Kracht van Verandering heeft weinig verbetering gebracht voor de burgers. Duidelijk is ook het gebrek aan respect van dit Vlaams beleid voor het sociaal overleg. Adviezen van de SERV, unaniem genomen door vakbonden en werkgevers, worden meer en meer genegeerd. Meer zelfs, kritische adviezen hebben geleid tot zure oprispingen van de geviseerde ministers. Akkoorden zoals het Banenpact of Vormingspact werden niet volledig uitgevoerd zoals afgesloten....”

40 JAAR VLAAMS ABVV, DAT VERDIENT EEN BOEK!



40 jaar Vlaams ABVV vieren we met een boek met 40 verhalen van 40 verschillende mensen, elk over hun beroep.

Hebt u dat ook als u de krant doorbladert of naar het nieuws kijkt: als het over werk gaat, lijkt het nooit over de werknemers te gaan. Of over diegenen die werk zoeken. Experts toveren statistieken en begrippen uit hun hoed als tekorten, competenties of arbeidsmobiliteit. Steriele bewoordingen die maar met heel veel moeite over ons lijken te gaan.

Als vakbond worden we met die begrippen geconfronteerd rond de onderhandelingstafels met werkgevers of het politiek beleid. Maar op het terrein zie je een mens van vlees en bloed met een

concrete job: een trambestuurder, een dokwerker, een leerkracht...

Met werk dat hem of haar bezwaart of gelukkig maakt...

'Voor de kost: 40 mensen over hun job en echt werk', zo heet het boek dat we uitbrachten naar aanleiding van 40 jaar Vlaams ABVV. Alle congresdeelnemers kregen het als congresgeschenk mee naar huis. Het boek is een uitgave van Borgerhoff & Lamberigts samen met Linx+ en zal ook in de boekhandel verkrijgbaar zijn. De mooie foto's in het boek zijn van Carlos López, bekend als Chak López. We selecteerden 10 uitspraken uit het boek.

“

“De vakbond moet alles van dichtbij in het oog houden en tijdig op de vingers tikken van management of politiek, altijd met kennis van zaken.”

Eric Bastiaen

“Ik hoop dat de sociale zekerheid nooit sneuvelt. Dat kan alleen als de nieuwe generaties leren om strijdvaardig te zijn en beseffen dat vakbonden nuttig zijn.”

Rita De Veirman

“Het goede nieuws is dat jongeren hun weg blijven vinden naar de vakbond. Soms zakt het ledenaantal een beetje, maar bij een actie zijn ze er snel weer.”

Ronny Schatteman

“Ik zou deze job aanraden aan mijn kinderen. Ik droomde altijd al van werken bij de vakbond.”

Issam Benali

“Voor mij is de vakbond de waakhond van de samenleving die waakt over het welzijn van de werknemers in een economie waarin geldwinst niet het belangrijkste mag zijn.”

Marleen De Vleeschauer

“Als ze echt met een probleem zitten, zijn de jongeren de eersten om naar de vakbond te stappen. Vreemd, want zolang alles goed draait, lijken ze vakbonden oubollig te vinden en overbodig.”

Philippe De Coninck

“Een vakbond is één van de potentiële voortrekkers om de positie van kunstenaars te versterken.”

Nico Kennes

“De vakbond is de hefboom van de arbeidersbeweging zoals de hamer voor de timmerman.”

Rik Lubben

“Het aanpakken van burn-outs moet één van de grote uitdagingen blijven van de vakbonden.”

Suzan Ulaman

“De vakbonden moeten veel meer naar de mensen gaan. Het is dagelijks discussiëren, dat was in de mijn ook zo.”

Roger Saeyns



Journalist Dirk Barrez is de auteur van het boek. Hij kwam naar de boekvoorstelling op ons congres. Dé gelegenheid om eens enkele vragen aan hém te stellen.

Hoe was het voor jou als auteur om dit boek te maken?

Dirk: "Wat die 40 verschillende interviews leren is hoe intens mensen begaan zijn met hun werk, of met de sector waar ze werken. Al die gesprekken bewijzen hoeveel kennis en hoeveel diepgang werknemers bezitten.

Een straffe constatering is ook hoeveel mensen met de toekomst bezig zijn, met vragen als 'hoe gaan we ervoor zorgen dat onze economie ook morgen nog welvaart verzekert', 'hoe gaan we omgaan met grote maatschappelijke problemen, ook op ecologisch vlak'?

Ook vakbondsmensen beseffen dat ecologische problemen nog wel even zullen blijven. Ik hoorde straffe uitspraken als 'Men gaat niet blijven pikken dat onze

fabrieken zoveel uitstoten' of 'Vliegen moet minstens enorm beperkt of zelfs verboden worden'."

Hebben die 40 gesprekken iets veranderd aan jouw kijk op de vakbond?

Dirk: "Ze hebben veel meer kleur, meer diepgang, meer schakeringen gebracht in die verscheidenheid die er binnen de vakbond is - centrales, interprofessioneel, federaal, Vlaams... Het maakt ook duidelijk dat het hier over een veel bredere beweging gaat: die 700.000 leden die het ABVV in Vlaanderen heeft, kunnen een hefboom zijn om de toekomst mee vorm te geven."

Dit boek is gemaakt naar aanleiding van 40 jaar Vlaams ABVV. Wat wens je het Vlaams ABVV nog toe voor de komende 40 jaar?

Dirk: "Zoals alle sociale bewegingen die voor het algemeen belang werken, wens je in de eerste plaats toe dat ze heel sterk zijn en blijven in het defensieve, in het blijven verdedigen van al het waardevolle dat er al gerealiseerd

“

“De 700.000 ABVV-leden in Vlaanderen zijn een hefboom om de toekomst mee vorm te geven.”

Dirk Barrez
Journalist

is. Maar daarnaast is ook een versterkte aanvalslinie belangrijk, zowel in de ideeën als in de uitvoering, want anders eindig je finaal aan de verliezende kant.

Hoe gaan we mee aan het stuur zitten van de economie van de toekomst die duurzaam moet zijn, dat is de vraag. Zoals sommigen in het boek zeggen, zijn coöperaties hierin een mogelijke oplossing, want zo creëer je zelf een nieuwe vorm van economie voor de 21ste eeuw."

ABVV'S OP HET CONGRES





RUDY GAAT... MIRANDA KOMT...

Eind mei gaat voorzitter Rudy De Leeuw met pensioen. Rudy was niet alleen voorzitter van het federaal maar ook van het Vlaams ABVV. Miranda Ulens wordt in opvolging van Rudy de nieuwe voorzitter van het Vlaams ABVV (de nieuwe voorzitter van het federaal ABVV wordt Robert Vertenueil).

Op het congres verrasten vijf ABVV-vrouwen Rudy met hun persoonlijke afscheidswens. Dit is die van Miranda:



“Dag Rudy,

Je hebt gedurende 12 jaar een enorme opdracht gedaan, en daar mag iedereen zijn hoed wel voor afdoen. Het is niet gemakkelijk geweest en elke keer dat we jou zagen, dacht ik: ik zou die man eens een keer een horloge moeten kopen, want je was altijd te laat. Maar uiteindelijk kwam er toch altijd een goede afloop van de vergadering, of anders op termijn.

De opdracht die je mij meegeeft, in jouw schoenen treden, die zal niet gemakkelijk zijn, ik wil ze graag aangaan, en ik ga nog dikwijls aan jouw wijze woorden denken, en ik ga nog dikwijls wensen dat je er was om mij raad te geven. Maar ik denk dat je nu echt welverdiend op pensioen mag gaan. Het ga je goed, doe nog alles wat je kunt het laatste jaar in jouw voorzitterschap van het Europees Vakverbond, en geniet vooral van het leven en van jouw kleinkinderen en gezin.

Het gaat je echt goed, Rudy!”



CAROLINE BLIJFT...

Het congres verkoos Caroline Copers opnieuw voor vier jaar als algemeen secretaris van het Vlaams ABVV. In haar slotspeech keek Caroline volop vooruit en vroeg ze specifiek aandacht voor de moeilijke situatie van eenoudergezinnen.

“

Als vakbond gaan we de uitdagingen van de toekomst aan. Daarbij kijken we naar de situaties van mensen vandaag, morgen en in de toekomst, met onze syndicale bril. Zo zeggen we dat de nieuwe realiteit van eenoudergezinnen, en de problematiek van verarming van velen onder hen, samen met armoedebestrijding in het algemeen een structurele aanpak vergt. Wij willen dan ook - naast een armoedetoets - een eenoudertoets. Ook moeten eenoudergezinnen beter dan vandaag kunnen genieten van betaalbare kinderopvang of maatregelen die de combinatie tussen werk & privé verbeteren.”

10^e STATUTAIR CONGRES VLAAMS ABVV - 4 & 5 MEI 2018

ROOD IS TROEF

Slimme antwoorden voor
de vakbond van morgen

VLAAMS
ABVV

KLIMAAT
KAMERA

KLIMAAT
KAMERA

KLIMAAT
KAMERA

KLIMAAT
KAMERA

KLIMAAT
KAMERA

ACHTER DE SCHERMEN



Een zware doos slecht voor de rug? 'Samen sterk' dachten Patrick, Nadine en Raf.



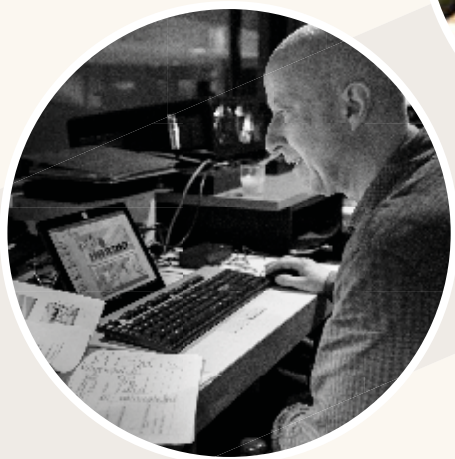
Een kijkje in het hart van het communicatielokaal. In het echt ging het er nochtans vrolijker aan toe.



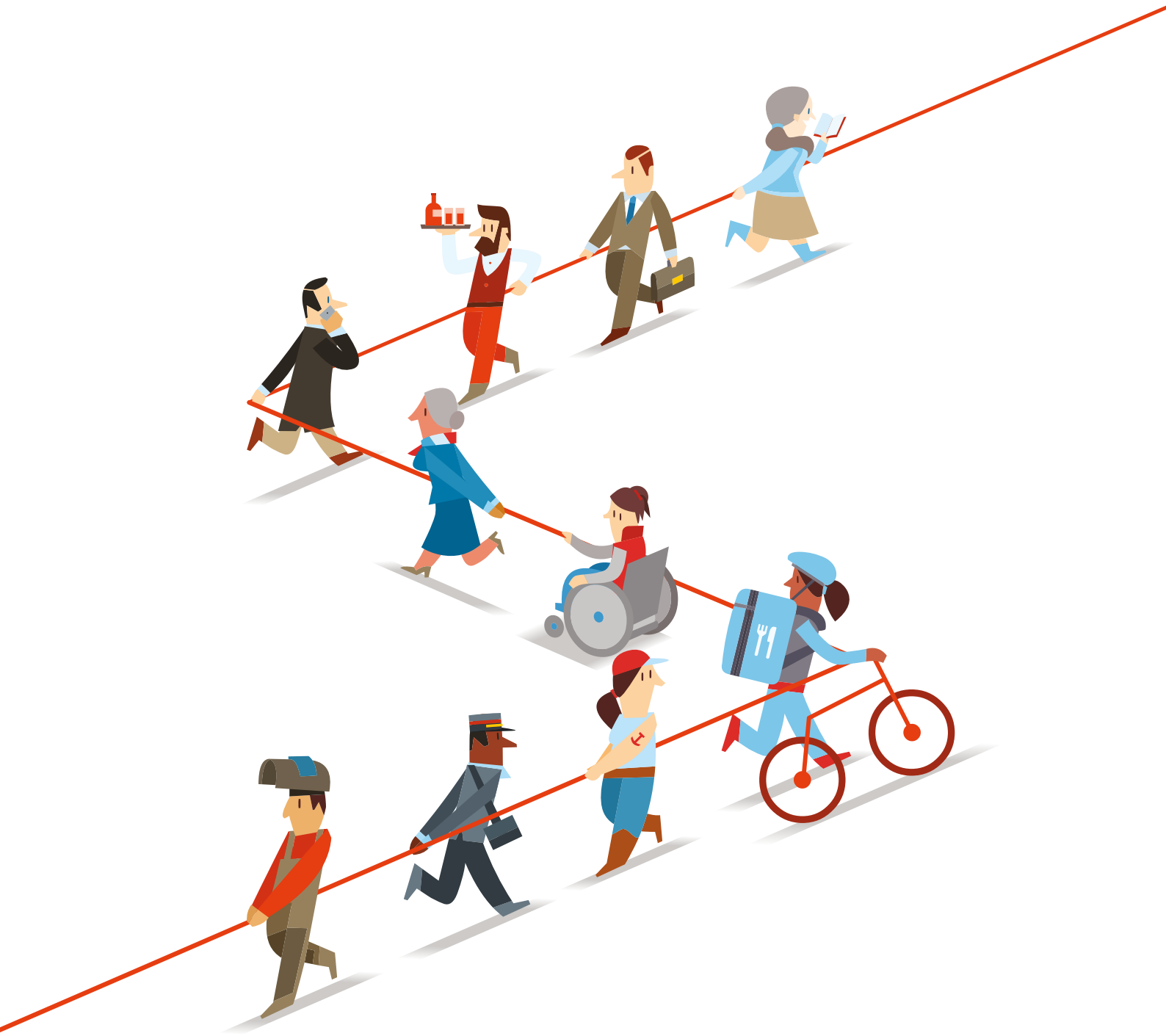
Wie is hier de baas? De twee Carolines samen aan het werk. 40 rolbanners, nog 39 te gaan...



Dorien en Nadine heten elke deelnemer van harte welkom. Vlaams ABVV bestaat 40 jaar en Dorien was er van in het begin bij. Proficiat!



Geen congres zonder een goed werkend ICT-systeem. Maar alles liep gesmeerd. Dank u Danny!







Deze brochure maakt deel uit van een reeks publicaties over het congres 2018 van het Vlaams ABVV.

Andere congrespublicaties:

- Ontwerptekst (september 2017)
- Amendementen (maart 2018)
- Activiteitenverslag 2014-2017 (maart 2018)

Andere publicaties:

Het Vlaams ABVV maakt verschillende brochures voor militanten en delegees. Een volledig overzicht vind je op www.vlaamsabvv.be. Je kan er onze brochures gratis downloaden of bestellen.



een sterke vakbond is
broodnodig

VLAAMS
ABVV